

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра кримінального права
Кафедра кримінального процесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

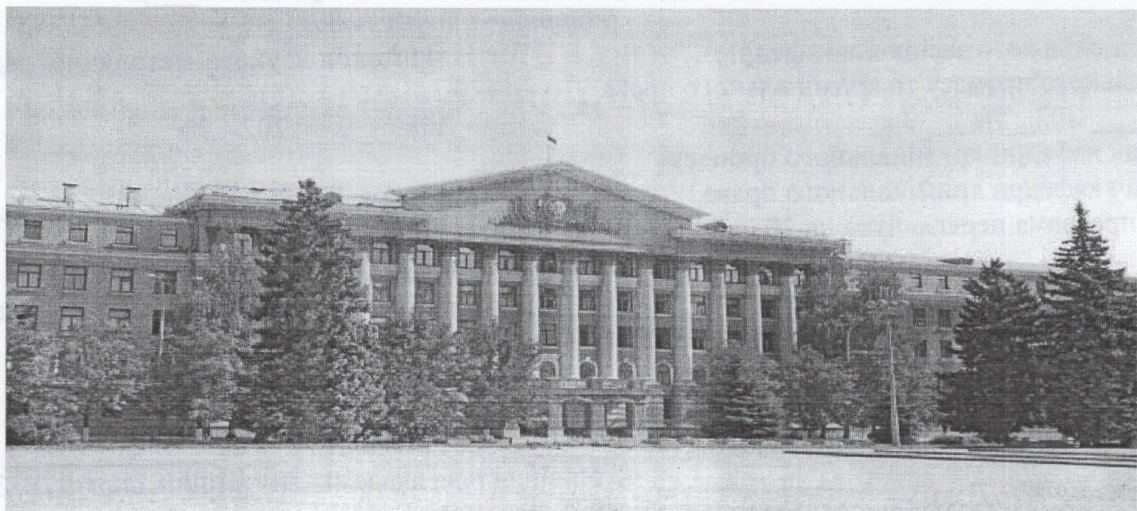
Станіслав ГУСАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ:
ПРАВОВІ ДОКТРИНИ ТА ПРИНЦИПИ ПРАВОТВОРЧОСТІ**

Статус дисципліни	Обов'язкова
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань:	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма:	Право
Форма здобуття вищої освіти	Денна / заочна
Мова викладання	Українська
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Київ – 2023

Розробники:

Вікторія БАБАННА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ;

Ганна СТЕПАНОВА, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ;

Юлія ТЕРЕЩЕНКО, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ.

Робочу програму схвалено на спільному засіданні кафедр кримінального процесу та кримінального права протокол 26 липня 2023 року, протокол № 36.

Т.в.о. завідувача
кафедри кримінального процесу
Завідувач кафедри кримінального права

Ольга РИМАРЧУК
Олена МАТЮШЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 28 липня 2023 року № 11.

Голова науково-методичної ради НАВС

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол спільного засідання кафедр
кримінального процесу та кримінального права
від __. __ 202_ № __
Завідувач кафедри кримінального процесу _____
Завідувач кафедри кримінального права _____

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __
Голова НМР _____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол спільного засідання кафедр
кримінального процесу та кримінального права
від __. __ 202_ № __
Завідувач кафедри кримінального процесу _____
Завідувач кафедри кримінального права _____

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __
Голова НМР _____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол спільного засідання кафедр
кримінального процесу та кримінального права
від __. __ 202_ № __
Завідувач кафедри кримінального процесу _____
Завідувач кафедри кримінального права _____

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __
Голова НМР _____

1. Загальні відомості про начальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» є актуальні питання теорії та практики кримінального законодавства України, його удосконалення, реалізації кримінально-правових норм на стадії досудового розслідування та судового провадження, імплементації міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство, реформування кримінального процесуального законодавства, реалізації засад кримінального провадження, застосування рішень ЄСПЛ та Верховного Суду в діяльності органів кримінальної юстиції, правових проблем здійснення кримінального провадження та міжнародного співробітництва в умовах воєнного стану.

Мета навчальної дисципліни: сформувати глибокі теоретичні і практичні знання щодо забезпечення кримінально-правової та кримінальної процесуальної діяльності органів кримінальної юстиції відповідно до Європейських та міжнародних стандартів, пріоритетних напрямів подальшого розвитку органів кримінальної юстиції в контексті її реформування; навчити здобувачів проводити аналіз та вміло застосовувати судову практику в діяльності органів кримінальної юстиції.

Завдання навчальної дисципліни: освоїти та закріпити у здобувачів вищої освіти знання щодо актуальних законодавчих і теоретичних проблем кримінального і кримінального процесуального права в діяльності органів кримінальної юстиції, вироблення навиків самостійного критичного аналізу положень кримінально-правової доктрини і кримінальної процесуальної теорії, а також кримінального і кримінального процесуального законодавства, формування здатності формулювати та обрентувувати власні юридичні висновки, пропозиції, рекомендації щодо діяльності органів кримінальної юстиції.

Пререквізити (Prerequisite): «Право Європейського Союзу», «Юридична компаративістика», «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів».

Постреквізити (Postrequisite): «Загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні», «Міжнародні стандарти застосування заходів забезпечення кримінального провадження», «Практика Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні», «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод», «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм».

Компетентності відповідно до освітньої програми певного ступеня вищої освіти. За результатами опанування навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право набувають інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ;
- ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності;

СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;

СК 7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні;

СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів;

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості;

СК 16. Здатність виявляти проблемні питання правозастосування та формувати пропозиції щодо їх вирішення (*додаткова СК*).

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності;

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг;

PH 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції;

PH 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів;

PH 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування;

PH 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» здобувачі другого (магістерського) рівня повинні знати:

– актуальні питання теорії та практики кримінального законодавства України;

– особливості реформування кримінального процесуального законодавства України;

– особливості удосконалення кримінального законодавства України;

– теоретичні та практичні проблеми кримінального процесуального законодавства;

– функціональне призначення засад кримінального провадження у механізмі виконання завдань кримінального провадження;

– практику ЄСПЛ та Верховного Суду, її застосування в діяльності органів кримінальної юстиції;

– особливості імплементації міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство;

– кримінальні й кримінальні процесуальні норми, їх застосування в практичній діяльності в умовах воєнного стану;

– проблеми кримінального судочинства у сучасному кримінальному процесі України;

– проблеми впровадження інституту відновного правосуддя в Україні, міжнародний досвід його застосування;

– правове та організаційне забезпечення спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень;

– особливості застосування норм кримінального процесуального права в умовах воєнного стану;

– законодавство що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

Уміти:

– збирати та критично аналізувати нормативні акти, доктринальні джерела, судову практику, що регулюють діяльність органів кримінальної юстиції;

– застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях;

– формулювати свою правову позицію, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи у розв'язанні складних задач і проблем кримінального і

кримінального процесуального законодавства, приймати рішення та вирішувати проблеми, чітко ставити завдання і формулювати цілі;

– дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

Отримати навички:

– самостійного опрацювання законів України, інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів кримінальної юстиції;

– тлумачення та застосування практики ЄСПЛ та Верховного Суду в практичній діяльності;

– роботи з іноземними правовими системами та міжнародними інституціями;

– застосовування сучасних методів дослідження й аналізу проблемних питань, що виникають під час процесуальної діяльності органів кримінальної юстиції в умовах воєнного стану;

– визначення проблемних ситуацій, пов'язаних із напрямками реформування кримінальної юстиції в Україні, самостійності в прийнятті рішень;

– аналізу та використання у навчанні та професійній діяльності праворозуміння та правозастосування даної галузі права;

– вміння вирішувати конфлікти та вести переговори для досягнення компромісу чи вирішення спорів, включно з використанням альтернативних методів, таких як медіація;

– комплексного розв'язання проблем, моніторингу і контролю поставлених задач, абстрактного мислення.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості («soft skills»):

– здатність висловлювати свої правові позиції чітко та аргументовано, як усно, так і письмово;

– вміння генерувати нестандартні ідеї та підходи для вирішення правових проблем, особливо в ситуаціях правової невизначеності;

– здатність швидко та обґрунтовано приймати рішення в складних правових ситуаціях, використовуючи правові норми, доктрини та принципи;

– на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати правові явища, формувати наукові пошуки;

– взаємодії в колективі, а саме комунікації, вміння слухати й чути, надавати зворотній зв'язок, домовлятися

– враховувати культурні та міжнаціональні особливості;

– чітко планувати та керувати часом.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	ксф
Кількість кредитів ECTS – 5	Рік підготовки	
	1	1
	Семестр	
	2	2
Загальна кількість годин – 150	Лекції	
	6	6
	Семінарські	
	36	36
	Практичні	
	28	28
	Самостійна робота	
	80	80
	Вид контролю	
	Екзамен	Екзамен

**Написання курсової роботи.*

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	Заочна форма здобуття вищої освіти
	ксф освітні траєкторії: «Кримінально-правова», «Приватно-правова», «Публічно-правова»
Кількість кредитів ECTS – 5	Рік підготовки
	1
	Семестр
	2
Загальна кількість годин – 150	Лекції
	12
	Семінарські
	8
	Практичні
	8
	Самостійна робота
	122
	Вид контролю
Екзамен	

**Курсова робота обирається здобувачем вищої освіти в залежності від індивідуальної освітньої траєкторії.*

3. Тематичний план
денна форма здобуття вищої освіти
(державне замовлення; за кошти фізичних та/або юридичних осіб)

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				
			Всього годин з викладачем	з них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1.	Кримінальне законодавство України: актуальні питання теорії та практики	10	4	-	2	2	6
2.	Сутність кримінального процесуального закону: теоретичні та практичні проблеми	6	2	-	2	-	4
3.	Удосконалення кримінального законодавства України	8	4	2	2	-	4
4.	Шляхи реформування кримінального процесуального законодавства: теорія та практика	8	4	2	2	-	4
5.	Засади кримінального провадження: проблеми їх реалізації	16	8	2	4	2	8
6.	Врахування практики ЄСПЛ в діяльності органів кримінальної юстиції	8	4	-	2	2	4
7.	Імплементация міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство	10	4	-	2	2	6
8.	Застосування заходів забезпечення кримінального провадження	8	4	-	2	2	4
9.	Реалізація норм кримінального законодавства на стадії досудового розслідування	14	6	-	2	4	8
10.	Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану	6	2	-	2	-	4
11.	Спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень: теорія та практика	8	4	-	2	2	4
12.	Реалізація норм кримінального законодавства на стадії судового розгляду	14	6	-	2	4	8
13.	Судове провадження у кримінальному процесі	6	2	-	2	-	4
14.	Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів кримінальної юстиції	10	6	-	2	4	4
15.	Відновне правосуддя у кримінальному процесі: міжнародний досвід та перспектива розвитку в Україні	8	4	-	2	2	4
16.	Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: теоретичні та практичні проблеми	10	6	-	4	2	4
Усього годин		150	70	6	36	28	80
Захист курсових робіт							
Підсумковий контроль: Екзамен							

Заочна форма здобуття вищої освіти
(за кошти фізичних та/або юридичних осіб)

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				
			Всього годин з викладачем	з них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1.	Кримінальне законодавство України: актуальні питання теорії та практики	10	2	2	-	-	8
2.	Сутність кримінального процесуального закону: теоретичні та практичні проблеми	6	-	-	-	-	6
3.	Удосконалення кримінального законодавства України	8	4	2	2	-	4
4.	Шляхи реформування кримінального процесуального законодавства: теорія та практика	8	2	2		-	6
5.	Засади кримінального провадження: проблеми їх реалізації	16	2	2	-	-	14
6.	Врахування практики ЄСПЛ в діяльності органів кримінальної юстиції	8	2	-	-	2	6
7.	Імплементация міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство	10	2	-	2	-	8
8.	Застосування заходів забезпечення кримінального провадження	8	-	-	-	-	8
9.	Реалізація норм кримінального законодавства на стадії досудового розслідування	14	4	2	-	2	10
10.	Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану	6	2	-	2	-	4
11.	Спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень: теорія та практика	8	-	-	-	-	8
12.	Реалізація норм кримінального законодавства на стадії судового розгляду	14	2	-	-	2	12
13.	Судове провадження у кримінальному процесі	6	-	-	-	-	6
14.	Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів кримінальної юстиції	10	2	-	-	2	8
15.	Відновне правосуддя у кримінальному процесі: міжнародний досвід та перспектива розвитку в Україні	8	2	-	2	-	6
16.	Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: теоретичні та практичні проблеми	10	2	2	-	-	8
Усього годин		150	28	12	8	8	122
Захист курсових робіт							
Підсумковий контроль: Екзамен							

4. Плани семінарських і практичних занять

*денна форма здобуття вищої освіти
(державне замовлення; за кошти
фізичних та/або юридичних осіб)*

ТЕМА № 1. Кримінальне законодавство України: актуальні питання теорії та практики.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Доктринальні та практичні проблеми Загальної частини КК України.
2. Доктринальні та практичні проблеми Особливої частини КК України.
3. Колізії, конкуренції та прогалини в кримінальному законодавстві України.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Задача 1. Бажаючи розправитись зі своїми конкурентами по бізнесу, директор банку А. вирішив підірвати літак, на якому мали летіти голова акціонерного товариства В. та головний бухгалтер цього ж товариства І. З цією метою він домовився з механіком спортивного аероклубу Б., що той встановить на літаку вибуховий пристрій з годинниковим механізмом. Коли літак готувався до зльоту на аеродромі м. Біла Церква, Б. поклав серед речей В. й І. вибуховий пристрій, який спрацював у небі над територією іноземної держави. Льотчик літака, як і В. та І., загинули.

Визначити час і місце вчинення кримінального правопорушення.

Задача 2. Н. та С. придбали в іноземній державі кольоровий ксерокс та спеціальний папір для підробки банкнот євро і разом з жителем м. Львова І. у його приватному будинку виготовляли підроблені купюри. При спробі збути партію підроблених банкнот І. та С. були затримані працівниками поліції у м. Хмельницьку.

На території якої держави вчинено кримінальне правопорушення?

Задача 3. Громадяни С. та Р. налагодили стійкий канал ввезення на територію України зі Словацької Республіки частин вогнепальної нарізної зброї іноземного виробництва з метою їх подальшого збуту. В період з січня по лютий 2022 року вони ввезли до України з приховуванням від митного контролю в запасному колесі автомобіля частини пістолетів марки «Glock», «ASTRA» та «BERETTA». У травні 2022 року С. та Р. судом були визнанні винними у

контрабанді, тобто переміщенні з приховуванням від митного контролю частин вогнепальної нарізної зброї та засуджені за ч. 1 ст. 201 КК України.

Чи вірним є рішення суду?

Задача 4. Ч. вирішив позбутися своєї коханки, яка систематично провокувала виникнення конфліктних ситуацій між ним та дружиною. З метою вбивства жінки Ч. у м. Жмеринка виготовив і сховав до салону її автомобіля вибуховий пристрій. Вибух стався на території Румунії і жінка загинула на місці вибуху.

Визначте місце і час вчинення кримінальних правопорушень. Коли кримінальне правопорушення вважається вчиненим на території України?

Задача 5. Громадянин України Д., який постійно проживав у м. Трускавець Львівської обл., гостював у родичів у м. Кракові. В ресторані він заподіяв громадянину Польщі умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого. У Польщі він затриманий не був і повернувся додому.

За законодавством якої держави може бути притягнутий до відповідальності Д.?

Варіант 2. Д. був громадянином Литви, вчинив злочин у Кракові, після цього поїхав до України в м. Трускавець Львівської обл.

За законодавством якої держави може бути притягнутий до відповідальності Д.?

Задача 6. Громадянин Ж., який проживав в м. Одесі, систематично незаконно виготовляв з макової соломи наркотичні засоби і пересилав їх своїй сестрі К. до м. Кишинєва для збуту. Гроші за збут наркотичних засобів вони розподіляли між собою. Під час збуту чергової партії наркотиків, К. було затримано.

Визначте місце і час вчинення кримінальних правопорушень Ж. та К. За законодавством якої країни має вирішуватися питання про їх відповідальність?

Задача 7. Громадянин Туреччини Ю. в м. Анталія (Туреччина) заподіяв громадянину України О. умисне тяжке тілесне ушкодження. У подальшому Ю. було затримано в м. Одеса за торгівлю людьми. За заподіяння тілесних ушкоджень Ю. не притягався до кримінальної відповідальності.

Як має вирішуватися питання про відповідальність Ю.?

Задача 8. Іноземний громадянин М. незаконно придбав за межами України пістолет, який постійно зберігав у своєму автомобілі. Під час перебування у м. Львові за управління транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння він був затриманий співробітниками патрульної поліції, які і вилучили пістолет. За незаконне поводження зі зброєю М. притягнуто до кримінальної відповідальності.

Визначити місце і час вчинення кримінального правопорушення. За кримінальним законодавством якої держави М. повинен бути притягнений до кримінальної відповідальності?

Задача 9. Українські прикордонники затримали за десять морських миль від берегів Чорного моря іноземну шхуну, яка в територіальних водах України займалася незаконним рибним промислом.

За законодавством якої держави повинно вирішуватися питання про відповідальність іноземних громадян за вчинення цього суспільно небезпечного діяння?

Задача 10. Під час спільного навчання військово-морських флотів декількох держав на крейсері іноземної держави, який стояв в акваторії порту м. Одеса, виник конфлікт між військовими моряками двох країн. Матрос українського флоту Г. заподіяв іноземному матросу тяжкі тілесні ушкодження.

За законодавством України чи іноземної держави буде вирішуватися питання про кримінальну відповідальність Г.?

ТЕМА № 2. Сутність кримінального процесуального закону: теоретичні та практичні проблеми.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Кримінальний процесуальний закон України: поняття та концептуальні основи.
2. Пряма та зворотна дія кримінального процесуального закону.
3. Територіальна та екстериторіальна дія кримінального процесуального закону.
4. Проблемні аспекти дії кримінального процесуального закону за колом осіб та шляхи їх вдосконалення.

ТЕМА № 3. Удосконалення кримінального законодавства України.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Сучасний стан кримінального законодавства України.
2. Підстави та перспективи реформування кримінального законодавства України.
3. Шляхи удосконалення чинного кримінального законодавства України.

ТЕМА № 4. Шляхи реформування кримінального процесуального законодавства: теорія та практика.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Реформування кримінального процесуального законодавства України: підстави, цілі, завдання.
2. Прогалини та колізії в кримінальному процесуальному законодавстві.
3. Вплив реформування кримінального процесуального законодавства на права та обов'язки учасників кримінального провадження.
4. Роль міжнародних стандартів у реформуванні кримінального процесу.

ТЕМА № 5. Засади кримінального провадження: проблеми їх реалізації.

Семінарські заняття – 4 год

Навчальні питання до семінарських занять:

1. Засади кримінального провадження: загальна характеристика та їх значення в правовій системі.
2. Загальнотеоретичні і прикладні проблеми реалізації засад кримінального провадження в умовах воєнного стану.
3. Верховенство права як засада кримінального провадження: теоретичні підходи та проблеми реалізації.
4. Засади недоторканності житла чи іншого володіння особи, таємниці спілкування та невтручання у приватне життя: правові гарантії та проблеми забезпечення.
5. Проблематика реалізації засад забезпечення права на свободу і особисту недоторканність та недоторканність права власності.
6. Засада розумних строків у кримінальному провадженні: проблеми та шляхи їх вирішення.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційні завдань.

Задача 1. В чергову частину Оболонського УП ГУНП у м. Києві по телефону надійшло повідомлення громадянки К. про те, що з квартири в якій вона проживає разом з чоловіком вчинена крадіжка. Для перевірки вказаної інформації на місце події виїхала слідчо-оперативна група. По прибуттю на місце події було встановлено, що на входних дверях до квартири є сліди взлому, а в квартирі

безлад. К. пояснила, що з квартири були викраденні гроші в сумі 10000 грн. та золоті вироби, які належать особисто їй.

Однак її чоловік гр-н С. давати будь-які пояснення відмовився і вказав, що про крадіжку його жінка повідомила без поради з ним, сам він не заінтересований в кримінальному провадженні по факту крадіжки і заперечив щодо проведення слідчим огляду місця події в квартирі, яка на праві власності належить йому, так як придбав квартиру до оформлення шлюбу з гр-кою К., з якою проживає в даній квартирі протягом останніх 20 років, тому відповідно до засади кримінального провадження недоторканність житла чи іншого володіння особи, ніхто не має права без його дозволу зайти в квартиру. Пояснивши це недовірою до працівників поліції.

Як повинен вчинити слідчий? Якими засадами кримінального процесу він повинен керуватися при прийнятті рішення?

Задача 2. Суддя Київського апеляційного суду ухвалою від 12.08.2023 року повернув апеляційну скаргу гр. В. на ухвалу Святошинського районного суду м. Києва від 10.07.2023 року, зазначивши в судовому рішенні про те, що зазначені в апеляційній скарзі гр. В. висловлювання на адресу прокурорів, суддів та суду є образливими, а апеляційна скарга, що містить такі висловлювання, є неприйнятною. Учасники справи зобов'язані виявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу. Заяви та скарги, що подаються до суду, мають відповідати вимогам чинного законодавства. У тексті цих документів не можна використовувати образливі та лайливі слова, символи, зокрема, для надання особистих характеристик учасникам справи, іншим учасникам судового процесу, їх представникам і суду. У протилежному випадку такі дії суперечать основним засадам кримінального провадження.

Разом з тим заборона зловживання процесуальними правами є загальноправовим принципом і поширюється на всі види судочинства.

Проаналізуйте практику ЄСПЛ та Верховного Суду щодо прийнятого рішення суддею Київського апеляційного суду. Вкажіть, які засади кримінального провадження не були дотриманні гр. В. під час звернення з апеляційною скаргою? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 3. У зв'язку з чисельними скаргами керівництву Київського правового університету, на порушення студентами правил проживання в гуртожитку, який належить закладу вищої освіти, декан факультету спільно з комендантом та комірником гуртожитку провели огляд кімнат без участі осіб, які в них проживають та склали відповідний акт, в якому вказали, що під час перевірки у тумбі Глібова було знайдено 5 пляшок горілки та саморобний пристрій для обігріву кімнати, а у шафі Красюка – близько 3 кілограмів речовини рослинного походження. В результаті було складено акт, який підписали декан факультету, комендант гуртожитку та комірник.

***Чи законні дії зазначених осіб? Обґрунтуйте відповідь.
Назвіть гарантії недоторканності житла особи.***

Задача 4. 14.08.2023 К. перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті особистих неприязних відносин, які виникли раптово, під час сварки з гр. С., в квартирі, яка належить останньому, умисно завдав кулаками С. чотирьох ударів у ділянку правого та лівого ока, семи ударів у ділянку ребер зліва, близько чотирьох ударів у ділянку ребер справа, заподіявши потерпілому тяжкі тілесні ушкодження. Від отриманих травм потерпілий помер в лікарні.

За вироком Оболонського районного суду м. Києва К. було засуджено за вчинення злочину передбаченого ч. 2 ст. 121 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі на строк 8 років. Однак захисник гр-на К. звернувся з апеляційною скаргою на оскарження вироку першої інстанції. У своїй апеляційній скарзі захисник зазначив, що суд першої інстанції прийняв не обґрунтоване та незаконне рішення, так як у вироку суду посилається на докази зібрані під час огляду місця події, а саме в квартирі в якій мешкав потерпілий. Захисник просить суд визнати докази отриманні під час огляду місця події як недопустимі докази, так як проникнення до квартири і її огляд був проведений без дозволу власника житла та його близьких родичів. Адже до поліції на лінію 102 зателефонував саме К. і повідомив про вчинений злочин.

Однак Київський апеляційний суд залишив вирок суду першої інстанції без змін.

Чи дотримана в даному випадку працівниками поліції засада недоторканності житла чи іншого володіння особи? Чи законне рішення суду першої та апеляційної інстанцій? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 5. Під час судового розгляду кримінального провадження по обвинуваченню А. у вчиненні злочину передбаченого ч. 2 ст. 122 КК України, суддя місцевого суду при дослідженні доказів обмежився тільки показами обвинуваченого. Суддя зазначив, що з метою процесуальної економії немає необхідності досліджувати інші докази, оскільки з обвинувального акта та з показань самого обвинуваченого встановлені всі обставини справи. Захисник обвинуваченого, після ухвалення вироку, подав апеляційну скаргу, щодо скасування вироку суду першої інстанції, оскільки родичі обвинуваченого бачили, що під час наради до нарадчої кімнати заходила секретар судового засідання. З письмових пояснень секретаря судового засідання вбачається, що вона на прохання судді принесла останньому ліки, які він вживав у чітко визначений час і відтермінування їх прийняття могло призвести до негативного результату лікування від серцевої недостатності.

***Які засади кримінального провадження були порушені у цій ситуації?
Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції?***

Що б змінилось, якби в нарадчу кімнату була викликана бригада швидкої медичної допомоги для надання допомоги судді?

Задача 6. Увечері у міському сквері працівники поліції почули крики жінки про допомогу. По прибуттю на місце події, гр-ка О. пояснила, що її зґвалтував невідомий чоловік. Опрацьовуючи територію скверу, працівниками поліції був затриманий Г.

Г. і О. були доставлені до чергової частини Голосіївського УП ГУНП у м. Києві, де О. заявила про те, що вона не бажає, щоб про цю подію стало відомо і відмовилась офіційно звернутись із заявою про зґвалтування. Проте враховуючи, що Г. раніше двічі судимий, нещодавно звільнився з місць позбавлення волі, слідчий прийняв рішення про початок досудового розслідування за ч. 1 ст. 152 КК України (зґвалтування).

Оцініть рішення слідчого з позицій засади публічності.

Задача 7. У рамках кримінального провадження щодо можливих корупційних дій, в яких може бути задіяна гр.-ка К., слідчий за погодженням з прокурором звернувся до слідчого судді з клопотанням про тимчасовий доступ до її телефонних розмов, повідомлень та історії пересування на підставі телефонних дзвінків.

Слідчий суддя задовольнив клопотання, і через кілька днів гр.-ка К. дізналася, що її телефон прослуховували протягом кількох тижнів, а також зібрали дані про її місцезнаходження. Вона вважає, що це порушує її права на таємницю спілкування та невтручання у приватне життя, закріплені в Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору кримінального процесуального законодавства України. Чи правомірними є дії слідчого і слідчого судді щодо доступу до телефонних розмов та повідомлень гр.-ки К.?

Які умови необхідні для законного обмеження таємниці спілкування та втручання у приватне життя згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України та міжнародними стандартами?

Які права має гр.-ка К. для захисту своєї приватності в умовах кримінального провадження? Як вона може оскаржити такі дії?

Надайте письмовий правовий аналіз ситуації, із посиланням на норми Кримінального процесуального кодексу України, Конституцію України та рішення Європейського суду з прав людини.

Задача 8. Громадянина І. працівниками поліції було затримано на місці злочину за підозрою у крадіжці з магазину. Після затримання його доставили до відділку поліції, де він провів 72 години. Протягом цього часу працівники поліції не повідомили І. причини затримання та не надали можливість зустрітись з захисником. Слідчий пояснив затримання тим, що у них не було часу на

підготовку офіційних документів, а ризик втечі І. був високим. Після закінчення 72 год І. було звільнено, без повідомлення про підозру, та жодних процесуальних документів про затримання останнього складено не було.

І. вважає, що його право на свободу та особисту недоторканність було порушено, і має намір звернутися до суду з метою визнання дій поліції незаконними та отримання компенсації за незаконне затримання.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору засади забезпечення права на свободу і особисту недоторканність, закріпленої в Кримінальному процесуальному кодексі України та Конституції України.

Які норми кримінального процесу були порушені під час затримання І.? Чи відповідає цей випадок вимогам, встановленим законодавством України щодо порядку затримання осіб?

Розгляньте механізми захисту прав І. на національному та міжнародному рівнях. Які правові можливості має І. для відшкодування шкоди, завданої незаконним затриманням?

Як практика Європейського суду з прав людини впливає на тлумачення права на свободу і особисту недоторканність в Україні.

Задача 9. Судовий розгляд кримінальної справи по обвинуваченню К. за вчинення умисного вбивства, ч. 1 ст. 115 КК України, тривав понад 2 роки, протягом яких К. утримували під вартою. За цей час судові засідання, посилаючись на необхідність отримання додаткових доказів та технічні труднощі неодноразово були перенесені.

К. неодноразово звертався до суду зі скаргами про порушення його права на розумні строки розгляду справи, проте суд щоразу відхиляв ці скарги, посилаючись на складність справи та необхідність проведення додаткових експертиз.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору засади розумності строків, закріпленої в Кримінальному процесуальному кодексі України, Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Які процесуальні норми та принципи були порушені в цій ситуації? Як має бути забезпечена розумність строків на стадії судового розгляду?

Які права має К. у контексті порушення строків тримання під вартою та судового розгляду? Якими механізмами він може скористатися на національному рівні для захисту своїх прав?

Як практика Європейського суду з прав людини визначає порушення права на розумний строк? Наведіть приклади рішень ЄСПЛ щодо подібних ситуацій.

ТЕМА № 6. Врахування практики ЄСПЛ в діяльності органів кримінальної юстиції.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Практика Європейського суду з прав людини: правові основи її застосування у кримінальному судочинстві.
2. Основні положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
3. Застосування практики Європейського суду з прав людини при забезпеченні виконання завдань кримінального провадження органами кримінальної юстиції.
4. Практика Європейського суду з прав людини у сфері свободи та особистої недоторканності.
5. Практика Європейського суду з прав людини у сфері захисту права на приватне, сімейне життя та житло.
6. Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Надайте характеристику змісту засадам кримінального провадження використовуючи їх тлумачення в рішеннях ЄСПЛ (навести відповідні приклади):
 - верховенство права (ст. 8 КПК; ст. 1 ЄКПЛ);
 - законність (ст. 9 КПК, ст. 5, 6, 7, 8 ЄКПЛ тощо);
 - рівність перед законом і судом (ст. 10 КПК; ст. 6, 14 ЄКПЛ; Протокол № 12 до Конвенції);
 - повага до людської гідності (ст. 11 КПК; ст. 3 ЄКПЛ);
 - забезпечення права на свободу та особисту недоторканність (ст. 12 КПК; ст. 5 ЄКПЛ);
 - недоторканність житла и іншого володіння особи (ст. 13 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - таємниця спілкування (ст. 14 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - невтручання у приватне життя (ст. 15 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - недоторканність права власності (ст. 16 КПК; ст. 1 Першого протоколу);
 - доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень (ст. 21 КПК; ст. 6 ЄКПЛ);
 - забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 24 КПК; п. 4 ст. 5 та ст. 13 ЄКПЛ).
2. Проаналізуйте міжнародні рекомендації з документування катувань та його наслідки відповідно до положень Стамбульського протоколу.

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. Під час досудового розслідування слідчі провели обшук у квартирі гр. Л., де він проживав із дружиною та двома дітьми. Під час обшуку були вилучені не лише предмети та документи, які були зазначені в ухвалі слідчого судді про дозвіл на проведення обшуку, але й особисті речі членів сім'ї, у тому числі електронні пристрої, що містили особисту інформацію.

Під час обшуку слідчі також без дозволу власників оглядали листування на мобільних телефонах гр. Г. та його дружини, мотивуючи це необхідністю виявлення додаткових доказів, що мають значення у кримінальному провадженні.

Після завершення обшуку К. подав скаргу до суду на незаконність обшуку та порушення його права на приватне життя. Суд першої інстанції відхилив скаргу, вважаючи, що дії поліції були законними.

К. вирішив звернутися до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), стверджуючи, що його права, передбачені статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, були порушені.

Оцініть дії слідчого з точки зору пропорційності та необхідності втручання в особисте життя К. та його сім'ї. Які підстави можуть бути визнані законними для обмеження права на приватне життя в кримінальному провадженні?

Обґрунтуйте можливість звернення К. до ЄСПЛ з урахуванням умов задачі.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору стандартів ЄСПЛ щодо захисту права на приватне і сімейне життя та житло у контексті кримінального процесу. Які принципи ЄСПЛ були порушені в ході обшуку?

Якими є процесуальні вимоги щодо проведення обшуків у кримінальному процесі відповідно до національного законодавства України та стандартів ЄСПЛ? Які гарантії повинні бути дотримані при втручанні в приватне життя під час обшуку?

Які наслідки може мати встановлення порушення ЄСПЛ для правоохоронних органів та судової системи України?

Зробіть письмовий правовий аналіз ситуації з посиланням на статтю 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішення Європейського суду з прав людини, а також Кримінальний процесуальний кодекс України щодо проведення обшуків та дотримання права на приватне і сімейне життя.

Задача 2. Гр.-на І. було обвинувачено у вчиненні особливо тяжкого злочину — шахрайство вчинене в особливо великих розмірах. Суд першої інстанції виніс вирок, засудивши І. до 13 років позбавлення волі.

І. неодноразово заявляв про те, що під час досудового слідства його права були порушені: першочергово слідчий допитав його без адвоката в якості свідка, а через два дні вручив йому повідомлення про підозру та допитав в якості

підозрюваного, а також отримував свідчення під тиском (погрожуючи притягнути його до кримінальної відповідальності за злочини, які він не вчиняв). Клопотання І. про визнання доказів, отриманих в наслідок істотного порушення прав та свобод людини, суд не задовільнив.

Також під час судового розгляду не були допитані свідки захисту, що, на думку І., суттєво вплинуло на справедливість винесеного вироку. Захист подав апеляцію, але апеляційний суд залишив вирок суду першої інстанції без змін, не провівши повного розгляду справи по суті. І. звернувся до касаційної інстанції, але касаційна скарга була визнана неприпустимою через технічні недоліки у документах.

І. вирішив звернутися до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), стверджуючи, що його право на справедливий судовий розгляд (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та право на ефективний засіб юридичного захисту (стаття 13 Конвенції) були порушені.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору стандартів ЄСПЛ щодо права на справедливий судовий розгляд та права на ефективний засіб юридичного захисту. Які конкретні порушення могли мати місце у зазначеній ситуації?

Оцініть процесуальні дії судів першої та апеляційної інстанцій у контексті забезпечення права на справедливий суд. Чи відповідали вони вимогам національного законодавства та стандартам ЄСПЛ?

Які гарантії мають бути дотримані для забезпечення права на ефективний засіб юридичного захисту у кримінальному процесі? Як практика ЄСПЛ визначає це право?

Обґрунтуйте можливість звернення І. до ЄСПЛ на підставі порушень статті 6 та статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Які рішення ЄСПЛ у подібних справах можуть бути застосовані?

Які зміни в організації кримінального судочинства можуть бути необхідними для запобігання подібним порушенням у майбутньому?

Здійсніть письмовий правовий аналіз ситуації з посиланням на статті 6 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішення Європейського суду з прав людини, а також національне законодавство України щодо забезпечення права на справедливий судовий розгляд та ефективний засіб юридичного захисту.

ТЕМА № 7. Імплементация міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття імплементации та форми її здійснення.
2. Особливості імплементации норм кримінального законодавства.

3. Міжнародні нормативно-правові акти, положення яких підлягають імплементації у національне кримінальне законодавство.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Розкрити зміст процедури та суб'єктів імплементації міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство шляхом:

- 1) ратифікації;
- 2) підписання;
- 3) укладання;
- 4) приєднання.

ТЕМА № 8. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття та система заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Порядок застосування окремих видів заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Порядок застосування, зміни та скасування запобіжних заходів.
4. Особливості застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах воєнного стану.
5. Роль слідчого судді, суду у здійсненні контролю за законністю та обґрунтованістю застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Ознайомтеся з судовою практикою щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження. На прикладах визначте основні аргументи слідчого судді, суду щодо їх застосування, а також відмови в їх застосуванні та наслідки таких рішень.
2. На основі аналізу існуючих законодавчих норм, підготуйте рекомендації для органів досудового слідства щодо ефективності застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Обґрунтуйте надані рекомендації.
3. Визначте альтернативні заходи забезпечення кримінального провадження. Проведіть їх аналіз з традиційними запобіжними заходами за ефективністю їх застосування.

4. Проведення рольової гри:

Група ділиться на три підгрупи (сторона обвинувачення, сторона захисту, слідчий суддя).

Умови ситуаційного завдання:

Ознайомтесь з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (клопотання надаються викладачем в аудиторії). *Сторона обвинувачення*, наведіть аргументи слідчому судді щодо застосування визначеного в клопотанні заходу забезпечення кримінального провадження.. *Сторона захисту*, спростуйте аргументи, які представила сторона обвинувачення, щодо застосування визначеного в клопотанні заходу забезпечення кримінального провадження.

Слідчий суддя, винесіть рішення щодо розгляду заявленого клопотання.

Всі відповіді повинні бути обґрунтованими, вмотивованими із застосуванням норм Кримінального процесуального кодексу України, судової практики та рішень ЄСПЛ.

ТЕМА № 9. Реалізація норм кримінального законодавства на стадії досудового розслідування.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Реалізація кримінально-правових норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи.
2. Реалізація кримінально-правових норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності.
3. Реалізація кримінально-правових норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Практичні заняття – 4 год

Навчальні питання та завдання до практичних занять:

Задача 1. Х. більше трьох років перебував із М. у цивільному шлюбі. Одного разу М. сказала йому, що чекає дитину від іншого чоловіка. Наступного дня, з метою помсти за зраду, Х. задушив М. Судово-медична експертиза встановила, що загибла вагітною не була.

Кваліфікуйте дії Х. Відповідь поясніть.

Задача 2. Р. і К., домовились вбити П. Придбавши отруту, призначену для труїння гризунів, К. підсипав її до кави, а Р. запропонував П. випити цей напій. Спробувавши каву з отрутою, П. почав блювати. Ніяких інших шкідливих наслідків не настало. Судово-медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатний для отруєння людини.

Кваліфікуйте дії Р. та К. Відповідь поясніть.

Задача 3. Під час побутової сварки дружина Т. вдарила свого чоловіка ножем для гостріння олівців (довжина леза 5 см) в живіт. При наданні медичної допомоги у лікарському закладі було встановлено, що внаслідок проникаючого поранення черевної порожнини ніякі внутрішні органи у чоловіка пошкоджені не були. Через три доби його було виписано з лікарні.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

Задача 4. К. з Т. напоїли Б. і, скориставшись його станом сп'яніння, відвезли на дачу Т., де утримували протягом тижня. Вони вимагали від Б. оформити договір дарування автомобіля на К. в рахунок боргу, який Б. повинен був повернути К. Борг Б. повернув.

Кваліфікуйте дії К. та Т.

Задача 5. Власник перукарні Г. попросив співробітницю О. залишитись після закінчення робочого дня для бесіди. Зачинивши двері салону на внутрішній замок, О. зайшла до кабінету Г., де побачила приятеля останнього А., який часто навідувався до салону. Пригостивши вином Г., О. почав спонукати її до вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним та оральним проникненням в тіло О., пропонував роздягнутись, роздягався сам, демонструючи відповідні частини тіла.

Коли О. відмовилася, посилаючись на те, що вона кохає іншого чоловіка і не хоче зраджувати йому, Г. заявив, що звільнить О. з роботи, а також повідомить усім власникам перукарень міста про професійну непридатність О. При цьому А. заявив, що поширить інформацію про те, що О. страждає є носієм ВІЛ-інфекції, в результаті чого вона залишиться безробітною. Злякавшись таких погроз, О. погодилася на пропозицію Г. і вступила з ним та А. у статевий зв'язок.

Кваліфікуйте дії Г. та А. Відповідь поясніть.

Задача 6. Під час проведення обшуку на одному з державних комбінатів у межах кримінального провадження слідчий капітан поліції Б. з корисливих мотивів, прагнучі отримати неправомірну вигоду, організував навмисну детальну довготривалу перевірку морозильних камер, в яких зберігалася м'ясо-молочна

продукція. Цим самим Б. намагався створити ситуацію, за якої керівник комбінату надав би Б. неправомірну вигоду за пришвидшення обшуку, оскільки довготривала перевірка зазвичай призводить до псування продукції через різні причини (відключення електроенергії, недодержання санітарних норм і правил тощо). Однак керівник комбінату не вчинив ніяких протиправних дій. Наслідком такого діяння слідчого стало спричинення зазначеному вище комбінату матеріальної шкоди на суму 164 тис. гривень.

Кваліфікуйте дії Б. Відповідь поясніть.

Задача 7. На місці роботи слідчо-оперативної групи (виявлено чоловіка з ножовими пораненнями) старший слідчий майор поліції О., прагнучі продемонструвати свою владу місцевій громаді, витягнув з кобури табельну вогнепальну зброю та почав лякати її застосуванням оточуючих, вимагати негайно «видати злочинця», запевняючи, що «пересаджає» половину села, а також вдарив в обличчя громадянина, який спробував йому заперечити.

Кваліфікуйте дії О. Відповідь поясніть. Чи вчинив О. корупційне кримінальне правопорушення?

Задача 8. Народний депутат України Н. на пленарному засіданні Верховної Ради України умисно проголосував замість іншого народного депутата України. Крім того, було встановлено, що за минулий рік цей депутат не в повному обсязі задекларував об'єкти нерухомості, що належали йому на праві власності. Згідно з витягом з відповідного державного реєстру Т. має у власності шість земельних ділянок, які розташовані на території відповідної сільської ради області. Сукупна грошова оцінка вказаних земельних ділянок становить 985 тис. гривень. Зазначені об'єкти нерухомості (земельні ділянки) відсутні у декларації Т.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

Задача 9. К. було оголошено підозру у вчиненні крадіжки з проникненням у приміщення та в особливо великих розмірах і щодо нього застосовано запобіжний захід у виді тримання під вартою. Брат цього підозрюваного Ф., на прийомі у прокурора Н., який був уповноважений приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, у т.ч. щодо закриття кримінального провадження, запропонував йому 8 тис. євро за «розвалювання» зазначеного провадження. Прокурор погодився вчинити протиправні дії. Тоді Ф. тут же передав Н. третину обумовленої суми та запевнив, що решту грошей занесе сьогодні ввечері.

Кваліфікуйте дії Ф. та Н. Відповідь поясніть.

Задача 10. Заступник директора держаного підприємства «Квант» громадянин Є. видав необхідні документи (зокрема, зробив запис у трудовій книжці, підготував відповідну довідку, завірив все підписами та печаткою підприємства) своїй доньці У. про те, що вона протягом двох років працювала юристом в юридичному відділі на цьому підприємстві, хоча насправді донька там не працювала. Пізніше донька влаштувалася на роботу у відому юридичну фірму, надавши туди пакет документів, у т.ч. ті, які вона отримала від держаного підприємства «Квант».

Кваліфікуйте дії Є. та У. Відповідь поясніть.

ТЕМА № 10. Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Особливості початку досудового розслідування в умовах воєнного стану.
2. Особливості визначення підслідності в умовах воєнного стану.
3. Процесуальні права та обов'язки учасників кримінального провадження.
4. Строки в кримінальному провадженні, їх поновлення та продовження в умовах воєнного стану.
5. Процесуальні особливості затримання особи в умовах воєнного стану.
6. Повноваження з обрання та продовження запобіжного заходу на досудовому розслідуванні. Скасування або зміна запобіжного заходу в період воєнного стану.
7. Фіксація перебігу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій.
8. Процесуальний порядок відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування. Електронна копія кримінального провадження.

ТЕМА № 11. Спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень: теорія та практика.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Становлення інституту спеціального досудового розслідування.
2. Загальні положення, підстави проведення спеціального досудового розслідування.
3. Особливості складання клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування та його розгляд.

4. Виклик підозрюваного, порядок опублікування та вручення процесуальних документів щодо його виклику при здійсненні спеціального досудового розслідування.

5. Проблеми, які виникають при здійсненні спеціального досудового розслідування.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. 22.01.2022 о 18.00 год., відповідно до ч. 1 ст. 208 КПК України, працівниками оперативного підрозділу СБУ було затримано гр. І., який намагався на автомобілі разом з двома невстановленими особами перетнути блокпост і потрапити на тимчасово окуповану територію.

Підставою затримання стали надані 15.01.2022 показання Я. у кримінальному провадженні, пов'язаному з торгівлею людей про те, що вона чула від своєї сусідки С., що І., який проживає по вул. Кагарлицькій, 41, в м. Петровську, у себе в квартирі у період з 01.12.2021 до 01.01.2022 рр. незаконно утримував незнайомих їй трьох людей та у дворі свого будинку, розповсюджував буклети із закликами вступити у створене ним воєнізоване збройне формування «з метою змусити представників органів місцевої влади змінити зверхнє ставлення до місцевого населення, а також організував пункт збору коштів для поставленої цілі». Місцем такого збору коштів була територія заводу «Атлант», одним із засновників якого є член терористичної організації ДНР – М.

22.01.2022, відомості про вчинення кримінального правопорушення І. було внесено до ЄРДР та кваліфіковано, як терористичний акт (ст. 258 КПК України).

Слідчий у повідомленні прокурора про початок досудового розслідування, до джерел, з якого виявлені обставини, які свідчать про вчинення кримінального правопорушення І., зазначив анонімне звернення, рапорт співробітника оперативного підрозділу та протокол допиту Я.

На пропозицію слідчого органів безпеки, під час допиту гр. І., «признатись у вчиненому», останній повідомив, що «нічого не знає», а на запитання хто такий М., то він повідомив, що це його однокласник, який із ним ззовні схожий. М., починаючи з жовтня 2022 року, орендує одну із його квартир. Інших відносин він з М. ніяких не має.

23.01.2022 о 15.00 год І. було вручено повідомлення про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених у ст. 258, 258-2, 258-3, 258-4, 258-5 КК України.

Однак, 25.01.2022 о 12.00 год. слідчим органів безпеки було вручено І. змінене повідомлення про підозру, через зміну кваліфікації правопорушень, яку оскаржив захисник І. до слідчого судді із залишенням тільки ст. 258-4 КК України.

Того ж дня, слідчий направив до слідчого судді два клопотання про застосування до гр. І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та друге клопотання про надання дозволу на затримання М. з метою приводу, оскільки останній оголошений у міжнародний розшук. Повідомлення про підозру М. 24.01.2022 року було направлено, у порядку повідомлень, на адресу квартири, яку він орендував у І.

25.01.2022 відбулось у дистанційному порядку слухання клопотання про застосування до І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою разом із клопотанням захисника І. про заперечення проводити слухання за відсутності підозрюваного, якого з невідомих причин із СІЗО не доставлено до суду.

Дайте оцінку законності затримання гр. І.

Чи є підстави для вручення гр. І. повідомлення про підозру та обрання йому запобіжного заходу? Якщо так, то які саме?

Яке рішення має прийняти прокурор у цій ситуації?

Який порядок та підстави вручення повідомлення про підозру гр. М.?

Чи є підстави для проведення спеціального досудового розслідування. Якщо так, то відносно кого?

Чи є підстави для оскарження повідомлення про підозру? Якщо так, то які?

Задача 2. В березні 2022 року, І. будучи військовослужбовцем ВЧ 0000 розгвардії, у складі зазначеного підрозділу перебуваючи у смт Димер Вишгородського району Київської області, виконуючи накази та розпорядження свого командира, діючи у складі [назва підрозділу], за відсутності будь-яких законних підстав, з порушенням порядку, встановленого ст.ст. 41, 42, 43, 78 ЖК(IV) позбавив волі (затримав) громадянина України К. за місцем проживання останнього: вул. Незалежності, 25, смт Димер, шляхом примусу цього громадянина підкорятися його волі, зокрема виконувати його вказівки через погрозу застосування до цього громадянина фізичної сили та вогнепальної зброї, після чого доставив громадянина К. до місця подальшого позбавлення волі, обладнаного у виробничому приміщенні за адресою: смт Димер, вул. Свободи, 12, де потерпілого утримували всупереч його волі.

В подальшому у військовослужбовця розгвардії І. виник умисел на катування громадянина К. з метою примусити його вчинити дії, що суперечать волі потерпілого, отримати від нього відомості про мешканців смт Димер Вишгородського району Київської області, які брали участь в АТО, шляхом заподіяння потерпілому фізичних і моральних страждань, зокрема завдавав йому численні умисні удари руками, ногами, гумовими кийками по різних частинах тіла, чим заподіяв йому тілесні ушкодження та спричинив фізичний біль. Виявлені у потерпілого тілесні ушкодження належать до легких тілесних ушкоджень, які спричинили короткочасний розлад здоров'я.

В подальшому СУ НП в Київській області по даному факту було відкрито кримінальне провадження, ідентифіковано та затримано особу, яка вчинила даний злочин.

Однак уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

Кваліфікуйте дії військовослужбовця росгвардії?

Чи може в даному випадку проводитись спеціальне досудове розслідування? Обґрунтуйте відповідь.

Який процесуальний порядок звернення до слідчого судді з клопотанням про проведення спеціального досудового розслідування? Що повинно зазначатися в даному клопотанні?

Зазначте процесуальний порядок вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування та вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування.

Визначте процесуальні інструменти розслідування даного кримінального провадження.

Проведіть аналіз Стандартів і практики Європейського суду з прав людини щодо статей 2, 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини та основоположних свобод щодо насильницьких зникнень у контексті збройного конфлікту в розрізі зазначених обставин справи.

3. Проаналізуйте статті КПК України, що регулюють порядок ініціювання спеціального досудового розслідування, та підготуйте план дій слідчого для початку цього процесу. Вкажіть особливості доказування у випадку відсутності підозрюваного на території України.

4. Оцініть, які докази можуть бути зібрані у спеціальному досудовому розслідуванні та які виклики постають перед слідчим в умовах заочного провадження. Запропонуйте шляхи вирішення цих проблем у контексті українського законодавства.

5. На основі вивчення судової практики України та рішень ЄСПЛ, підготуйте огляд ключових проваджень, пов'язаних зі спеціальними досудовими розслідуваннями. Вкажіть, які проблеми виникали у зв'язку із проведенням спеціального досудового розслідування та шляхи їх вирішення.

Тема 12. Реалізація норм кримінального законодавства на стадії судового розгляду.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Реалізація кримінально-правових норм щодо звільнення від кримінальної відповідальності

2. Реалізація кримінально-правових норм щодо призначення покарання
3. Реалізація кримінально-правових норм щодо звільнення від покарання та його відбування

Практичні заняття – 4 год

Навчальні питання та завдання до практичних занять:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. А., перебуваючи на посаді майстра служби водовідведення, не забезпечив безаварійну роботу каналізаційних мереж, що призвело до забруднення земель відходами, шкідливим для довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил та створило небезпеку для довкілля. Таким чином, А. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 239 КК України. В судовому засіданні обвинувачений заявив клопотання про звільнення його від кримінальної відповідальності на підставі положень ст. 45 КК України, у зв'язку з дійовим каяттям. А зазначив, що ним вжито заходів для усунення заподіяної шкоди, він раніше не судимий, повністю визнав свою провину та активно сприяв розкриттю злочину.

Чи є підстави для звільнення А. від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям?

Задача 2. До Печерського районного суду м. Києва надійшло клопотання колективу підприємства «Верес» про звільнення від кримінальної відповідальності С., підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, у зв'язку з передачею її на поруки трудовому колективу. Підозрювана С. свою вину визнала повністю, щиро покаялася у вчиненому, раніше не судима, вперше вчинила кримінальне правопорушення.

Чи є підстави для звільнення С. від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею на поруки?

Задача 3. М., який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України, під час розгляду справи в суді звернувся з клопотанням про його звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 49 КК України, так як з моменту вчинення ним діяння пройшло 6 років. В судовому засіданні прокурор виступив з запереченням проти звільнення, мотивуючи тим, що інкримінований М. злочин відноситься до корупційних.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 4. Вироком суду за ч. 2 ст. 121 КК України М. засуджений до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи максимальне в межах санкції покарання, суд в якості обставин, які його обтяжують покарання, вказав на те, що М. вчинив тяжкий злочин, внаслідок якого настали тяжкі наслідки у виді смерті потерпілого, вину не визнав, не дивлячись на її повну доведеність органами досудового слідства, щиро не покався у вчиненому злочині.

Чи відповідає вимогам закону призначене М. покарання?

Задача 5. П. було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі, а за вчинення злочину, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України, – до 6 років позбавлення волі. На підставі ст. 70 КК України судом призначене остаточне покарання у виді 11 років позбавлення волі.

За яким правилом суд призначив остаточне покарання П.? Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 70 КК України?

Задача 6. Р. було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 189 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі. Під час відбування покарання Р. вчинив втечу з місця позбавлення волі і був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 393 КК України, до покарання у виді 4 років позбавлення волі. На підставі положень ст. 71 КК України остаточне покарання йому призначено судом у виді 7 років позбавлення волі.

За якими правилами суд призначив остаточне покарання Р.? Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 71 КК України?

Задача 7. Я. було засуджено за готування до кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України, до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи таке покарання, суд зазначив у вирoku, що Я. готувався до вчинення особливо тяжкого злочину, свою вину не визнав, незважаючи на її повне доведення органами досудового слідства, не розкався у тому, що хотів вчинити вбивство.

Чи відповідає вимогам закону призначене Я. покарання?

Задача 8. Суд визнав В. винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 150 КК України, та призначив йому покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки. Проте, враховуючи особу винного та інші обставини кримінального провадження, суд дійшов висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання і прийняв рішення про

застосування до В. ст. 75 КК України, поклавши на нього обов'язок періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації. Протягом іспитового строку засуджений один раз без поважних причин не з'явився для реєстрації.

Яке рішення повинен прийняти суд після закінчення іспитового строку?

Задача 9. Член виборчої комісії Є. під час проведення виборів умисно порушив таємницю голосування і був засуджений за ст. 159 КК України до штрафу у розмірі 10 тис. грн. Після винесення обвинувального вироку Є. захворів і 2,5 роки перебував на амбулаторному лікуванні, що перешкодило виконанню вироку. З метою одержання необхідних ліків, перебуваючи в лікарні, Є. двічі використовував завідомо підроблені документи, останній раз – чотири місяці тому.

Чи буде приведений у виконання обвинувальний вирок щодо Є. після його одужання? Назвіть умови, при яких застосовується звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку?

Задача 10. Вироком суду Ш. було засуджено за ч. 2 ст. 296 КК України на 1 рік і 6 місяців позбавлення волі із звільненням його від відбування покарання з випробуванням. Враховуючи тяжкість кримінального правопорушення та особу винного, суд встановив 2 роки іспитового строку. Через 8 місяців постановою суду Ш. звільнено від відбування покарання внаслідок акту амністії, як особу, що на день набрання Законом України «Про амністію» чинності відбула одну третину призначеного строку покарання.

Чи правильним є рішення суду? Чи є вплив третини іспитового строку підставою до застосування амністії?

Тема 13. Судове провадження у кримінальному процесі.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Підготовче провадження: завдання, порядок, строки. Рішення, що приймаються у підготовчому судовому засіданні.
2. Судовий розгляд як стадія кримінального процесу: завдання, загальні положення.
3. Особливості судового розгляду кримінальних проваджень в умовах воєнного стану.
4. Порядок оскарження судових рішень.

5. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

ТЕМА № 14. Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів кримінальної юстиції.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Загальна характеристика провадження в суді касаційної інстанції.
2. Врахування правових позицій Верховного Суду у діяльності органів кримінальної юстиції. Їх значення.
3. Роль правових позицій Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики в кримінальному процесі.
4. Питання допустимості доказів у практиці Верховного Суду на прикладі рішень, внесених до ЄДРСР за 1 півріччя 2023 року.

Практичні заняття – 4 год

Навчальні питання та завдання до практичних занять:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. Після оскарження судового рішення в апеляційному порядку і залишення апеляційної скарги без задоволення, а рішення – без змін, прокурор подав касаційну скаргу, в якому поставив питання про притягнення до відповідальності громадянина С. за більш тяжкий злочин.

Чи можливо погіршення правового становища засудженого в касаційному провадженні?

Задача 2. Ухвалою слідчого судді Святошинського районного суду м. Києва до підозрюваного Н. за вчинення злочину передбаченого ч. 4 ст. 189 КК України було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Підозрюваний Н. оскаржив ухвалу слідчого судді в апеляційному порядку, аргументуючи своє звернення тим, що слідчий суддя безпідставно не визначив розмір застави як альтернативи триманню під вартою та стверджує, що він насильства до потерпілого не застосовував. Суд апеляційної інстанції залишив ухвалу слідчого судді без змін. На ухвалу слідчого судді та ухвалу апеляційного суду підозрюваний подав касаційну скаргу.

Яке рішення слід буде ухвалити за такою скаргою?

Задача 3. Вироком суду першої інстанції громадянина П. було визнано винуватим та засуджено за ч. 4 ст. 185 КК України до 6 років позбавлення волі. На вирок потерпіла В. подала апеляційну скаргу з мотивів обрання обвинуваченому

необґрунтовано м'якого покарання, яке не відповідає тяжкості злочину та особі засудженого. Розглянувши скаргу, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що аргументи, наведені у скарзі, заслуговують на увагу, своїм вирок суд обрав до П. покарання у вигляді 7 років позбавлення волі. На цей вирок засуджений звернувся з касаційною скаргою з проханням скасувати вирок апеляційного суду та залишити без змін вирок суду першої інстанції. Вирішуючи питання про відкриття касаційного провадження, суд касаційної інстанції ознайомився зі скаргою та наданими до неї документами та вважає, що підстав для задоволення скарги немає.

Чи правильне рішення суду касаційної інстанції?

Задача 4. У касаційній скарзі засуджений С. наголосив на істотному порушенні ст. 290 КПК України через не відкриття стороні захисту медичних документів, на яких ґрунтується висновок судово-медичного експерта.

Яке рішення повинен ухвалити суд касаційної інстанції?

Задача 5. Вироком П. визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 185 КК України, за те, що він за попередньою змовою з К. 09.05.2023 року, діючи умисно, таємно, переслідуючи корисливий мотив, викрали майно ТОВ «Омега», чим завдали майнової шкоди вказаній юридичній особі. Крім того П. за попередньою змовою з К. 24.05.2023 року, діючи умисно, повторно, таємно, переслідуючи корисливий мотив, викрали майно ПАТ «Унікс», чим завдали майнової шкоди вказаній юридичній особі. Апеляційний суд вирок районного суду залишив без зміни. У касаційній скарзі захисник посилається на ту обставину, що на момент вчинення злочину розмір заподіяної шкоди був достатнім для притягнення П. та К. до кримінальної відповідальності, однак на час розгляду кримінального провадження та постановлення місцевим судом вироку у зв'язку зі збільшенням розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян розмір заподіяної шкоди є меншим, ніж передбачено положеннями КК України, для можливості кваліфікувати дії П. та К. за ч. 4 ст. 185 КК України. Захисник вважає, що в такому випадку підлягають застосуванню вимоги ст. 5 КК України про зворотню дію закону в часі, оскільки становище П. та К. покращується.

Яке рішення повинен ухвалити суд касаційної інстанції ?

Задача 6. Вироком Святошинського районного суду м. Києва громадянина І. було засуджено за вбивство з необережності. У вирокі суду було зазначено, що І. на ґрунті раптово виниклих неприязних стосунків, наніс потерпілому К. два удари кулаком в обличчя. Під час нанесення ударів, потерпілий К. оступився і впав на бетонний бордюр та вдарився лівою теменно-вісочною частиною волосистої голови об кут зазначеного бордюру. Згідно висновку судово-медичної експертизи, смерть потерпілого К. наступила внаслідок утворення перелому костей черепа у даній області з крововиливами під м'які мозкові оболонки.

Київський апеляційний суд вирок суду першої інстанції за скаргою прокурора скасував і постановив новий вирок, яким засудив громадянина І. за умисне вбивство. У новому вирокі апеляційний суд зазначив, що гр-н І., завдаючи два удари в обличчя потерпілому К., мав на меті поцілити йому в життєво важливе місце – примикання лобових пазух та очниць, що йому й вдалося. Неминучими наслідками таких дій стало завдання постраждалому травми, яка була несумісна із життям. Стосовно обставин завдання травми потерпілому К. у вигляді перелому костей черепа у даній області, крововиливами під м'які мозкові оболонки, які виникли від удару головою об бордюр, апеляційний суд у новому вирокі нічого не зазначив. Гр-н І. на вирок апеляційного суду звернувся з касаційною скаргою до Касаційного кримінального суду Верховного суду. Проте суд касаційної інстанції своєю ухвалою відмовив у задоволенні касаційної скарги І. У своєму рішенні касаційний суд зазначив, що апеляційний суд повно, всебічно та неупереджено дослідив усі обставини кримінального провадження та докази на їх підтвердження. Посилання І. в касаційній скарзі на обставину, що потерпілий К. помер від удару головою об бордюр, наслідком цього стала черепно-мозкова травма, несумісна із життям, касаційний суд до уваги не взяв, оскільки таку обставину суд апеляційної інстанції своїм вирокі не встановив.

Згідно з ч. 1 ст. 433 КПК України суд касаційної інстанції не має права досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в оскарженому судовому рішенні.

Надайте правову оцінку дій і рішення суду касаційної інстанції.

Опрацюйте чинне законодавство щодо оскарження судових рішень в касаційному порядку та складіть аналітичну довідку за запропонованою формою:

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку	Строки касаційного оскарження	Процесуальний порядок касаційного оскарження даного рішення	Зміст касаційної скарги	Зміст ухвали суду касаційної інстанції
---	-------------------------------	---	-------------------------	--

Проаналізувати огляд судової практики Верховного Суду та окреслити шляхи оптимізації кримінальної процесуальної діяльності органів кримінальної юстиції щодо таких питань:

1. Загальні положення досудового розслідування.

У ст. 214 КПК не передбачено вимог про внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань за окремим порядковим номером відомостей про

вчинення кожного з тих діянь, що охоплюються єдиним умислом особи і передбачені відповідною частиною ст. 307 КК як альтернативні форми виявлення суспільно небезпечного діяння (наприклад, протиправне придбання, зберігання з метою збуту і збут психотропної речовини в ч. 1 ст. 307 КК). За правилами кваліфікації такі діяння кваліфікуються як такі, що утворюють один склад злочину (Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 22.03.2023 у справі № 161/1921/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109810013>).

Початок досудового розслідування щодо злочину збігається з моментом внесення відомостей, які можуть свідчити про цей злочин, до Єдиного реєстру досудових розслідувань (частини 1 та 2 ст. 214 КПК). Якщо відомості про конкретне кримінальне правопорушення були внесені в Єдиний реєстр досудових розслідувань до набрання чинності п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК (до 16.03.2018), то положення цього пункту не можуть застосовуватися до кримінального провадження, у межах якого здійснюється досудове розслідування. Об'єднання або виділення матеріалів кримінального провадження не впливає на визначення початку досудового розслідування Постанова колегії суддів (Першої судової палати ККС ВС від 11.04.2023 у справі № 201/3571/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110339375>).

Вимоги до письмового повідомлення слідчим прокурора про початок досудового розслідування КПК не передбачає. Допускається стисле окреслення в такому повідомленні обставин вчиненого кримінального правопорушення із зазначенням елементів його складу, визначенням попередньої кваліфікації та без опису обставин кримінального правопорушення, що містився у витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань Орган досудового розслідування, отримавши в ході досудового розслідування більше інформації про вчинене кримінальне правопорушення, зокрема такої, яка впливає на кримінально-правову оцінку вчиненого, повинен відобразити цю інформацію шляхом її коригування в Єдиному реєстрі досудових розслідувань, що не суперечить положенням КПК (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 30.05.2023 у справі № 761/13685/14-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111339388>).

Заява про вчинення злочину не є доказом у кримінальному провадженні, а виступає підставою для відповідного реагування органів досудового розслідування, внесення ними відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за фактами, викладеними в такій заяві, та здійснення їх перевірки. Якщо в заяві про вчинення злочину відсутня дата її написання, то оцінка судом факту звернення особи з такою заявою до правоохоронного органу повинна здійснюватися виходячи з дати її реєстрації органом, до якого вона була подана (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 30.05.2023 у справі № 761/13685/14-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111339388>).

2. Загальні засади забезпечення права на захист.

Якщо захисника засудженого, з яким останній уклав договір про надання правової допомоги, було мобілізовано до лав Збройних Сил України, то це не є підставою для зупинення судового провадження на підставі ст. 335 КПК. Апеляційний суд не порушив право на захист засудженого у разі призначення захисника із центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, якщо участь захисника під час апеляційного розгляду визнана обов'язковою, суд роз'яснив засудженому його право укласти договір про надання правової допомоги з іншим захисником, однак засуджений цим правом не скористався (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 16.02.2023 у справі № 748/479/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109273636>).

Якщо під час апеляційного перегляду кримінального провадження, в якому участь захисника необов'язкова, було припинено право на зайняття адвокатською діяльністю адвоката, який здійснював захист обвинуваченої особи, однак обвинувачений, який не є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, не звернувся до суду про надання йому такої допомоги, то непризначення обвинуваченому апеляційним судом захисника з центру надання безоплатної вторинної правової допомоги не є порушенням права на захист (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 15.06.2023 у справі № 756/15676/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111647852>).

Проведення під час досудового розслідування нового слідчого експерименту без участі підозрюваного, якщо в матеріалах провадження немає будь-якого підтвердження того, що підозрюваний був повідомлений про день і час проведення попереднього слідчого експерименту, а також відмова слідчого в задоволенні клопотання захисника щодо проведення нового слідчого експерименту за участю підозрюваного порушує право на захист. Відмова слідчого судді задовольнити скаргу захисника, яку він подав на постанову слідчого про відмову в задоволенні клопотання захисника про проведення нового слідчого експерименту, не усуває обов'язку суду, який розглядає справу по суті, перевірити законність та обґрунтованість рішення слідчого судді. Суди повинні з'ясувати, чи була надана під час досудового розслідування реальна, неілюзорна можливість стороні захисту отримати докази на спростування висунутого обвинувачення і тим самим реалізувати своє право на захист (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 17.05.2023 у справі № 161/19405/19 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036738>).

Малограмотність чи неграмотність підозрюваного, обвинуваченого не є підставою для визнання обов'язковою участь захисника у кримінальному провадженні. Відсутність у підозрюваного, обвинуваченого належної освіти сама по собі не є підставою для обов'язкової участі захисника у кримінальному

провадженні Неприйняття рішення слідчим, прокурором, слідчим суддею про забезпечення участі захисника у кримінальному провадженні на підставі п. 3 ч. 1 ст. 49 КПК, зокрема й у випадку, коли підозрюваний, обвинувачений є малограмотним чи неграмотним, не тягне за собою правових наслідків, передбачених ст. 52 КПК (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 24.04.2023 у справі № 487/5207/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110515479>).

3. Визнання доказів недопустимими.

Процесуальні рішення у формі постанови, доручення, ухвалені під час досудового розслідування, а також судові рішення, витяги з Єдиного реєстру досудових розслідувань, змагальні документи (клопотання, заяви, скарги тощо) не є доказами в розумінні ст. 84 КПК та не можуть оцінюватися крізь призму їх допустимості Результати негласної слідчої (розшукової) дії, які були визнані недопустимими через порушення процедурного правила, передбаченого ст. 290 КПК, а не через істотне порушення прав і свобод людини, визначені частинами 1–3 ст. 87 КПК, не є підставою для визнання недопустимими похідних доказів (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>).

Несвоєчасне підписання спеціалістом протоколу огляду місця події не є підставою для визнання цього протоколу недопустимим доказом, якщо сторона захисту не ставить під сумнів інформацію, відображену в цьому протоколі Якщо під час слідчого експерименту слідчий запропонував підозрюваному більш детально розповісти про обставини вчинення злочину, а з матеріалів справи вбачається, що підозрюваний відтворював механізм його вчинення (заподіяння тілесних ушкоджень потерпілому), вказуючи, як і чому він це робив, то це є елементом проведення слідчого експерименту, а не допиту підозрюваного Розгляд слідчим суддею клопотання про арешт тимчасово вилученого майна з порушенням строків, передбачених ст. 171 КПК, не є підставою для визнання арештованих речових доказів недопустимими (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 572/1861/18 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111647799>).

Отримання слідчим з медичної установи медичної карти потерпілого на підставі власного запиту, а не на підставі ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів відповідає КПК та не тягне визнання недопустимими доказами висновків судово-медичних експертиз, під час проведення яких експертами досліджено цю медичну картку (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.06.2023 у справі № 293/1947/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111403457>).

Оскільки заявник має право подавати на підтвердження своєї заяви речі і документи, їх отримання органами досудового розслідування до внесення відомостей про вчинення злочину до ЄРДР не зумовлює їх недопустимість як доказів (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 30.04.2020 у справі № 640/19897/16-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034985>).

4. Строки досудового розслідування.

Передача обвинувального акту прокурором посадовій особі органу прокуратури (працівниці канцелярії), яка уповноважена прийняти та відправити цей акт поштовим зв'язком до місцевого суду, в останній день строку досудового розслідування, а не посадовій особі того органу, до якого подається відповідний документ чи скарга (місцевого суду), вважається порушенням процесуальних строків (ст. 116 КПК). Запис в ЄРДР про дату звернення з обвинувальним актом до суду не є визначальним при вирішенні питання стосовно дотримання процесуальних строків закінчення досудового розслідування (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 16.01.2023 у справі № 635/7519/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108526621>).

Постанова прокурора про скасування постанови слідчого про зупинення досудового розслідування за своєю правовою природою є аналогічною відповідній ухвалі слідчого судді, а тому строк із дня ухвалення слідчим постанови до дня її скасування прокурором включається у строки досудового розслідування (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 06.06.2023 у справі № 343/828/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111524530>).

5. Оцінка доказів, отриманих під час здійснення огляду та обшуку.

Звернення органу досудового розслідування до слідчого судді за дозволом на проведення обшуку житла за наявності згоди особи, яка проживала в цьому житлі на підставі договору оренди, не вимагається КПК (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.06.2023 у справі № 756/16122/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111772574>).

Проведення особистого обшуку під виглядом огляду місця події поза місцем, де було вчинено кримінальне правопорушення, є підставою для визнання протоколу зазначеної слідчої дії та інших доказів, отриманих за її результатами, недопустимими (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 05.02.2019 у справі № 236/2029/16-к <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79684896>).

При проведенні огляду добровільно виданого предмету участь понятих та спеціалістів не є обов'язковою, а тому протокол огляду не може бути визнаний недопустимим доказом на цій підставі (Постанова колегії суддів Першої судової

палати ККС ВС від 16.09.2020 у справі № 760/23459/17 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/91702592>).

б. Оцінка доказів, отриманих в результаті пред'явлення для впізнання.

КПК не визначає конкретного порядку отримання органом досудового розслідування фотознімків, за якими буде проводитися впізнання особи, а також не передбачає необхідності відображення у протоколі слідчої дії даних про походження таких фотознімків. Відсутність цієї інформації у протоколі не є порушенням кримінального процесуального закону (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 08.02.2023 у справі № 201/2609/20 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/108930823>)).

Незазначення у протоколі слідчої дії опису всіх осіб, які пред'являлись для впізнання, та відсутність відомостей про особу, яку свідок впізнав на відповідних фото, становлять підстави для визнання протоколу про пред'явлення особи для впізнання недопустимим доказом (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 21.07.2020 у справі № 331/2390/17 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/90563134>)).

Пред'явлення особи для впізнання лише за фотознімками не має наслідком недопустимість доказів за умови дотримання приписів ст. 228 КПК України. Обов'язковість обґрунтування слідчим необхідності проведення впізнання саме за фотознімками законодавством не передбачено, що унеможливує визнання доказу недопустимим на цій підставі (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 06.02.2020 у справі № 442/6175/18 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87517485>)).

ТЕМА № 15. Відновне правосуддя у кримінальному процесі: міжнародний досвід та перспектива розвитку в Україні.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Відновне правосуддя: загальна характеристика, поняття, мета та принципи.
2. Форми відновного правосуддя та їх характеристики.
3. Медіація як найпоширеніша форма відновного правосуддя. Медіація між потерпілим та правопорушником.
4. Міжнародно-правові основи відновного правосуддя.
5. Впровадження відновного правосуддя у законодавство України.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань:

Задача 1. Батько К. звернувся до батька Л. з пропозицією врегулювати за допомогою медіатора конфлікт щодо нанесення легких тілесних ушкоджень громадянину В., які завдав його син К. Пропозицію Л. прийняв та запропонував звернутися до Українського центру медіації. К. заперечував і наполягав на залученні медіатором сусіда К. та Л., який знає ситуацію, яка склалася, і перебуває в добрих відносинах з К. і Л., не має судимості, раніше був працівником прокуратури.

Яким вимогам повинен відповідати медіатор? Хто вправі звертатися і куди щодо застосування Програми відновного правосуддя?

Задача 2. Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правничої допомоги (БВПД) в Житомирській області отримав від прокурора заяви підприємства «Швидка їжа» та неповнолітнього Дмитра (раніше притягувався до відповідальності за вчинення кримінального проступку), який в ніч з 23 на 24.03.2023 р., шляхом підбору ключа до складу викрав велосипед, що належав зазначеному вище підприємству та продав його, про участь у пілотному проекті «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину». Посередником у справі виступив адвокат, якого до цієї справи залучило підприємство «Швидка їжа». Між сторонами було укладено медіаційну угоду про застосування програми з відновлення.

Під час спільної зустрічі сторін хлопець повністю визнав свою провину, щиро розкався, вибачився перед керівником підприємства, попросив влаштувати його на роботу та пообіцяв повернути вартість велосипеда зі своєї зарплатні.

Назвіть документи що складаються для участі у «Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» та суб'єктів медіації що повинні приймати участь у складанні.

Вкажіть, які рішення повинні бути прийняті прокурором, регіональний центром БВПД виходячи з умов цієї задачі.

Задача 3. Під час раптово виниклої сварки на подвір'ї ліцею неповнолітня Тамара Т. умисно завдала удару, що завдав фізичного болю неповнолітньому Віктору Д. внаслідок якого той впав. Під час падіння Віктор Д. впустив з руки коштовні окуляри, що належали неповнолітньому Дмитру А., скло в яких при падінні розбилося. Побачивши це Дмитро А. наблизився до неповнолітньої Тамари Т. та болісно штовхнув її, що призвело до падіння та непоправного знівечення обличчя осколками розбитого скла.

Що є метою відновних підходів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки та нетяжкі злочини.

Чи є обов'язковою умовою їх застосування розпочате кримінальне провадження? Чи може бути застосовано процедуру відновного правосуддя в цій задачі? Якщо так, то назвіть його суб'єктів та порядок їх дій.

Задача 4. Під час судового засідання у кримінальному провадженні за участю обвинуваченого у вчиненні вперше нетяжкого злочину неповнолітнього С. та потерпілого П. (за участю їх адвокатів) у присутності судді, секретаря судового засідання, прокурора та представника органу пробації, обвинувачений визнав факт вчинення ним кримінального правопорушення та разом з потерпілим надав згоду на участь у Програмі відновлення для неповнолітніх, а також виявив бажання скласти відповідну угоду для затвердження її судом.

Оцініть ситуацію з позиції можливості реалізації програми відновного правосуддя.

Визначте послідовність дій зазначених у умовах задачі учасників судового засідання.

Задача 5. Перебуваючи на масовому шкільному заході, 14-ти річний Платон, користуючись можливістю, що його ніхто не бачить, розкрив рюкзак свого друга Дмитра та таємно заволодів його мобільним телефоном. Батьки Дмитра звернулися до територіального відділу поліції та за цим фактом було розпочате досудове розслідування. Протягом одного робочого дня вони були викликані до прокурора, який запропонував заповнити анкету про участь у програмі відновлення для неповнолітніх.

Який алгоритм дій у випадку, якщо б батьки потерпілого відмовилися від участі в програмі?

Які дії у випадку згоди сторін на участь в програмі?

6. Надайте оцінку перспективі розвитку відновного правосуддя в Україні. Зробіть аналітичний звіт про сучасний стан та перспективи розвитку відновного правосуддя в Україні на основі законодавства та чинної практики.

7. Проведіть огляд програм медіації у кримінальному процесі: вивчіть механізми медіації у кримінальному процесі, які застосовуються в країнах ЄС та США. Надайте пропозиції щодо інтеграції ефективних методів медіації в кримінальний процес України.

ТЕМА № 16. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: теоретичні та практичні проблеми.

Семінарські заняття – 4 год

Навчальні питання до семінарських занять:

1. Поняття та правова основа міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
2. Процесуальні та організаційно-правові проблеми надання міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій.
3. Правове регулювання видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
4. Порядок і умови кримінального провадження у порядку перейняття: сучасний стан та перспективи розвитку.
5. Проблеми допустимості доказів, отриманих в порядку міжнародної правової допомоги.
6. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб: теоретичні та практичні проблеми.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. 20.12.2022 року Святошинський районний суд м. Києва постановив обвинувальний вирок щодо громадян Ісландії Йонсона та Ізельсона за вчинення ними діяння, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене групою осіб), а 03.01.2023 року від уповноваженого органу Ісландії надійшов запит до Офісу Генерального прокурора про передачу засуджених для відбування покарання на батьківщині.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Які підстави та умови передачі засуджених для відбування покарання до іноземної держави?

Задача 2. Громадяни Молдови З. та Б. у м. Києві вчинили вбивство гр. України Ш. з метою пограбування. Заволодівши грошима та особистими речами, труп закопали у лісі. Під час проведення оперативно-розшукових заходів З. та Б. були затримані у м. Кишиневі. Слідчий Шпак з м. Києва прибув до Кишинева для проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій.

Чи мав право слідчий Шпак на таке відрядження? Якщо так, то яким кримінальним процесуальним законом повинен керуватися слідчий при проведенні слідчих (розшукових) дій у Кишиневі?

Задача 3. За запитом французької сторони компетентними органами України було передано органам розслідування Франції спідницю потерпілої громадянки України І., яку згвалтував у м. Марсель гр. Франції Монтеськ'є. Після завершення розслідування і судового розгляду французька сторона не повернула в Україну затребувану річ.

Чи має право французька сторона на такі дії?

Чи може українська сторона відмовитися від наданого одягу, який у даному випадку порядок правовідносин?

Задача 4. З Чехії в Україну був направлений запит компетентних органів цієї держави з клопотанням про вилучення та передачу ряду документів для долучення їх у кримінальне провадження. У процесі вилучення документів було встановлено, що деякі із них містять державну таємницю.

Як має діяти уповноважений (центральний) орган України в даній ситуації?

Чи можуть бути передані іноземній державі такі документи?

Задача 5. 17.07.2023 року уповноваженим (центральним) органом України було прийняте рішення про направлення запиту про проведення обшуку, а 25.07.2023 року надіслано запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. Запит про міжнародну правову допомогу було погоджено у письмовій формі окружним прокурором.

Чи була в цьому випадку дотримана процедура направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

Якщо ні, то які порушення при цьому були допущені?

Які вимоги пред'являються до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?

Задача 6. У порядку надання міжнародної правової допомоги уповноваженим органом України до Польщі було направлено запит про проведення допиту, а також обшуку в помешканні громадянина Польщі Моравського, який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення на території України. Запит було задоволено, слідчі (розшукові) дії були проведені.

Проаналізуйте ситуацію. Чи були допущені порушення при наданні міжнародної правової допомоги?

Які процесуальні дії потребують спеціального дозволу?

Задача 7. Громадянин України Півник вчинив розбійний напад у м. Києві і зник з постійного місця проживання. Він був оголошений у міжнародний розшук. Через 8 місяців Півника затримали у м. Кустанай Республіки Казахстан і взяли його там під варту. Компетентні органи України звернулися до відповідних

органів Республіки Казахстан про видачу громадянина України за вчинення розбійного нападу у м. Києві, про що було передано необхідні процесуальні документи.

Чи буде зарахований термін тримання Півника під вартою у Республіці Казахстан у загальний термін відбування його покарання в Україні?

Задача 8. Громадянин Республіки Польща Ксешинський був затриманий працівником поліції у м. Львові за запитом поліції м. Кракова. З метою вирішення питання про його видачу прокурор звернувся до суду з клопотанням про застосування до затриманого запобіжного заходу у вигляді тимчасового арешту. Суд відмовився застосовувати цю міру запобіжного заходу. Він врахував всі обставини перебування Ксешинського у м. Львові (наявність родичів, житла тощо) та обрав щодо нього запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. Окрім цього, поклав на Ксешинського обов'язок носити електронний засіб контролю. Через деякий час було встановлено, що Ксешинський порушує покладені на нього обов'язки і прокурор звернувся повторно до суду з клопотанням про зміну запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді тримання під вартою для видачі особи (екстрадиційного арешту) щодо Ксешинського.

Чи є правильне рішення суду щодо застосування до затриманого запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання та обов'язку носити електронний засіб контролю?

Чи має право прокурор на таке звернення і яке рішення може за таких обставин прийняти суд?

9. Порівняльний аналіз процедур екстрадиції: ознайомтесь з процедурою екстрадиції в різних країнах (наприклад, у США, Німеччині та Україні). Проаналізуйте ключові відмінності та проблеми, що виникають у процесі екстрадиції осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, між цими країнами.

10. Аналіз міжнародних угод про правову допомогу: оберіть одну з міжнародних угод про правову допомогу (наприклад, Європейську конвенцію про взаємну допомогу у кримінальних справах). Проаналізуйте її положення та підготуйте короткий огляд порядку надання правової допомоги відповідно до цієї угоди.

*заочна форма здобуття вищої освіти
(за кошти фізичних та/або юридичних осіб)*

ТЕМА № 3. Удосконалення кримінального законодавства України.

Семінарське заняття – 2 год

Питання до семінарського заняття:

1. Сучасний стан кримінального законодавства України.
2. Підстави та перспективи реформування кримінального законодавства України.
3. Шляхи удосконалення чинного кримінального законодавства України.

ТЕМА № 6. Врахування практики ЄСПЛ в діяльності органів кримінальної юстиції.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Надайте характеристику змісту засадам кримінального провадження використовуючи їх тлумачення в рішеннях ЄСПЛ (навести відповідні приклади):
 - верховенство права (ст. 8 КПК; ст. 1 ЄКПЛ);
 - законність (ст. 9 КПК, ст. 5, 6, 7, 8 ЄКПЛ тощо);
 - рівність перед законом і судом (ст. 10 КПК; ст. 6, 14 ЄКПЛ; Протокол № 12 до Конвенції);
 - повага до людської гідності (ст. 11 КПК; ст. 3 ЄКПЛ);
 - забезпечення права на свободу та особисту недоторканність (ст. 12 КПК; ст. 5 ЄКПЛ);
 - недоторканність житла и іншого володіння особи (ст. 13 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - таємниця спілкування (ст. 14 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - невтручання у приватне життя (ст. 15 КПК; ст. 8 ЄКПЛ);
 - недоторканність права власності (ст. 16 КПК; ст. 1 Першого протоколу);
 - доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень (ст. 21 КПК; ст. 6 ЄКПЛ);
 - забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 24 КПК; п. 4 ст. 5 та ст. 13 ЄКПЛ).
2. Проаналізуйте міжнародні рекомендації з документування катувань та його наслідки відповідно до положень Стамбульського протоколу.

Вирішіть ситуаційні завдання.

Задача 1. Під час досудового розслідування слідчі провели обшук у квартирі гр. Л., де він проживав із дружиною та двома дітьми. Під час обшуку були вилучені не лише предмети та документи, які були зазначені в ухвалі слідчого судді про дозвіл на проведення обшуку, але й особисті речі членів сім'ї, у тому числі електронні пристрої, що містили особисту інформацію.

Під час обшуку слідчі також без дозволу власників оглядали листування на мобільних телефонах гр. Г. та його дружини, мотивуючи це необхідністю виявлення додаткових доказів, що мають значення у кримінальному провадженні.

Після завершення обшуку К. подав скаргу до суду на незаконність обшуку та порушення його права на приватне життя. Суд першої інстанції відхилив скаргу, вважаючи, що дії поліції були законними.

К. вирішив звернутися до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), стверджуючи, що його права, передбачені статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, були порушені.

Оцініть дії слідчого з точки зору пропорційності та необхідності втручання в особисте життя К. та його сім'ї. Які підстави можуть бути визнані законними для обмеження права на приватне життя в кримінальному провадженні?

Обґрунтуйте можливість звернення К. до ЄСПЛ з урахуванням умов задачі.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору стандартів ЄСПЛ щодо захисту права на приватне і сімейне життя та житло у контексті кримінального процесу. Які принципи ЄСПЛ були порушені в ході обшуку?

Якими є процесуальні вимоги щодо проведення обшуків у кримінальному процесі відповідно до національного законодавства України та стандартів ЄСПЛ? Які гарантії повинні бути дотримані при втручанні в приватне життя під час обшуку?

Які наслідки може мати встановлення порушення ЄСПЛ для правоохоронних органів та судової системи України?

Зробіть письмовий правовий аналіз ситуації з посиланням на статтю 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішення Європейського суду з прав людини, а також Кримінальний процесуальний кодекс України щодо проведення обшуків та дотримання права на приватне і сімейне життя.

Задача 2. Гр.-на І. було обвинувачено у вчиненні особливо тяжкого злочину — шахрайство вчинене в особливо великих розмірах. Суд першої інстанції виніс вирок, засудивши І. до 13 років позбавлення волі.

І. неодноразово заявляв про те, що під час досудового слідства його права були порушені: першочергово слідчий допитав його без адвоката в якості свідка, а через два дні вручив йому повідомлення про підозру та допитав в якості

підозрюваного, а також отримував свідчення під тиском (погрожуючи притягнути його до кримінальної відповідальності за злочини, які він не вчиняв). Клопотання І. про визнання доказів, отриманих в наслідок істотного порушення прав та свобод людини, суд не задовільнив.

Також під час судового розгляду не були допитані свідки захисту, що, на думку І., суттєво вплинуло на справедливість винесеного вироку. Захист подав апеляцію, але апеляційний суд залишив вирок суду першої інстанції без змін, не провівши повного розгляду справи по суті. І. звернувся до касаційної інстанції, але касаційна скарга була визнана неприпустимою через технічні недоліки у документах.

Гр. І. вирішив звернутися до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), стверджуючи, що його право на справедливий судовий розгляд (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та право на ефективний засіб юридичного захисту (стаття 13 Конвенції) були порушені.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору стандартів ЄСПЛ щодо права на справедливий судовий розгляд та права на ефективний засіб юридичного захисту. Які конкретні порушення могли мати місце у зазначеній ситуації?

Оцініть процесуальні дії судів першої та апеляційної інстанцій у контексті забезпечення права на справедливий суд. Чи відповідали вони вимогам національного законодавства та стандартам ЄСПЛ?

Які гарантії мають бути дотримані для забезпечення права на ефективний засіб юридичного захисту у кримінальному процесі? Як практика ЄСПЛ визначає це право?

Обґрунтуйте можливість звернення І. до ЄСПЛ на підставі порушень статті 6 та статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Які рішення ЄСПЛ у подібних справах можуть бути застосовані?

Які зміни в організації кримінального судочинства можуть бути необхідними для запобігання подібним порушенням у майбутньому?

Здійсніть письмовий правовий аналіз ситуації з посиланням на статті 6 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішення Європейського суду з прав людини, а також національне законодавство України щодо забезпечення права на справедливий судовий розгляд та ефективний засіб юридичного захисту.

ТЕМА № 7. Імплементация міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття імплементации та форми її здійснення.
2. Особливості імплементации норм кримінального законодавства.

3. Міжнародні нормативно-правові акти, положення яких підлягають імплементації у національне кримінальне законодавство.

ТЕМА № 9. Реалізація норм кримінального законодавства на стадії досудового розслідування.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань:

Задача 1. Х. більше трьох років перебував із М. у цивільному шлюбі. Одного разу М. сказала йому, що чекає дитину від іншого чоловіка. Наступного дня, з метою помсти за зраду, Х. задушив М. Судово-медична експертиза встановила, що загибла вагітною не була.

Кваліфікуйте дії Х. Відповідь поясніть.

Задача 2. Р. і К., домовились вбити П. Придбавши отруту, призначену для труїння гризунів, К. підсипав її до кави, а Р. запропонував П. випити цей напій. Спробувавши каву з отрутою, П. почав блювати. Ніяких інших шкідливих наслідків не настало. Судово-медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатний для отруєння людини.

Кваліфікуйте дії Р. та К. Відповідь поясніть.

Задача 3. Під час побутової сварки дружина Т. вдарила свого чоловіка ножом для гостріння олівців (довжина леза 5 см) в живіт. При наданні медичної допомоги у лікарському закладі було встановлено, що внаслідок проникаючого поранення черевної порожнини ніякі внутрішні органи у чоловіка пошкоджені не були. Через три доби його було виписано з лікарні.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

Задача 4. К. з Т. напоїли Б. і, скориставшись його станом сп'яніння, відвезли на дачу Т., де утримували протягом тижня. Вони вимагали від Б. оформити договір дарування автомобіля на К. в рахунок боргу, який Б. повинен був повернути К. Борг Б. повернув.

Кваліфікуйте дії К. та Т.

Задача 5. Власник перукарні Г. попросив співробітницю О. залишитись після закінчення робочого дня для бесіди. Зачинивши двері салону на внутрішній замок, О. зайшла до кабінету Г., де побачила приятеля останнього А., який часто навідувався до салону. Пригостивши вином Г., О. почав спонукати її до вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним та оральним проникненням

в тіло О., пропонував роздягнутись, роздягався сам, демонструючи відповідні частини тіла.

Коли О. відмовилася, посилаючись на те, що вона кохає іншого чоловіка і не хоче зраджувати йому, Г. заявив, що звільнить О. з роботи, а також повідомить усім власникам перукарень міста про професійну непридатність О. При цьому А. заявив, що поширить інформацію про те, що О. страждає є носієм ВІЛ-інфекції, в результаті чого вона залишиться безробітною. Злякавшись таких погроз, О. погодилася на пропозицію Г. і вступила з ним та А. у статевий зв'язок.

Кваліфікуйте дії Г. та А. Відповідь поясніть.

Задача 6. Під час проведення обшуку на одному з державних комбінатів у межах кримінального провадження слідчий капітан поліції Б. з корисливих мотивів, прагнучі отримати неправомірну вигоду, організував навмисну детальну довготривалу перевірку морозильних камер, в яких зберігалася м'ясо-молочна продукція. Цим самим Б. намагався створити ситуацію, за якої керівник комбінату надав би Б. неправомірну вигоду за пришвидшення обшуку, оскільки довготривала перевірка зазвичай призводить до псування продукції через різні причини (відключення електроенергії, недодержання санітарних норм і правил тощо). Однак керівник комбінату не вчинив ніяких протиправних дій. Наслідком такого діяння слідчого стало спричинення зазначеному вище комбінату матеріальної шкоди на суму 164 тис. гривень.

Кваліфікуйте дії Б. Відповідь поясніть.

Задача 7. На місці роботи слідчо-оперативної групи (виявлено чоловіка з ножовими пораненнями) старший слідчий майор поліції О., прагнучі продемонструвати свою владу місцевій громаді, витягнув з кобури табельну вогнепальну зброю та почав лякати її застосуванням оточуючих, вимагати негайно «видати злочинця», запевняючи, що «пересаджає» половину села, а також вдарив в обличчя громадянина, який спробував йому заперечити.

Кваліфікуйте дії О. Відповідь поясніть. Чи вчинив О. корупційне кримінальне правопорушення?

Задача 8. Народний депутат України Н. на пленарному засіданні Верховної Ради України умисно проголосував замість іншого народного депутата України. Крім того, було встановлено, що за минулий рік цей депутат не в повному обсязі задекларував об'єкти нерухомості, що належали йому на праві власності. Згідно з витягом з відповідного державного реєстру Т. має у власності шість земельних ділянок, які розташовані на території відповідної сільської ради області. Сукупна грошова оцінка вказаних земельних ділянок становить 985 тис. гривень. Зазначені об'єкти нерухомості (земельні ділянки) відсутні у декларації Т.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

Задача 9. К. було оголошено підозру у вчиненні крадіжки з проникненням у приміщення та в особливо великих розмірах і щодо нього застосовано запобіжний захід у виді тримання під вартою. Брат цього підозрюваного Ф., на прийомі у прокурора Н., який був уповноважений приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, у т.ч. щодо закриття кримінального провадження, запропонував йому 8 тис. євро за «розвалювання» зазначеного провадження. Прокурор погодився вчинити протиправні дії. Тоді Ф. тут же передав Н. третину обумовленої суми та запевнив, що решту грошей занесе сьогодні ввечері.

Кваліфікуйте дії Ф. та Н. Відповідь поясніть.

Задача 10. Заступник директора держаного підприємства «Квант» громадянин Є. видав необхідні документи (зокрема, зробив запис у трудовій книжці, підготував відповідну довідку, завірив все підписами та печаткою підприємства) своїй доньці У. про те, що вона протягом двох років працювала юристом в юридичному відділі на цьому підприємстві, хоча насправді донька там не працювала. Пізніше донька влаштувалася на роботу у відому юридичну фірму, надавши туди пакет документів, у т.ч. ті, які вона отримала від держаного підприємства «Квант».

Кваліфікуйте дії Є. та У. Відповідь поясніть.

ТЕМА № 10. Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Особливості початку досудового розслідування в умовах воєнного стану.
2. Особливості визначення підслідності в умовах воєнного стану.
3. Процесуальні права та обов'язки учасників кримінального провадження.
4. Строки в кримінальному провадженні, їх поновлення та продовження в умовах воєнного стану.
5. Процесуальні особливості затримання особи в умовах воєнного стану.
6. Повноваження з обрання та продовження запобіжного заходу на досудовому розслідуванні. Скасування або зміна запобіжного заходу в період воєнного стану.
7. Фіксація перебігу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій.
8. Процесуальний порядок відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування. Електронна копія кримінального провадження.

Тема 12. Реалізація норм кримінального законодавства на стадії судового розгляду.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. А., перебуваючи на посаді майстра служби водовідведення, не забезпечив безаварійну роботу каналізаційних мереж, що призвело до забруднення земель відходами, шкідливим для довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил та створило небезпеку для довкілля. Таким чином, А. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 239 КК України. В судовому засіданні обвинувачений заявив клопотання про звільнення його від кримінальної відповідальності на підставі положень ст. 45 КК України, у зв'язку з дійовим каяттям. А зазначив, що ним вжито заходів для усунення заподіяної шкоди, він раніше не судимий, повністю визнав свою провину та активно сприяв розкриттю злочину.

Чи є підстави для звільнення А. від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям?

Задача 2. До Печерського районного суду м. Києва надійшло клопотання колективу підприємства «Верес» про звільнення від кримінальної відповідальності С., підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, у зв'язку з передачею її на поруки трудовому колективу. Підозрювана С. свою вину визнала повністю, щиро покалася у вчиненому, раніше не судима, вперше вчинила кримінальне правопорушення.

Чи є підстави для звільнення С. від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею на поруки?

Задача 3. М., який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України, під час розгляду справи в суді звернувся з клопотанням про його звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 49 КК України, так як з моменту вчинення ним діяння пройшло 6 років. В судовому засіданні прокурор виступив з запереченням проти звільнення, мотивуючи тим, що інкримінований М. злочин відноситься до корупційних.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 4. Вироком суду за ч. 2 ст. 121 КК України М. засуджений до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи максимальне в межах санкції покарання, суд в якості обставин, які його обтяжують покарання, вказав на те, що М. вчинив тяжкий злочин, внаслідок якого настали тяжкі наслідки у виді

смерті потерпілого, вину не визнав, не дивлячись на її повну доведеність органами досудового слідства, щиро не покався у вчиненому злочині.

Чи відповідає вимогам закону призначене М. покарання?

Задача 5. П. було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі, а за вчинення злочину, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України, – до 6 років позбавлення волі. На підставі ст. 70 КК України судом призначене остаточне покарання у виді 11 років позбавлення волі.

За яким правилом суд призначив остаточне покарання П.? Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 70 КК України?

Задача 6. Р. було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 189 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі. Під час відбування покарання Р. вчинив втечу з місця позбавлення волі і був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 393 КК України, до покарання у виді 4 років позбавлення волі. На підставі положень ст. 71 КК України остаточне покарання йому призначено судом у виді 7 років позбавлення волі.

За якими правилами суд призначив остаточне покарання Р.? Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 71 КК України?

Задача 7. Я. було засуджено за готування до кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України, до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи таке покарання, суд зазначив у вирокі, що Я. готувався до вчинення особливо тяжкого злочину, свою вину не визнав, незважаючи на її повне доведення органами досудового слідства, не розкався у тому, що хотів вчинити вбивство.

Чи відповідає вимогам закону призначене Я. покарання?

ТЕМА № 14. Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів кримінальної юстиції.

Практичне заняття – 2 год

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. Після оскарження судового рішення в апеляційному порядку і залишення апеляційної скарги без задоволення, а рішення – без змін, прокурор подав касаційну скаргу, в якому поставив питання про притягнення до відповідальності громадянина С. за більш тяжкий злочин.

Чи можливо погіршення правового становища засудженого в касаційному провадженні?

Задача 2. Ухвалою слідчого судді Святошинського районного суду м. Києва до підозрюваного Н. за вчинення злочину передбаченого ч. 4 ст. 189 КК України було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Підозрюваний Н. оскаржив ухвалу слідчого судді в апеляційному порядку, аргументуючи своє звернення тим, що слідчий суддя безпідставно не визначив розмір застави як альтернативи триманню під вартою та стверджує, що він насильства до потерпілого не застосовував. Суд апеляційної інстанції залишив ухвалу слідчого судді без змін. На ухвалу слідчого судді та ухвалу апеляційного суду підозрюваний подав касаційну скаргу.

Яке рішення слід буде ухвалити за такою скаргою?

Задача 3. Вироком суду першої інстанції громадянина П. було визнано винуватим та засуджено за ч. 4 ст. 185 КК України до 6 років позбавлення волі. На вирок потерпіла В. подала апеляційну скаргу з мотивів обрання обвинуваченому необґрунтовано м'якого покарання, яке не відповідає тяжкості злочину та особі засудженого. Розглянувши скаргу, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що аргументи, наведені у скарзі, заслуговують на увагу, своїм вироком суд обрав до П. покарання у вигляді 7 років позбавлення волі. На цей вирок засуджений звернувся з касаційною скаргою з проханням скасувати вирок апеляційного суду та залишити без змін вирок суду першої інстанції. Вирішуючи питання про відкриття касаційного провадження, суд касаційної інстанції ознайомився зі скаргою та наданими до неї документами та вважає, що підстав для задоволення скарги немає.

Чи правильне рішення суду касаційної інстанції?

Задача 4. У касаційній скарзі засуджений С. наголосив на істотному порушенні ст. 290 КПК України через невідкриття стороні захисту медичних документів, на яких ґрунтується висновок судово-медичного експерта.

Яке рішення повинен ухвалити суд касаційної інстанції?

Задача 5. Вироком П. визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 185 КК України, за те, що він за попередньою змовою з К. 09.05.2023 року, діючи умисно, таємно, переслідуючи корисливий мотив, викрали майно ТОВ «Омега», чим завдали майнової шкоди вказаній юридичній особі. Крім того П. за попередньою змовою з К. 24.05.2023 року, діючи умисно, повторно, таємно, переслідуючи корисливий мотив, викрали майно ПАТ «Унікс», чим завдали майнової шкоди вказаній юридичній особі. Апеляційний суд вирок районного суду залишив без зміни. У касаційній скарзі захисник посилається на ту обставину, що на момент вчинення злочину розмір заподіяної шкоди був

достатнім для притягнення П. та К. до кримінальної відповідальності, однак на час розгляду кримінального провадження та постановлення місцевим судом вироку у зв'язку зі збільшенням розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян розмір заподіяної шкоди є меншим, ніж передбачено положеннями КК України, для можливості кваліфікувати дії П. та К. за ч. 4 ст. 185 КК України. Захисник вважає, що в такому випадку підлягають застосуванню вимоги ст. 5 КК України про зворотню дію закону в часі, оскільки становище П. та К. покращується.

Яке рішення повинен ухвалити суд касаційної інстанції ?

Задача 6. Вироком Святошинського районного суду м. Києва громадянина І. було засуджено за вбивство з необережності. У вирокі суду було зазначено, що І. на ґрунті раптово виниклих неприємних стосунків, наніс потерпілому К. два удари кулаком в обличчя. Під час нанесення ударів, потерпілий К. оступився і впав на бетонний бордюр та вдарився лівою теменно-вісочною частиною волосистої голови об кут зазначеного бордюру. Згідно висновку судово-медичної експертизи, смерть потерпілого К. наступила внаслідок утворення перелому костей черепа у даній області з крововиливами під м'які мозкові оболонки.

Київський апеляційний суд вирок суду першої інстанції за скаргою прокурора скасував і постановив новий вирок, яким засудив громадянина І. за умисне вбивство. У новому вирокі апеляційний суд зазначив, що гр-н І., завдаючи два удари в обличчя потерпілому К., мав на меті поцілити йому в життєво важливе місце – примикання лобових пазух та очниць, що йому й вдалося. Неминучими наслідками таких дій стало завдання постраждалому травми, яка була несумісна із життям. Стосовно обставин завдання травми потерпілому К. у вигляді перелому костей черепа у даній області, крововиливами під м'які мозкові оболонки, які виникли від удару головою об бордюр, апеляційний суд у новому вирокі нічого не зазначив. Гр-н І. на вирок апеляційного суду звернувся з касаційною скаргою до Касаційного кримінального суду Верховного суду. Проте суд касаційної інстанції своєю ухвалою відмовив у задоволенні касаційної скарги І. У своєму рішенні касаційний суд зазначив, що апеляційний суд повно, всебічно та неупереджено дослідив усі обставини кримінального провадження та докази на їх підтвердження. Посилання І. в касаційній скарзі на обставину, що потерпілий К. помер від удару головою об бордюр, наслідком цього стала черепно-мозкова травма, несумісна із життям, касаційний суд до уваги не взяв, оскільки таку обставину суд апеляційної інстанції своїм вирокі не встановив.

Згідно з ч. 1 ст. 433 КПК України суд касаційної інстанції не має права досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в оскарженому судовому рішенні.

Надайте правову оцінку дій і рішення суду касаційної інстанції.

Проаналізувати огляд судової практики Верховного Суду та окреслити шляхи оптимізації кримінальної процесуальної діяльності органів кримінальної юстиції щодо таких питань:

1. Загальні положення досудового розслідування.

У ст. 214 КПК не передбачено вимог про внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань за окремим порядковим номером відомостей про вчинення кожного з тих діянь, що охоплюються єдиним умислом особи і передбачені відповідною частиною ст. 307 КК як альтернативні форми виявлення суспільно небезпечного діяння (наприклад, протиправне придбання, зберігання з метою збуту і збут психотропної речовини в ч. 1 ст. 307 КК). За правилами кваліфікації такі діяння кваліфікуються як такі, що утворюють один склад злочину (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 22.03.2023 у справі № 161/1921/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109810013>).

Початок досудового розслідування щодо злочину збігається з моментом внесення відомостей, які можуть свідчити про цей злочин, до Єдиного реєстру досудових розслідувань (частини 1 та 2 ст. 214 КПК). Якщо відомості про конкретне кримінальне правопорушення були внесені в Єдиний реєстр досудових розслідувань до набрання чинності п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК (до 16.03.2018), то положення цього пункту не можуть застосовуватися до кримінального провадження, у межах якого здійснюється досудове розслідування. Об'єднання або виділення матеріалів кримінального провадження не впливає на визначення початку досудового розслідування Постанова колегії суддів (Першої судової палати ККС ВС від 11.04.2023 у справі № 201/3571/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110339375>).

Вимоги до письмового повідомлення слідчим прокурора про початок досудового розслідування КПК не передбачає. Допускається стисле окреслення в такому повідомленні обставин вчиненого кримінального правопорушення із зазначенням елементів його складу, визначенням попередньої кваліфікації та без опису обставин кримінального правопорушення, що містився у витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань Орган досудового розслідування, отримавши в ході досудового розслідування більше інформації про вчинене кримінальне правопорушення, зокрема такої, яка впливає на кримінально-правову оцінку вчиненого, повинен відобразити цю інформацію шляхом її коригування в Єдиному реєстрі досудових розслідувань, що не суперечить положенням КПК (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 30.05.2023 у справі № 761/13685/14-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111339388>).

Заява про вчинення злочину не є доказом у кримінальному провадженні, а виступає підставою для відповідного реагування органів досудового

розслідування, внесення ними відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за фактами, викладеними в такій заяві, та здійснення їх перевірки. Якщо в заяві про вчинення злочину відсутня дата її написання, то оцінка судом факту звернення особи з такою заявою до правоохоронного органу повинна здійснюватися виходячи з дати її реєстрації органом, до якого вона була подана (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 30.05.2023 у справі № 761/13685/14-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111339388>).

2. Загальні засади забезпечення права на захист.

Якщо захисника засудженого, з яким останній уклав договір про надання правової допомоги, було мобілізовано до лав Збройних Сил України, то це не є підставою для зупинення судового провадження на підставі ст. 335 КПК. Апеляційний суд не порушив право на захист засудженого у разі призначення захисника із центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, якщо участь захисника під час апеляційного розгляду визнана обов'язковою, суд роз'яснив засудженому його право укласти договір про надання правової допомоги з іншим захисником, однак засуджений цим правом не скористався (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 16.02.2023 у справі № 748/479/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109273636>).

Якщо під час апеляційного перегляду кримінального провадження, в якому участь захисника необов'язкова, було припинено право на зайняття адвокатською діяльністю адвоката, який здійснював захист обвинуваченої особи, однак обвинувачений, який не є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, не звернувся до суду про надання йому такої допомоги, то непризначення обвинуваченому апеляційним судом захисника з центру надання безоплатної вторинної правової допомоги не є порушенням права на захист (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 15.06.2023 у справі № 756/15676/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111647852>).

Проведення під час досудового розслідування нового слідчого експерименту без участі підозрюваного, якщо в матеріалах провадження немає будь-якого підтвердження того, що підозрюваний був повідомлений про день і час проведення попереднього слідчого експерименту, а також відмова слідчого в задоволенні клопотання захисника щодо проведення нового слідчого експерименту за участю підозрюваного порушує право на захист. Відмова слідчого судді задовольнити скаргу захисника, яку він подав на постанову слідчого про відмову в задоволенні клопотання захисника про проведення нового слідчого експерименту, не усуває обов'язку суду, який розглядає справу по суті, перевірити законність та обґрунтованість рішення слідчого судді. Суди повинні з'ясувати, чи була надана під час досудового розслідування реальна, неілюзорна можливість стороні захисту отримати докази на спростування висунутого

обвинувачення і тим самим реалізувати своє право на захист (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 17.05.2023 у справі № 161/19405/19 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036738>).

Малограмотність чи неграмотність підозрюваного, обвинуваченого не є підставою для визнання обов'язковою участь захисника у кримінальному провадженні. Відсутність у підозрюваного, обвинуваченого належної освіти сама по собі не є підставою для обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні. Неприйняття рішення слідчим, прокурором, слідчим суддею про забезпечення участі захисника у кримінальному провадженні на підставі п. 3 ч. 1 ст. 49 КПК, зокрема й у випадку, коли підозрюваний, обвинувачений є малограмотним чи неграмотним, не тягне за собою правових наслідків, передбачених ст. 52 КПК (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 24.04.2023 у справі № 487/5207/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110515479>).

3. Визнання доказів недопустимими.

Процесуальні рішення у формі постанови, доручення, ухвалені під час досудового розслідування, а також судові рішення, витяги з Єдиного реєстру досудових розслідувань, змагальні документи (клопотання, заяви, скарги тощо) не є доказами в розумінні ст. 84 КПК та не можуть оцінюватися крізь призму їх допустимості. Результати негласної слідчої (розшукової) дії, які були визнані недопустимими через порушення процедурного правила, передбаченого ст. 290 КПК, а не через істотне порушення прав і свобод людини, визначені частинами 1–3 ст. 87 КПК, не є підставою для визнання недопустимими похідних доказів (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>).

Несвоєчасне підписання спеціалістом протоколу огляду місця події не є підставою для визнання цього протоколу недопустимим доказом, якщо сторона захисту не ставить під сумнів інформацію, відображену в цьому протоколі. Якщо під час слідчого експерименту слідчий запропонував підозрюваному більш детально розповісти про обставини вчинення злочину, а з матеріалів справи вбачається, що підозрюваний відтворював механізм його вчинення (заподіяння тілесних ушкоджень потерпілому), вказуючи, як і чому він це робив, то це є елементом проведення слідчого експерименту, а не допиту підозрюваного. Розгляд слідчим суддею клопотання про арешт тимчасово вилученого майна з порушенням строків, передбачених ст. 171 КПК, не є підставою для визнання арештованих речових доказів недопустимими (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 572/1861/18 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111647799>).

Отримання слідчим з медичної установи медичної карти потерпілого на підставі власного запиту, а не на підставі ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів відповідає КПК та не тягне визнання недопустимими доказами висновків судово-медичних експертиз, під час проведення яких експертами досліджено цю медичну картку (Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.06.2023 у справі № 293/1947/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111403457>).

Оскільки заявник має право подавати на підтвердження своєї заяви речі і документи, їх отримання органами досудового розслідування до внесення відомостей про вчинення злочину до ЄРДР не зумовлює їх недопустимість як доказів (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 30.04.2020 у справі № 640/19897/16-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034985>).

4. Строки досудового розслідування.

Передача обвинувального акту прокурором посадовій особі органу прокуратури (працівниці канцелярії), яка уповноважена прийняти та відправити цей акт поштовим зв'язком до місцевого суду, в останній день строку досудового розслідування, а не посадовій особі того органу, до якого подається відповідний документ чи скарга (місцевого суду), вважається порушенням процесуальних строків (ст. 116 КПК). Запис в ЄРДР про дату звернення з обвинувальним актом до суду не є визначальним при вирішенні питання стосовно дотримання процесуальних строків закінчення досудового розслідування (Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 16.01.2023 у справі № 635/7519/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108526621>).

Постанова прокурора про скасування постанови слідчого про зупинення досудового розслідування за своєю правовою природою є аналогічною відповідній ухвалі слідчого судді, а тому строк із дня ухвалення слідчим постанови до дня її скасування прокурором включається у строки досудового розслідування (Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 06.06.2023 у справі № 343/828/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111524530>).

ТЕМА № 15. Відновне правосуддя у кримінальному процесі: міжнародний досвід та перспектива розвитку в Україні.

Семінарське заняття – 2 год

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Відновне правосуддя: загальна характеристика, поняття, мета та принципи.

2. Форми відновного правосуддя та їх характеристики.
3. Медіація як найпоширеніша форма відновного правосуддя. Медіація між потерпілим та правопорушником.
4. Міжнародно-правові основи відновного правосуддя.
5. Впровадження відновного правосуддя у законодавство України.

5. Завдання для самостійної роботи

ТЕМА № 1. Кримінальне законодавство України: актуальні питання теорії та практики.

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Поняття кримінального права, його предмет та методи.
2. Джерела кримінального права України.
3. Кримінальне право в системі інших галузей права.
4. Норми кримінального права, їх структура та зміст.
5. Тлумачення норм кримінального законодавства.

II. Охарактеризуйте правила чинності закону про кримінальну відповідальність в просторі, в часі, за колом осіб за такою схемою:

ЗАКОН ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ					
В просторі		В часі		За колом осіб	
правило	винятки	правило	винятки	правило	винятки

Теми рефератів, доповідей:

1. Види примусових заходів медичного характеру: надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку; госпіталізація до психіатричного закладу із звичайним наглядом; госпіталізація до психіатричного закладу з посиленням наглядом; госпіталізація до психіатричного закладу із суворим наглядом.
2. Випадки застосування спеціальної конфіскації.
3. Дискусійні питання кваліфікації готування та замаху на кримінальне правопорушення з неконкретизованим (невизначеним) умислом.
4. Дискусійні питання щодо ознак крайньої необхідності.
5. Доктринальні та практичні питання щодо поняття та видів обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
6. Ефективність та дієвість впровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні: причини та способи вирішення.

7. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.
8. Особливості відмежування дійового каяття від добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення.
9. Особливості відмежування продовжуваного кримінального правопорушення від триваючого.
10. Особливості умов правомірності затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення.
11. Осудність та неосудність особи, яка притягується до кримінальної відповідальності, застосування до неосудних осіб примусових заходів медичного характеру.
12. Перевищення заходів необхідних для затримання правопорушника.
13. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру.
14. Правила кваліфікації дій співучасників при ексцесі виконавця.
15. Правила кваліфікації дій співучасників при провокації кримінального правопорушення.
16. Правила кваліфікації окремих видів причетності до кримінального правопорушення.
17. Правила кваліфікації позитивної посткримінальної поведінки (дійове каяття).
18. Правила кваліфікації посереднього виконавства.
19. Правила кваліфікації співучасті зі спеціальним суб'єктом.
20. Припинення застосування примусових заходів медичного характеру через змінення психічного стану особи на краще.

Питання для самоконтролю:

1. В якому випадку буде перевищення меж заподіяння шкоди, при виконанні спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації?
2. В якому випадку закон дозволяє застосовувати зброю, інші засоби та предмети незалежно від наслідків?
3. В якому випадку ризик визнається виправданим?
4. Види спеціальних лікувальних установ, що здійснюють примусове лікування.
5. Визначте правила кваліфікації дій співучасників при різних видах ексцесу виконавця.
6. За якої умови фізичний примус виключає відповідальність?
7. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю кримінальних правопорушень?

8. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.
9. Особливості притягнення юридичної особи до кримінальної відповідальності.
10. Поняття та перелік юридичних осіб, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.
11. Чим відрізняється необхідна оборона від крайньої необхідності?
12. Штраф, ліквідація, конфіскація як заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
13. Що означає перевищення між необхідної оборони?
14. Як кваліфікується готування до кримінального правопорушення при альтернативному та неконкретизованому умислі?
15. Як кваліфікується дії співучасників при добровільній відмові?
16. Як кваліфікується дії співучасників при простій та складній співучасті?
17. Як кваліфікується досягнення змови на вчинення кримінального правопорушення, організації злочинної групи, участі в організованій групі?
18. Як кваліфікується закінчене кримінальне правопорушення, що являє собою готування до іншого кримінального правопорушення?
19. Як кваліфікується невдала співучасть?
20. Як кваліфікується невдала спроба вчинити кримінальне правопорушення з матеріальним складом, якщо фактично заподіяна шкода є ознакою складу іншого закінченого кримінального правопорушення?
21. Як кваліфікуються дії учасників організованої групи чи злочинної організації?
22. Яка відмінність організованої групи від злочинної організації?
23. Які умови правомірності необхідної оборони?

ТЕМА № 2. Сутність кримінального процесуального закону: теоретичні та практичні проблеми.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Кримінальний процесуальний закон України: поняття та концептуальні основи.
2. Пряма та зворотна дія кримінального процесуального закону.
3. Територіальна та екстериторіальна дія кримінального процесуального закону.
4. Проблемні аспекти дії кримінального процесуального закону за колом осіб та шляхи їх вдосконалення.

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Поняття кримінального процесуального права, його предмет та методи.
2. Джерела кримінального процесуального права України.
3. Кримінальне процесуальне право в системі інших галузей права.
4. Норми кримінального процесуального права, їх структура та зміст.
5. Норми міжнародного права та їх роль в регулюванні кримінального провадження.
6. Тлумачення норм кримінального процесуального законодавства.

II. Охарактеризуйте правила чинності кримінального процесуального закону в просторі, в часі, за колом осіб за такою схемою:

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ЗАКОН					
В просторі		В часі		За колом осіб	
правило	винятки	правило	винятки	правило	винятки

Теми рефератів, доповідей:

1. Чинність кримінального процесуального закону України.
2. Напрямки удосконалення кримінального процесуального закону у контексті реформи правосуддя в Україні.
3. Роль та значення Конституції України, норм міжнародного права, згода на обов'язковість яких надана Верховної Радою України, в регулюванні кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке кримінальний процесуальний закон.
2. Яка система кримінального процесуального законодавства.
3. Що слід розуміти під «територією України» при визначенні правил дії кримінального процесуального закону в просторі.
4. Пряма дія кримінального процесуального закону.
5. Зворотна дія кримінального процесуального закону.
6. Яке коло осіб, щодо яких здійснюється кримінальне провадження за правилами кримінального процесуального законодавства України.
7. Що розуміється під міжнародним договором України.
8. Які умови застосування кримінального процесуального закону за аналогією.
9. Особливості застосування кримінального процесуального закону відносно окремих категорій громадян України.
10. Які закони України є джерелами кримінального процесуального законодавства України.
11. Що таке кримінальне процесуальне право та яке його місце в правовій системі України?

12. Які основні принципи кримінального процесуального права? Наведіть приклади застосування кожного з них.

ТЕМА № 3. Удосконалення кримінального законодавства України.

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Проведіть аналіз удосконалення кримінального законодавства за роки незалежності України.
2. Визначте основні етапи формування системи кримінального законодавства України, а також чинники, які впливали на її створення.
3. Проведіть порівняльний аналіз норм кримінального законодавства та визначте запровадженні зміни в класифікації кримінальних правопорушень.
4. Удосконалення кримінального законодавства в частині регламентації звільнення від кримінальної відповідальності, покарання чи його відбування за вчинення корупційних кримінальних правопорушень і кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Теми рефератів, доповідей:

1. Сучасний стан кримінального законодавства України.
2. Підстави реформування кримінального законодавства України.
3. Перспективи реформування кримінального законодавства України.
4. Шляхи удосконалення чинного кримінального законодавства України.
5. Аналіз проекту нового КК України.
6. Аналіз внесених змін до КК України.

Питання для самоконтролю:

1. Структура чинного КК України?
2. Система кримінального законодавства України?
3. Структура Загальної частини КК України?
4. Структура Особливої частини КК України?
5. Структура норми кримінального законодавства?
6. Поняття та елементи системи кримінального законодавства України?
7. Конституція України як основа системи кримінального законодавства?
8. Закони України про кримінальну відповідальність як складова системи кримінального законодавства?
9. Міжнародні договори як джерела кримінального законодавства України?

ТЕМА № 4. Шляхи реформування кримінального процесуального законодавства: теорія та практика.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

І Опрацюйте навчальні питання:

1. Реформування кримінального процесуального законодавства України: підстави, цілі, завдання.
2. Прогалини та колізії в кримінальному процесуальному законодавстві.
3. Вплив реформування кримінального процесуального законодавства на права та обов'язки учасників кримінального провадження.
4. Роль міжнародних стандартів у реформуванні кримінального процесу.

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

І Опрацюйте навчальні питання:

1. Проведіть аналіз реформування кримінального процесуального законодавства за роки незалежності України.
2. Визначте основні етапи формування системи кримінального процесуального законодавства України, а також чинники, які впливали на створення національної кримінальної процесуальної системи України.
3. Теоретичні, законодавчі та прикладні проблеми проведення слідчих (розшукових) дій.

Теми рефератів, доповідей:

1. Вплив іноземного досвіду та міжнародних стандартів на побудову сучасного кримінального процесу.
2. Недоліки та перспективи реформування норм кримінального процесуального законодавства, які регулюють діяльність органів досудового розслідування.
3. Проблеми законодавчого регулювання підстав і порядку забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.
4. Використання інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування в діяльності учасників кримінального провадження: слідчих, прокурорів, суддів.

Питання для самоконтролю:

1. Основні доктринальні підходи до визначення системи кримінального процесу.
2. Виникнення та основні етапи розвитку національного кримінального процесуального законодавства.
3. Роль кримінальних процесуальних гарантій в забезпеченні прав та свобод особи у кримінальному провадженні.
4. Реформування стадії досудового розслідування: основні напрями.
5. Реформування судової системи в Україні.
6. Міжнародні стандарти в реформуванні кримінального процесуального законодавства.
7. Реформування кримінального процесуального законодавства в частині регламентації процесуального статусу учасників кримінального провадження.
8. Проблеми вдосконалення нормативного регулювання підстав і порядку затримання під час кримінального провадження.
9. Сучасний стан та перспективи розвитку інституту слідчих (розшукових) дій.
10. Актуальні проблеми регламентації загальних вимог до проведення слідчих (розшукових) дій.
11. Проблемні питання проведення та процесуального оформлення різних видів допиту.
12. Актуальні проблеми проведення різних видів пред'явлення для впізнання.
13. Актуальні проблеми правової регламентації та практики проведення різних видів обшуку та огляду.
14. Законодавчі та прикладні проблеми проведення освідування.
15. Актуальні проблеми проведення слідчого експерименту.
16. Проблемні питання залучення експерта у кримінальному провадженні.

ТЕМА № 5. Засади кримінального провадження: проблеми їх реалізації.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Засади кримінального провадження: загальна характеристика та їх значення в правовій системі.
2. Загальнотеоретичні і прикладні проблеми реалізації засад кримінального провадження в умовах воєнного стану.
3. Верховенство права як засада кримінального провадження: теоретичні підходи та проблеми реалізації.

4. Засади недоторканності житла чи іншого володіння особи, таємниці спілкування та невтручання у приватне життя: правові гарантії та проблеми забезпечення.

5. Проблематика реалізації засад забезпечення права на свободу і особисту недоторканність та недоторканність права власності.

6. Засада розумних строків у кримінальному провадженні: проблеми та шляхи їх вирішення.

2. Вирішіть ситуаційні завдань.

Задача 1. В чергову частину Оболонського УП ГУНП у м. Києві по телефону надійшло повідомлення громадянки К. про те, що з квартири в якій вона проживає разом з чоловіком вчинена крадіжка. Для перевірки вказаної інформації на місце події виїхала слідчо-оперативна група. По прибуттю на місце події було встановлено, що на входних дверях до квартири є сліди взлому, а в квартирі безлад. К. пояснила, що з квартири були викрадені гроші в сумі 10000 грн. та золоті вироби, які належать особисто їй.

Однак її чоловік гр-н С. давати будь-які пояснення відмовився і вказав, що про крадіжку його жінка повідомила без поради з ним, сам він не заінтересований в кримінальному провадженні по факту крадіжки і заперечив щодо проведення слідчим огляду місця події в квартирі, яка на праві власності належить йому, так як придбав квартиру до оформлення шлюбу з гр-кою К., з якою проживає в даній квартирі протягом останніх 20 років, тому відповідно до засади кримінального провадження недоторканність житла чи іншого володіння особи, ніхто не має права без його дозволу зайти в квартиру. Пояснивши це недовірою до працівників поліції.

Як повинен вчинити слідчий? Якими засадами кримінального процесу він повинен керуватися при прийнятті рішення?

Задача 2. Суддя Київського апеляційного суду ухвалою від 12.08.2023 року повернув апеляційну скаргу гр. В. на ухвалу Святошинського районного суду м. Києва від 10.07.2023 року, зазначивши в судовому рішенні про те, що зазначені в апеляційній скарзі гр. В. висловлювання на адресу прокурорів, суддів та суду є образливими, а апеляційна скарга, що містить такі висловлювання, є неприйнятною. Учасники справи зобов'язані виявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу. Заяви та скарги, що подаються до суду, мають відповідати вимогам чинного законодавства. У тексті цих документів не можна використовувати образливі та лайливі слова, символи, зокрема, для надання особистих характеристик учасникам справи, іншим учасникам судового процесу, їх представникам і суду. У протилежному випадку такі дії суперечать основним засадам кримінального провадження.

Разом з тим заборона зловживання процесуальними правами є загальноправовим принципом і поширюється на всі види судочинства.

Проаналізуйте практику ЄСПЛ та Верховного Суду щодо прийнятого рішення суддею Київського апеляційного суду. Вкажіть, які засади кримінального провадження не були дотриманні гр. В. під час звернення з апеляційною скаргою? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 3. У зв'язку з чисельними скаргами керівництву Київського правового університету, на порушення студентами правил проживання в гуртожитку, який належить закладу вищої освіти, декан факультету спільно з комендантом та комірником гуртожитку провели огляд кімнат без участі осіб, які в них проживають та склали відповідний акт, в якому вказали, що під час перевірки у тумбі Глібова було знайдено 5 пляшок горілки та саморобний пристрій для обігріву кімнати, а у шафі Красюка – близько 3 кілограмів речовини рослинного походження. В результаті було складено акт, який підписали декан факультету, комендант гуртожитку та комірник.

Чи законні дії зазначених осіб? Обґрунтуйте відповідь.

Назвіть гарантії недоторканності житла особи.

Задача 4. 14.08.2023 К. перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті особистих неприязних відносин, які виникли раптово, під час сварки з гр. С., в квартирі, яка належить останньому, умисно завдав кулаками С. чотирьох ударів у ділянку правого та лівого ока, семи ударів у ділянку ребер зліва, близько чотирьох ударів у ділянку ребер справа, заподіявши потерпілому тяжкі тілесні ушкодження. Від отриманих травм потерпілий помер в лікарні.

За вироком Оболонського районного суду м. Києва К. було засуджено за вчинення злочину передбаченого ч. 2 ст. 121 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі на строк 8 років. Однак захисник гр-на К. звернувся з апеляційною скаргою на оскарження вироку першої інстанції. У своїй апеляційній скарзі захисник зазначив, що суд першої інстанції прийняв не обґрунтоване та незаконне рішення, так як у вироку суду посиляється на докази зібрані під час огляду місця події, а саме в квартирі в якій мешкав потерпілий. Захисник просить суд визнати докази отриманні під час огляду місця події як недопустимі докази, так як проникнення до квартири і її огляд був проведений без дозволу власника житла та його близьких родичів. Адже до поліції на лінію 102 зателефонував саме К. і повідомив про вчинений злочин.

Однак Київський апеляційний суд залишив вирок суду першої інстанції без змін.

Чи дотримана в даному випадку працівниками поліції засада недоторканності житла чи іншого володіння особи? Чи законне рішення суду першої та апеляційної інстанцій? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 5. Під час судового розгляду кримінального провадження по обвинуваченню А. у вчиненні злочину передбаченого ч. 2 ст. 122 КК України,

суддя місцевого суду при дослідженні доказів обмежився тільки показами обвинуваченого. Суддя зазначив, що з метою процесуальної економії немає необхідності досліджувати інші докази, оскільки з обвинувального акта та з показань самого обвинуваченого встановлені всі обставини справи. Захисник обвинуваченого, після ухвалення вироку, подав апеляційну скаргу, щодо скасування вироку суду першої інстанції, оскільки родичі обвинуваченого бачили, що під час наради до нарадчої кімнати заходила секретар судового засідання. З письмових пояснень секретаря судового засідання вбачається, що вона на прохання судді принесла останньому ліки, які він вживав у чітко визначений час і відтермінування їх прийняття могло призвести до негативного результату лікування від серцевої недостатності.

Які засади кримінального провадження були порушені у цій ситуації?

Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції?

Що б змінилось, якби в нарадчу кімнату була викликана бригада швидкої медичної допомоги для надання допомоги судді?

Задача 6. Увечері у міському сквері працівники поліції почули крики жінки про допомогу. По прибуттю на місце події, гр-ка О. пояснила, що її зґвалтував невідомий чоловік. Опрацьовуючи територію скверу, працівниками поліції був затриманий Г.

Г. і О. були доставлені до чергової частини Голосіївського УП ГУНП у м. Києві, де О. заявила про те, що вона не бажає, щоб про цю подію стало відомо і відмовилась офіційно звернутись із заявою про зґвалтування. Проте враховуючи, що Г. раніше двічі судимий, нещодавно звільнився з місць позбавлення волі, слідчий прийняв рішення про початок досудового розслідування за ч. 1 ст. 152 КК України (зґвалтування).

Оцініть рішення слідчого з позицій засади публічності.

Задача 7. У рамках кримінального провадження щодо можливих корупційних дій, в яких може бути задіяна гр.-ка К., слідчий за погодженням з прокурором звернувся до слідчого судді з клопотанням про тимчасовий доступ до її телефонних розмов, повідомлень та історії пересування на підставі телефонних дзвінків.

Слідчий суддя задовольнив клопотання, і через кілька днів гр.-ка К. дізналася, що її телефон прослуховували протягом кількох тижнів, а також зібрали дані про її місцезнаходження. Вона вважає, що це порушує її права на таємницю спілкування та невтручання у приватне життя, закріплені в Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору кримінального процесуального законодавства України. Чи правомірними є дії слідчого і слідчого судді щодо доступу до телефонних розмов та повідомлень гр.-ки К.?

Які умови необхідні для законного обмеження таємниці спілкування та втручання у приватне життя згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України та міжнародними стандартами?

Які права має гр.-ка К. для захисту своєї приватності в умовах кримінального провадження? Як вона може оскаржити такі дії?

Надайте письмовий правовий аналіз ситуації, із посиланням на норми Кримінального процесуального кодексу України, Конституцію України та рішення Європейського суду з прав людини.

Задача 8. Громадянина І. працівниками поліції було затримано на місці злочину за підозрою у крадіжці з магазину. Після затримання його доставили до відділку поліції, де він провів 72 години. Протягом цього часу працівники поліції не повідомили І. причини затримання та не надали можливість зустрітися з захисником. Слідчий пояснив затримання тим, що у них не було часу на підготовку офіційних документів, а ризик втечі І. був високим. Після закінчення 72 год І. було звільнено, без повідомлення про підозру, та жодних процесуальних документів про затримання останнього складено не було.

І. вважає, що його право на свободу та особисту недоторканність було порушено, і має намір звернутися до суду з метою визнання дій поліції незаконними та отримання компенсації за незаконне затримання.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору засади забезпечення права на свободу і особисту недоторканність, закріпленої в Кримінальному процесуальному кодексі України та Конституції України.

Які норми кримінального процесу були порушені під час затримання І.? Чи відповідає цей випадок вимогам, встановленим законодавством України щодо порядку затримання осіб?

Розгляньте механізми захисту прав І. на національному та міжнародному рівнях. Які правові можливості має І. для відшкодування шкоди, завданої незаконним затриманням?

Як практика Європейського суду з прав людини впливає на тлумачення права на свободу і особисту недоторканність в Україні.

Задача 9. Судовий розгляд кримінальної справи по обвинуваченню К. за вчинення умисного вбивства, ч. 1 ст. 115 КК України, тривав понад 2 роки, протягом яких К. утримували під вартою. За цей час судові засідання, посиляючись на необхідність отримання додаткових доказів та технічні труднощі неодноразово були перенесені.

К. неодноразово звертався до суду зі скаргами про порушення його права на розумні строки розгляду справи, проте суд щоразу відхиляв ці скарги, посиляючись на складність справи та необхідність проведення додаткових експертиз.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору засади розумності строків, закріпленої в Кримінальному процесуальному кодексі України, Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Які процесуальні норми та принципи були порушені в цій ситуації? Як має бути забезпечена розумність строків на стадії судового розгляду?

Які права має К. у контексті порушення строків тримання під вартою та судового розгляду? Якими механізмами він може скористатися на національному рівні для захисту своїх прав?

Як практика Європейського суду з прав людини визначає порушення права на розумний строк? Наведіть приклади рішень ЄСПЛ щодо подібних ситуацій.

(денна та заочна форми здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Проблемні питання реалізації презумпції невинуватості під час кримінального провадження.

2. Проблемні аспекти забезпечення права на захист під час кримінального провадження.

3. Проблеми реалізації засади змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів.

2. Розподіліть усі відомі вам засади кримінального процесу України за запропонованою схемою:

ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ		
Загальноправові	Міжгалузеві	Галузеві

3. Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, надайте роз'яснення змісту засад кримінального провадження, зазначивши відповідну статтю Конвенції

Презумпція невинуватості	Право на захист	Публічність	Розумність строків	Повага до людської гідності

4. Опрацюйте рішення слідчих суддів, суддів та складіть за запропонованою формою аналітичну довідку:

Засада кримінального провадження	Найменування суду, його регіон, інстанція та реєстраційний № рішення	Обставини порушення засади кримінального провадження	Суб'єкти, які порушили засаду кримінального провадження	Наслідки, що настали у результаті порушення засади кримінального провадження

Теми рефератів, доповідей:

1. Функції та роль засад кримінального провадження у правозастосуванні.
2. Суб'єкти забезпечення засади законності досудового кримінального провадження.
3. Реалізація засади верховенства права при формуванні підозри, складанні та врученні повідомлення про підозру.
4. Забезпечення конституційного права на захист у кримінальному провадженні.
5. Доступ до правосуддя як складова права на справедливий суд.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття, види та класифікація засад кримінального провадження.
2. Назвіть ознаки засад кримінального провадження як системного утворення.
3. Які засади кримінального провадження проголошені у міжнародно-правових документах і як вони реалізуються.
4. Назвіть загальноправові, загальнопроцесуальні (міжгалузеві) та кримінальні процесуальні (галузеві) засади кримінального провадження.
5. Проблеми забезпечення права на свободу і особисту недоторканість при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження.
6. Охарактеризуйте нормативний зміст такої засади кримінального провадження, як «повага до людської гідності».
7. Розкрийте сутність і значення засади змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і доведення перед судом їх переконливості.
8. Які гарантії забезпечення презумпції невинуватості встановлює кримінальний процесуальний закон.
9. Гласність і відкритість судового розгляду.
10. Проблемні питання реалізації у кримінальному процесі публічності.

ТЕМА № 6. Врахування практики ЄСПЛ в діяльності органів кримінальної юстиції.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Практика Європейського суду з прав людини: правові основи її застосування у кримінальному судочинстві.

2. Основні положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

3. Застосування практики Європейського суду з прав людини при забезпеченні виконання завдань кримінального провадження органами кримінальної юстиції.

4. Практика Європейського суду з прав людини у сфері свободи та особистої недоторканності.

5. Практика Європейського суду з прав людини у сфері захисту права на приватне, сімейне життя та житло.

6. Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини.

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ щодо України за останні 5 років, де було визначено недотримання вимог:

ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та визначте типові порушення, які допускалися за наступною формою:

Назва справи та рік ухвалення рішення	Який пункт (підпункт) статті ЄКПЛ було порушено	Обґрунтування владою своєї позиції	Обґрунтування ЄСПЛ свого рішення

II. Визначати положення кримінального процесуального законодавства, Конвенції та практики ЄСПЛ, які регулюють правовідносини в дотриманні права особи на захист, свободи від самовикриття, доступу до правосуддя, оскарження процесуальних дій чи бездіяльність.

III. Наведіть приклади рішень ЄСПЛ в яких встановлено порушення в діях органів кримінальної юстиції принципів верховенства права та законності. Обґрунтуйте відповідь з посиланням на конкретні пункти рішення.

IV. Наведіть приклади рішень ЄСПЛ в яких встановлено порушення в діях органів кримінальної юстиції принципів застосування запобіжних заходів. Обґрунтуйте відповідь з посиланням на конкретні пункти рішення.

V. Ознайомтеся з текстом рішення ЄСПЛ у справі «Нечипорук і Йонкало проти України» в якому ЄСПЛ констатував 14 випадків порушень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Назвіть ці порушення з визначенням частини та статті Конвенції.

Теми рефератів, доповідей:

1. Проблеми впровадження прецедентних рішень ЄСПЛ у кримінальне судочинство України.
2. Генеза становлення європейських стандартів прав людини за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод
3. Європейський суд з прав людини: порядок формування, структура та юрисдикція

Питання для самоконтролю:

1. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та її місце в європейській системі захисту прав людини.
2. Коли була прийнята Конвенція?
3. Чи зобов'язані національні суди застосовувати Конвенцію?
4. Юрисдикція Європейського суду з прав людини: загальна характеристика.
5. Види рішень Європейського суду з прав людини.
6. Загальна характеристика виконання рішень Європейського суду з прав людини.
7. Застосування судами України Конвенції та практики Європейського суду з прав людини як джерела права.
8. У яких випадках справи розглядаються Великою Палатою?
9. Яким чином забезпечується виконання рішень Суду?
10. Якими є наслідки рішення Суду, в якому визнано порушення Конвенції?

ТЕМА № 7. Імплементация міжнародних кримінально-правових норм у національне кримінальне законодавство.

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

Проаналізуйте зміни до Кримінального кодексу України, які були внесені через імплементацию норм міжнародних чи зарубіжних нормативно-правових актів.

Теми рефератів, доповідей:

1. Поняття імплементации та її форми
2. Ратифікація міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.
3. Підписання міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.
4. Приєднання до міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.
5. Укладання міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.
6. Суб'єкти імплементации міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке ратифікація?
2. Що таке імплементация?
3. Які є форми імплементации?
4. Назвіть суб'єктів імплементации міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування
5. Якими нормативно-правовими актами врегульовано імплементацию міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування.
6. Що таке підписання міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування?
7. Що таке приєднання до міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування?
8. Що таке укладання міжнародних нормативно-правових актів кримінально-правового спрямування?

ТЕМА № 8. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Поняття та система заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Порядок застосування, зміни та скасування запобіжних заходів.
4. Особливості застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах воєнного стану.
5. Роль слідчого судді, суду у здійсненні контролю за законністю та обґрунтованістю застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

2. Вирішіть практичні завдання:

1. Ознайомтеся з судовою практикою щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження. На прикладах визначте основні аргументи слідчого судді, суду щодо їх застосування, а також відмови в їх застосуванні та наслідки таких рішень.
2. На основі аналізу існуючих законодавчих норм, підготуйте рекомендації для органів досудового слідства щодо ефективності застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Обґрунтуйте надані рекомендації.
3. Визначте альтернативні заходи забезпечення кримінального провадження. Проведіть їх аналіз з традиційними запобіжними заходами за ефективністю їх застосування.

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Мета застосування заходів забезпечення кримінального провадження у кримінальному процесі?
2. Правові наслідки порушення обраного запобіжного заходу?
3. Тримання під вартою, як винятковий запобіжний захід.
4. Особливості застосування домашнього арешту як запобіжного заходу. Контроль за дотриманням умов домашнього арешту.
5. Застава, як альтернатива тримання під вартою.
6. Тимчасове вилучення майна: підстави та наслідки його застосування.
7. Арешт майна у кримінальному процесі та порядок зняття арешту.
8. Третя особа у кримінальному процесі, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

9. Процесуальні особливості затримання особи в умовах воєнного стану.
10. Порядок оскарження рішення слідчого судді, суду про обрання або зміну запобіжного заходу.

Теми рефератів, доповідей:

1. Діяльність слідчого судді при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження: проблемні питання.
2. Законодавчі та прикладні проблеми застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Концептуалізація запобіжних заходів у кримінальному провадженні.
4. Застава як запобіжний захід: міжнародний досвід та українська практика.
5. Тримання під вартою як винятковий запобіжний захід: проблеми правозастосування.
6. Домашній арешт: перспективи ефективності та проблеми контролю в Україні.
7. Арешт майна як захід забезпечення кримінального провадження: процесуальні гарантії та захист прав власників.
8. Правові підстави та порядок приводу підозрюваного або обвинуваченого до суду.

Питання для самоконтролю:

1. Що розуміється під заходами забезпечення кримінального провадження?
2. Яка мета застосування заходів забезпечення у кримінальному процесі?
3. Які види заходів забезпечення кримінального провадження передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України?
4. Які критерії обрання запобіжних заходів?
5. Яке значення має принцип пропорційності при обранні запобіжних заходів?
6. Який порядок обрання застави як запобіжного заходу?
7. У чому полягає різниця між особистим зобов'язанням і особистою порукою?
8. Які особливості застосування домашнього арешту?
9. Які обмеження можуть бути накладені при триманні під вартою?
10. Які процесуальні підстави для тимчасового вилучення майна?
11. Які основні права та гарантії підозрюваного при застосуванні до нього заходів забезпечення?
12. Які підстави для застосування примусового приводу до суду?
13. Який порядок продовження строків тримання під вартою?
14. Які правові наслідки порушення умов запобіжного заходу?
15. Як оскаржується рішення суду про застосування або зміну запобіжного заходу?

16. Яке значення має дотримання принципу змагальності при обранні запобіжних заходів?

17. Які є альтернативи триманню під вартою та в яких випадках вони застосовуються?

18. Які види майна можуть підлягати арешту в рамках кримінального провадження?

19. У чому полягає різниця між арештом майна та його конфіскацією?

20. Який порядок скасування арешту на майно, і хто має право ініціювати цей процес?

21. Що таке тимчасове вилучення майна, і які підстави для його застосування?

22. У чому полягає різниця між тимчасовим вилученням майна і арештом майна?

23. Які строки тимчасового вилучення майна передбачені законодавством?

24. Які права та обов'язки мають власники майна під час його тимчасового вилучення?

25. Який порядок отримання тимчасового доступу до речей та документів?

26. Які види документів або речей не можуть бути предметом тимчасового доступу за законом?

27. Які процесуальні дії можуть бути вжиті у випадку, якщо доступ до документів чи речей відмовлено?

28. Які підстави та умови накладення грошового стягнення на учасників кримінального процесу?

29. Які обставини можуть бути враховані при визначенні розміру грошового стягнення?

30. Які підстави та умови позбавлення спеціальних прав в рамках кримінального провадження?

31. Які механізми захисту прав існують для осіб, що можуть бути позбавлені спеціальних прав без достатніх підстав?

ТЕМА № 9. Реалізація норм кримінального законодавства України на стадії досудового розслідування

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Кваліфікація кримінальних правопорушень: поняття, види, стадії.
2. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
3. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

4. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності.
5. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

II. Проаналізуйте судову практику Верховного Суду щодо кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень.

Темі рефератів, доповідей:

1. Види спеціальних суб'єктів при кваліфікації кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.
2. Доктринальні та практичні проблеми зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.
3. Доктринальні та практичні проблеми незаконного проведення абортів.
4. Доктринальні та практичні проблеми незаконної лікувальної діяльності.
5. Доктринальні та практичні проблеми понятійного аспекту домашнього насильства.
6. Доктринальні та практичні проблеми примушування до вступу в статевий зв'язок.
7. Доктринальні та практичні проблеми статевих зносин з особою, яка не досягла 16-річного віку.
8. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки зґвалтування.
9. Відмежування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг від суміжних кримінальних правопорушень.
10. Доктринальні та практичні проблеми службової недбалості.
11. Об'єктивні ознаки зловживання владою або службовим становищем.
12. Поняття службової особи у кримінальному праві.

Питання для самоконтролю:

1. В чому виражається об'єктивна сторона порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини?
2. В чому виражається суб'єктивна сторона зараження венеричною хворобою?
3. В чому виражаються об'єктивні ознаки примушування до вступу в статевий зв'язок?
4. Хто є потерпілим при вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 154 КК України?
5. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 134 КК України «Незаконне проведення абортів»?
6. Що слід розуміти під розпусними діями при розбещенні неповнолітніх?
7. Що слід розуміти під сексуальним насильством?
8. Що слід розуміти під статевою свободою та статевою недоторканістю?

9. Які наслідки не охоплюються «особливо тяжкими наслідками», при зґвалтуванні?

10. Які об'єктивні та суб'єктивні ознаки катування?

11. Доктринальні та практичні проблеми зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

12. Доктринальні та практичні проблеми зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

13. Доктринальні та практичні проблеми незаконного збагачення.

14. Доктринальні та практичні проблеми провокації підкупу.

ТЕМА № 10. Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Зміст та форма кримінального провадження в умовах воєнного стану.
2. Процесуальний порядок утворення міжвідомчих слідчих груп.
3. Процесуальний порядок визначення підслідності в умовах воєнного стану.
4. Тримання під вартою. Повноваження керівника органу прокуратури.
5. Додаткові підстави зупинення досудового розслідування в умовах воєнного стану.
6. Який вплив мають міжнародні стандарти прав людини на досудове розслідування в умовах воєнного стану?

II. Проведіть аналіз норм КПК України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Теми рефератів, доповідей:

1. Виклики та особливості досудового розслідування під час воєнного стану: аналіз міжнародних стандартів.
2. Безпека та доступ до інформації в умовах воєнного конфлікту: вплив на досудове розслідування.
3. Правові аспекти збору доказів у зоні проведення військових дій.
4. Роль міжнародних конвенцій у регулюванні досудового розслідування під час воєнного стану.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте основні етапи досудового розслідування під час воєнного стану?

2. Як забезпечується безпека учасників кримінального провадження під час воєнного стану?
3. Дистанційна участь захисника у процесуальній дії.
4. Процесуальний порядок залучення перекладача під час воєнного стану.
5. Строк затримання особи за підозрою у вчиненні злочину без ухвали слідчого судді.
6. Строки повідомлення про підозру затриманому в умовах воєнного стану.
7. Зупинення досудового розслідування після повідомлення особі про підозру.
8. Які особливості організації досудового розслідування під час воєнного стану?
9. Які повноваження надані органам досудового розслідування в умовах воєнного стану?
10. Які заходи забезпечення кримінального провадження можуть бути застосовані в умовах воєнного стану?
11. Яким чином можуть змінюватися вимоги до доказів та їх збору в умовах воєнного стану?
12. Які особливості проведення слідчих (розшукових) дій під час воєнного стану?

ТЕМА № 11. Спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень: теорія та практика.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Становлення інституту спеціального досудового розслідування.
2. Загальні положення, підстави проведення спеціального досудового розслідування.
3. Особливості складання клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування та його розгляд.
4. Виклик підозрюваного, порядок опублікування та вручення процесуальних документів щодо його виклику при здійсненні спеціального досудового розслідування.
5. Проблеми, які виникають при здійсненні спеціального досудового розслідування.

2. Вирішення ситуаційних завдань.

Задача 1. 22.01.2022 о 18.00 год., відповідно до ч. 1 ст. 208 КПК України, працівниками оперативного підрозділу СБУ було затримано гр. І., який намагався

на автомобілі разом з двома невстановленими особами перетнути блокпост і потрапити на тимчасово окуповану територію.

Підставою затримання стали надані 15.01.2022 показання Я. у кримінальному провадженні, пов'язаному з торгівлею людей про те, що вона чула від своєї сусідки С., що І., який проживає по вул. Кагарлицькій, 41, в м. Петровську, у себе в квартирі у період з 01.12.2021 до 01.01.2022 рр. незаконно утримував незнайомих їй трьох людей та у дворі свого будинку, розповсюджував буклети із закликами вступити у створене ним воєнізоване збройне формування «з метою змусити представників органів місцевої влади змінити зверхнє ставлення до місцевого населення, а також організував пункт збору коштів для поставленої цілі». Місцем такого збору коштів була територія заводу «Атлант», одним із засновників якого є член терористичної організації ДНР – М.

22.01.2022, відомості про вчинення кримінального правопорушення І. було внесено до ЄРДР та кваліфіковано, як терористичний акт (ст. 258 КПК України).

Слідчий у повідомленні прокурора про початок досудового розслідування, до джерел, з якого виявлені обставини, які свідчать про вчинення кримінального правопорушення І., зазначив анонімне звернення, рапорт співробітника оперативного підрозділу та протокол допиту Я.

На пропозицію слідчого органів безпеки, під час допиту гр. І., «признатись у вчиненому», останній повідомив, що «нічого не знає», а на запитання хто такий М., то він повідомив, що це його однокласник, який із ним ззовні схожий. М., починаючи з жовтня 2022 року, орендує одну із його квартир. Інших відносин він з М. ніяких не має.

23.01.2022 о 15.00 год І. було вручено повідомлення про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених у ст. 258, 258-2, 258-3, 258-4, 258-5 КК України.

Однак, 25.01.2022 о 12.00 год. слідчим органів безпеки було вручено І. змінене повідомлення про підозру, через зміну кваліфікації правопорушень, яку оскаржив захисник І. до слідчого судді із залишенням тільки ст. 258-4 КК України.

Того ж дня, слідчий направив до слідчого судді два клопотання про застосування до гр. І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та друге клопотання про надання дозволу на затримання М. з метою приводу, оскільки останній оголошений у міжнародний розшук. Повідомлення про підозру М. 24.01.2022 року було направлено, у порядку повідомлень, на адресу квартири, яку він орендував у І.

25.01.2022 відбулось у дистанційному порядку слухання клопотання про застосування до І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою разом із клопотанням захисника І. про заперечення проводити слухання за відсутності підозрюваного, якого з невідомих причин із СІЗО не доставлено до суду.

Дайте оцінку законності затримання гр. І.

Чи є підстави для вручення гр. І. повідомлення про підозру та обрання йому запобіжного заходу? Якщо так, то які саме?

Яке рішення має прийняти прокурор у цій ситуації?

Який порядок та підстави вручення повідомлення про підозру гр. М.?

Чи є підстави для проведення спеціального досудового розслідування. Якщо так, то відносно кого?

Чи є підстави для оскарження повідомлення про підозру? Якщо так, то які?

Задача 2. В березні 2022 року, І. будучи військовослужбовцем ВЧ 0000 розгвардії, у складі зазначеного підрозділу перебуваючи у смт Димер Вишгородського району Київської області, виконуючи накази та розпорядження свого командира, діючи у складі [назва підрозділу], за відсутності будь-яких законних підстав, з порушенням порядку, встановленого ст.ст. 41, 42, 43, 78 ЖК(IV) позбавив волі (затримав) громадянина України К. за місцем проживання останнього: вул. Незалежності, 25, смт Димер, шляхом примусу цього громадянина підкорятися його волі, зокрема виконувати його вказівки через погрозу застосування до цього громадянина фізичної сили та вогнепальної зброї, після чого доставив громадянина К. до місця подальшого позбавлення волі, обладнаного у виробничому приміщенні за адресою: смт Димер, вул. Свободи, 12, де потерпілого утримували всупереч його волі.

В подальшому у військовослужбовця розгвардії І. виник умисел на катування громадянина К. з метою примусити його вчинити дії, що суперечать волі потерпілого, отримати від нього відомості про мешканців смт Димер Вишгородського району Київської області, які брали участь в АТО, шляхом заподіяння потерпілому фізичних і моральних страждань, зокрема завдавав йому численні умисні удари руками, ногами, гумовими кийками по різних частинах тіла, чим заподіяв йому тілесні ушкодження та спричинив фізичний біль. Виявлені у потерпілого тілесні ушкодження належать до легких тілесних ушкоджень, які спричинили короточасний розлад здоров'я.

В подальшому СУ НП в Київській області по даному факту було відкрито кримінальне провадження, ідентифіковано та затримано особу, яка вчинила даний злочин.

Однак уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

Кваліфікуйте дії військовослужбовця розгвардії?

Чи може в даному випадку проводитись спеціальне досудове розслідування? Обґрунтуйте відповідь.

Який процесуальний порядок звернення до слідчого судді з клопотанням про проведення спеціального досудового розслідування? Що повинно зазначатися в даному клопотанні?

Зазначте процесуальний порядок вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування та вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування.

Визначте процесуальні інструменти розслідування даного кримінального провадження.

Проведіть аналіз Стандартів і практики Європейського суду з прав людини щодо статей 2, 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини та основоположних свобод щодо насильницьких зникнень у контексті збройного конфлікту в розрізі зазначених обставин справи.

6. Проаналізуйте статті КПК України, що регулюють порядок ініціювання спеціального досудового розслідування, та підготуйте план дій слідчого для початку цього процесу. Вкажіть особливості доказування у випадку відсутності підозрюваного на території України.

7. Оцініть, які докази можуть бути зібрані у спеціальному досудовому розслідуванні та які виклики постають перед слідчим в умовах заочного провадження. Запропонуйте шляхи вирішення цих проблем у контексті українського законодавства.

8. На основі вивчення судової практики України та рішень ЄСПЛ, підготуйте огляд ключових проваджень, пов'язаних зі спеціальними досудовими розслідуваннями. Вкажіть, які проблеми виникали у зв'язку із проведенням спеціального досудового розслідування та шляхи їх вирішення.

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Винятки щодо здійснення спеціального досудового розслідування.
2. Повторне звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування.
3. Порядок вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування.

II. Проведіть аналіз застосування норм КПК України щодо спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень в практичній діяльності та наведіть приклади наявних проблем їх застосування та запропонуйте шляхи їх вирішення.

Теми рефератів, доповідей:

1. Право на захист у спеціальному досудовому розслідуванні (п. 3 ст. 6 Конвенції).
2. Загальні поради захиснику щодо надання дозволу на проведення досудового розслідування за спеціальною процедурою.
3. Категорії кримінальних правопорушень у спеціальному досудовому розслідуванні.
4. Умови проведення спеціальної процедури досудового розслідування.
5. Винятки щодо здійснення спеціального досудового розслідування.

Питання для самоконтролю:

1. Засади здійснення спеціального досудового розслідування.
2. Вкажіть процесуальні підстави та умови здійснення спеціального досудового розслідування.
3. Чи можна здійснювати спеціальне досудове розслідування щодо неповнолітнього?
4. Вкажіть вимоги до клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.
5. Вкажіть строк розгляду слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.
6. Вкажіть порядок залучення захисника при здійсненні спеціального досудового розслідування.
7. Порядок виклику підозрюваного при здійсненні спеціального досудового розслідування.

ТЕМА № 12. Реалізація норм кримінального законодавства на стадії судового розгляду.

Завдання для самостійної роботи:

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання.

1. Які види звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності передбачені чинним КК України?
2. Яка тривалість іспитового строку КК України при звільненні від відбування покарання з випробуванням?
3. Скільки видів покарання встановлено чинним КК України щодо дорослих осіб, визнаних винними у вчиненні кримінальних правопорушень?
4. Які покарання за чинним КК України можуть призначатися лише у якості додаткових?
5. Які покарання за чинним КК України можуть призначатися у якості як основних, так і додаткових?

Темі рефератів, доповідей:

1. Поняття і види звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України).
3. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 України).

4. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 України).

5. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 України).

6. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 України).

Питання для самоконтролю:

1. Нормативним актом, що визначає підстави та умови звільнення особи від кримінальної відповідальності є?

2. У якій відповіді названо передбачений КК України вид (види) звільнення особи від кримінальної відповідальності, однією з підстав (умов) якого (яких), є повне відшкодування завданих особою збитків або усунення нею заподіяної шкоди?

3. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям здійснюється, відповідно до чинного КК України, коли особа?

4. Назвіть передбачений КК України вид (види) звільнення особи від кримінальної відповідальності, однією з підстав (умов), якого (яких), є клопотання колективу підприємства, установи чи організації?

5. Вкажіть передбачений чинним КК України строк давності, вплив якого є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності у разі вчинення нею кримінального проступку, за яке передбачене покарання менш суворе, ніж обмеження волі?

6. Вкажіть передбачений чинним Кримінальним кодексом України строк давності, вплив якого є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності у разі вчинення нею у разі вчинення кримінального проступку, за який передбачено покарання у виді обмеження волі, чи у разі вчинення нетяжкого злочину, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років?

7. Вкажіть передбачений чинним КК України строк давності, вплив якого є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності у разі вчинення нею нетяжкого злочину, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк більше двох років?

8. Вкажіть передбачений чинним КК України строк давності, вплив якого є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності у разі вчинення нею тяжкого злочину?

9. Вкажіть передбачений чинним КК України строк давності, вплив якого є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності, у разі вчинення нею особливо тяжкого злочину?

10. Вкажіть передбачені ст. 45 КК України «Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям» підстави (умови) звільнення особи від кримінальної відповідальності?

Тема 13. Судове провадження у кримінальному процесі.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форми здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Підготовче провадження: завдання, порядок, строки. Рішення, що приймаються у підготовчому судовому засіданні.

2. Судовий розгляд як стадія кримінального процесу: завдання, загальні положення.

3. Особливості судового розгляду кримінальних проваджень в умовах воєнного стану.

4. Порядок оскарження судових рішень.

5. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

1. Вирішіть ситуаційні завдання:

Задача 1. Громадянин А. обвинувачується у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України (грабіж, вчинений повторно). Злочин був вчинений на території кількох адміністративних районів.

Визначте, який суд має розглядати цю справу, враховуючи питання підсудності.

Задача 2. У ході судового розгляду були надані речові докази (зброя та одяг обвинуваченого). Суд вирішив провести огляд цих доказів.

Опишіть порядок дослідження речових доказів у судовому провадженні, та визначте, які дії повинні бути вжиті учасниками процесу для їх належної фіксації.

Задача 3. Обвинувачений Г. був засуджений за ч. 1 ст. 122 КК України (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження) до 3 років позбавлення волі. Захист не погодився з вироком і подав апеляційну скаргу, стверджуючи, що докази були отримані з порушенням процесуальних норм.

Оцініть обґрунтованість поданої апеляційної скарги та яке рішення повинен прийняти апеляційний суд.

Задача 4. Захисник обвинуваченого Є. заявив відвід судді, мотивуючи це тим, що суддя проживає в одному будинку з потерпілим.

Оцініть підстави для заяви відводу та вирішіть, чи задовольнить суд це клопотання.

Задача 5. Обвинувачений Ж. стверджує, що на момент скоєння злочину він перебував у іншому місці разом із кількома свідками. Захисник подав клопотання про виклик цих свідків до суду.

Проаналізуйте, на яких підставах та в який порядок суд може задовольнити або відхилити це клопотання.

Задача 6. Через два роки після винесення вироку, засудженому З. стало відомо, що один із свідків, на показаннях якого було побудоване обвинувачення, дав неправдиві свідчення.

Чи може це стати підставою для перегляду вироку за нововиявленими обставинами? Обґрунтуйте свою відповідь.

7. Проведіть порівняльний аналіз стадій судового провадження у кримінальному процесі України з судовими процесами в інших країнах (наприклад, США, Великобританія або Німеччина). Особливу увагу зверніть на питання підсудності, принципи змагальності та допустимість доказів.

8. Проаналізуйте гарантії права на захист у судовому провадженні. Охарактеризуйте, які порушення цього права можуть бути підставою для скасування вироку суду першої інстанції.

Теми рефератів, доповідей:

1. Підсудність кримінальних проваджень: проблеми теорії та практики.
2. Забезпечення змагальності сторін у судовому провадженні.
3. Особливості доказування у суді першої інстанції.
4. Запобіжні заходи у судовому провадженні: обрання, зміна та скасування.
5. Апеляційне провадження у кримінальному процесі: нові підходи та перспективи розвитку.
6. Спрощене провадження щодо кримінальних проваджень: переваги та недоліки.
7. Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному процесі.
8. Проблеми перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
9. Участь потерпілого у судовому провадженні: права, обов'язки та захист.
10. Забезпечення прав обвинуваченого у судовому провадженні: проблеми теорії та практики.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке судове провадження у кримінальному процесі та які його основні етапи?

2. Які принципи судового провадження закріплені в кримінальному процесуальному кодексі України?
3. Які є види судових інстанцій у кримінальному провадженні? Охарактеризуйте кожен з них.
4. Яка роль суду першої інстанції у кримінальному процесі? Як відбувається розгляд справи в цій інстанції?
5. Межі судового розгляду. Зміна пред'явленого обвинувачення.
6. Які основні права та обов'язки сторін судового провадження у кримінальних справах?
7. Що таке апеляційне провадження та в яких випадках воно може бути ініційоване?
8. Яким чином відбувається касаційне провадження у кримінальних справах?
9. Які особливості розгляду справи за участю присяжних у кримінальному провадженні?
10. Які підстави для скасування чи зміни судового рішення у кримінальному провадженні?
11. Яка роль судді та прокурора під час судового розгляду кримінальної справи?
12. Як відбувається оголошення та виконання судового рішення у кримінальних справах?

ТЕМА № 14. Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів досудового розслідування.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Загальна характеристика провадження в суді касаційної інстанції.
2. Врахування правових позицій Верховного Суду у діяльності органів кримінальної юстиції. Їх значення.
3. Роль правових позицій Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики в кримінальному процесі.
4. Питання допустимості доказів у практиці Верховного Суду на прикладі рішень, внесених до ЄДРСР за 1 півріччя 2023 року.

Опрацюйте чинне законодавство щодо оскарження судових рішень в касаційному порядку та складіть аналітичну довідку за запропонованою формою:

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку	Строки касаційного оскарження	Процесуальний порядок касаційного оскарження даного рішення	Зміст касаційної скарги	Зміст ухвали суду касаційної інстанції
---	-------------------------------	---	-------------------------	--

(денна, заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Нормативно-правове забезпечення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні.
2. Процесуальні особливості реалізації права на касаційне провадження судових рішень.
3. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції.
4. Гарантії касаційного провадження судових рішень у касаційному провадженні.
5. Підстави та порядок передачі кримінального провадження на розгляд об'єднаної або Великої Палати Верховного Суду.

II. Проаналізувати огляд судової практики Верховного Суду (рішення, внесені до ЄДРСР за 2022 рік щодо перерахованих нижче питань:

1. Дія кримінального процесуального закону в часі.
Постанови ВС від 12.09.2022 у справі № 287/1490/20 (провадження № 51-2909км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264606>.
2. Забезпечення права на захист.
Постанова ВС від 01.08.2022 у справі № 161/7088/20 (провадження № 51-3815км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637184>.
Постанова ВС від 15.09.2022 у справі № 127/4430/18 (провадження № 51-1013км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106315571>.
Постанова ВС від 01.09.2022 у справі № 740/2157/19 (провадження № 51-5091км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106079365>.
3. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження.
Постанова ВС від 19.09.2022 у справі № 521/12324/18 (провадження № 51-5817кмо21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106426687>.
4. Направлення кримінального провадження з одного суду до іншого.

Постанова ВС від 04.10.2022 у справі № 752/7440/18 (провадження № 51-1815км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106661447>.

5. Учасники кримінального провадження.

Постанова ВС від 24.01.2022 у справі № 426/22634/18 (провадження № 51-4102км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102812361>.

Постанова ВС від 14.02.2022 у справі № 477/426/17 (провадження № 51-4963км20) <https://reestr.court.gov.ua/Review/103525190>.

Постанова ВС від 01.08.2022 у справі № 161/7088/20 (провадження № 51-3815км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637184>.

Постанова ВС від 02.06.2022 у справі № 367/274/19 (провадження № 51-5605км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104667114>.

Постанова ВС від 24.11.2022 у справі № 686/12239/18 (провадження № 51-1913км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107557026>.

Постанова ВС від 22.12.2022 у справі № 756/19482/21 (провадження № 51-2957км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108225832>.

6. Докази і доказування.

Постанова ВС від 02.06.2022 у справі № 571/1436/15-к (провадження № 51-1922км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104667108>.

Постанова ВС від 20.06.2022 у справі № 646/8454/17 (провадження № 51-381км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105012014>.

Постанова ВС від 11.08.2022 у справі № 446/838/21 (провадження № 51-1308км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105774898>.

Постанова ВС від 21.11.2022 у справі № 521/10923/18 (провадження № 51-3360км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107557042>.

Постанова ВС від 07.07.2022 у справі № 748/1046/19 (провадження № 51-1706км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105219325>.

Постанова ВС від 14.12.2022 у справі № 754/10882/17 (провадження № 51-1223км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107938586>.

Постанова ВС від 11.07.2022 у справі № 541/240/20 (провадження № 51-22км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105218427>.

Постанова ВС від 06.09.2022 у справі № 134/50/18 (провадження № 51-853км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106141397>.

7. Заходи забезпечення кримінального провадження.

Постанова ВС від 23.02.2022 у справі № 608/2172/18 (провадження № 51-4293км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103871778>.

Постанова ВС від 27.09.2022 у справі № 233/5393/20 (провадження № 51-5495км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106517271>.

8. Строки досудового розслідування.

Постанова ВС від 08.09.2022 у справі № 607/10395/21 (провадження № 51-598км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106191200>.

Постанова ВС від 24.10.2022 у справі № 216/4805/20 (провадження № 51-4684км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107050550>.

Постанова ВС від 01.11.2022 у справі № 711/262/20 (провадження № 51-1810км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107251797>.

Теми рефератів, доповідей:

1. Значення рішень Верховного Суду у правозастосовчій діяльності правоохоронних органів.
2. Правові положення Верховного Суду як основа застосування судового прецеденту в кримінальних провадженнях.
3. Особливості формування правових позицій Верховного Суду у кримінальному провадженні.
4. Правові позиції Верховного Суду: врахування їх в діяльності органів досудового розслідування.
5. Огляд та обшук транспортного засобу у кримінальному провадженні: аналіз практики Верховного Суду.

Питання для самоконтролю:

1. Значення судової практики Верховного Суду (актуальна практика) для органів досудового розслідування.
2. Назвіть проблеми правової регламентації та практики забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені.
3. Наведіть та прокоментуйте правові позиції Верховного Суду щодо проведення огляду в житлі чи іншому володінні за добровільною згодою особи, яка ним володіє.
4. Назвіть актуальні проблеми правової регламентації та практики проведення обшуку без ухвали слідчого судді.
5. Вкажіть проблемні питання, пов'язані з визначенням меж примусу, що може мати місце під час освідування.
6. Які проблемні питання пов'язані з визначенням суб'єктів проведення освідування?

ТЕМА № 15. Відновне правосуддя у кримінальному процесі: міжнародний досвід та перспектива розвитку в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

Вирішіть ситуаційні завдання:

Задача 1. Батько К. звернувся до батька Л. з пропозицією врегулювати за допомогою медіатора конфлікт щодо нанесення легких тілесних ушкоджень громадянину В., які завдав його син К. Пропозицію Л. прийняв та запропонував звернутися до Українського центру медіації. К. заперечував і наполягав на залученні медіатором сусіда К. та Л., який знає ситуацію, яка склалася, і перебуває в добрих відносинах з К. і Л., не має судимості, раніше був працівником прокуратури.

Яким вимогам повинен відповідати медіатор? Хто вправі звертатися і куди щодо застосування Програми відновного правосуддя?

Задача 2. Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правничої допомоги (БВПД) в Житомирській області отримав від прокурора заяви підприємства «Швидка їжа» та неповнолітнього Дмитра (раніше притягувався до відповідальності за вчинення кримінального проступку), який в ніч з 23 на 24.03.2023 р., шляхом підбору ключа до складу викрав велосипед, що належав зазначеному вище підприємству та продав його, про участь у пілотному проекті «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину». Посередником у справі виступив адвокат, якого до цієї справи залучило підприємство «Швидка їжа». Між сторонами було укладено медіаційну угоду про застосування програми з відновлення.

Під час спільної зустрічі сторін хлопець повністю визнав свою провину, щиро розкався, вибачився перед керівником підприємства, попросив влаштувати його на роботу та пообіцяв повернути вартість велосипеда зі своєї зарплатні.

Назвіть документи що складаються для участі у «Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» та суб'єктів медіації що повинні приймати участь у складанні.

Вкажіть, які рішення повинні бути прийняті прокурором, регіональний центром БВПД виходячи з умов цієї задачі.

Задача 3. Під час раптово виниклої сварки на подвір'ї ліцею неповнолітня Тамара Т. умисно завдала удару, що завдав фізичного болю неповнолітньому Віктору Д. внаслідок якого той впав. Під час падіння Віктор Д. впустив з руки коштовні окуляри, що належали неповнолітньому Дмитру А., скло в яких при падінні розбилося. Побачивши це Дмитро А. наблизився до неповнолітньої Тамари Т. та болісно штовхнув її, що призвело до падіння та непоправного знівечення обличчя осколками розбитого скла.

Що є метою відновних підходів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки та нетяжкі злочини.

Чи є обов'язковою умовою їх застосування розпочате кримінальне провадження? Чи може бути застосовано процедуру відновного правосуддя в цій задачі? Якщо так, то назвіть його суб'єктів та порядок їх дій.

Задача 4. Під час судового засідання у кримінальному провадженні за участю обвинуваченого у вчиненні вперше нетяжкого злочину неповнолітнього С. та потерпілого П. (за участю їх адвокатів) у присутності судді, секретаря судового засідання, прокурора та представника органу пробації, обвинувачений визнав факт вчинення ним кримінального правопорушення та разом з потерпілим надав згоду на участь у Програмі відновлення для неповнолітніх, а також виявив бажання скласти відповідну угоду для затвердження її судом.

Оцініть ситуацію з позиції можливості реалізації програми відновного правосуддя.

Визначте послідовність дій зазначених у умовах задачі учасників судового засідання.

Задача 5. Перебуваючи на масовому шкільному заході, 14-ти річний Платон, користуючись можливістю, що його ніхто не бачить, розкрив рюкзак свого друга Дмитра та таємно заволодів його мобільним телефоном. Батьки Дмитра звернулися до територіального відділу поліції та за цим фактом було розпочате досудове розслідування. Протягом одного робочого дня вони були викликані до прокурора, який запропонував заповнити анкету про участь у програмі відновлення для неповнолітніх.

Який алгоритм дій у випадку, якщо б батьки потерпілого відмовилися від участі в програмі?

Які дії у випадку згоди сторін на участь в програмі?

6. Надайте оцінку перспективі розвитку відновного правосуддя в Україні. Зробіть аналітичний звіт про сучасний стан та перспективи розвитку відновного правосуддя в Україні на основі законодавства та чинної практики.

7. Проведіть огляд програм медіації у кримінальному процесі: вивчіть механізми медіації у кримінальному процесі, які застосовуються в країнах ЄС та США. Надайте пропозиції щодо інтеграції ефективних методів медіації в кримінальний процес України.

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Особливості процесу медіації та можливі наслідки прийнятого рішення.

2. Правові можливості відновного правосуддя в Україні.
3. Перспективи та проблеми застосування відновного правосуддя в Україні.
4. Визначте переваги відновного правосуддя як альтернативного способу розв'язання конфліктів.

II. Проаналізувати європейські правові акти у сфері відновного правосуддя, зокрема: Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи «Про шляхи полегшення доступу до правосуддя», «Про становище потерпілого в межах кримінального права і кримінального процесу», «Про спрощення кримінального правосуддя», «Про соціальний вплив на злочинність неповнолітніх».

III. Проаналізувати основні положення Закону України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>).

IV. Проаналізуйте основні міжнародні правові акти, які стосуються відновного правосуддя (наприклад, документи ООН, Європейського Союзу) та підготуйте короткий огляд ключових положень цих документів.

V. Проаналізуйте практику застосування відновного правосуддя у кількох країнах (Канада, Норвегія, Нова Зеландія тощо). Порівняйте правові моделі та механізми реалізації відновного правосуддя з українськими реаліями.

Теми рефератів, доповідей:

1. Історія кримінально-процесуальної політики у сфері примирення та посередництва в Україні.
2. Загальнотеоретичні аспекти процедури медіації в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.
3. Правові основи відновного правосуддя у чинних нормативно-правових актах.
4. Європейський досвід впровадження відновного правосуддя на прикладі Англії та Німеччини.
5. Сучасні правові основи застосування програм відновного правосуддя.
6. Українська модель відновного правосуддя.

Питання для самоконтролю:

1. Підходи до поняття відновного правосуддя.
2. Загальноправові принципи кримінального процесу, на яких ґрунтується відновне правосуддя.
3. Спеціальні принципи відновного правосуддя.
4. Основні форми відновного правосуддя та їх характеристика.
5. Поняття та суть медіації.
6. Елементи медіації: посередництво, конфлікт, процедура.
7. Місце медіації у кримінальному процесі.

8. Міжнародно-правові акти ООН у сфері відновного правосуддя.
9. Передумови впровадження відновного правосуддя у законодавство України.
10. Норми КПК як способи реалізації відновного підходу.

ТЕМА № 16. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: теоретичні та практичні проблеми.

Завдання для самостійної роботи:

(заочна форма здобуття вищої освіти)

1. Опрацюйте навчальні питання:

1. Поняття та правова основа міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
2. Процесуальні та організаційно-правові проблеми надання міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій.
3. Правове регулювання видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
4. Порядок і умови кримінального провадження у порядку перейняття: сучасний стан та перспективи розвитку.
5. Проблеми допустимості доказів, отриманих в порядку міжнародної правової допомоги.
6. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб: теоретичні та практичні проблеми.

2. Вирішіть ситуаційні завдання:

Задача 1. 20.12.2022 року Святошинський районний суд м. Києва постановив обвинувальний вирок щодо громадян Ісландії Йонсона та Ізельсона за вчинення ними діяння, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене групою осіб), а 03.01.2023 року від уповноваженого органу Ісландії надійшов запит до Офісу Генерального прокурора про передачу засуджених для відбування покарання на батьківщині.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Які підстави та умови передачі засуджених для відбування покарання до іноземної держави?

Задача 2. Громадяни Молдови З. та Б. у м. Києві вчинили вбивство гр. України Ш. з метою пограбування. Заволодівши грошима та особистими речами, труп закопали у лісі. Під час проведення оперативно-розшукових заходів З. та Б. були затримані у м. Кишиневі. Слідчий Шпак з м. Києва прибув до Кишинева для проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій.

Чи мав право слідчий Шпак на таке відрядження? Якщо так, то яким кримінальним процесуальним законом повинен керуватися слідчий при проведенні слідчих (розшукових) дій у Кишиневі?

Задача 3. За запитом французької сторони компетентними органами України було передано органам розслідування Франції спідницю потерпілої громадянки України І., яку згвалтував у м. Марсель гр. Франції Монтеськ'є. Після завершення розслідування і судового розгляду французька сторона не повернула в Україну затребувану річ.

Чи має право французька сторона на такі дії?

Чи може українська сторона відмовитися від наданого одягу, який у даному випадку порядок правовідносин?

Задача 4. З Чехії в Україну був направлений запит компетентних органів цієї держави з клопотанням про вилучення та передачу ряду документів для долучення їх у кримінальне провадження. У процесі вилучення документів було встановлено, що деякі із них містять державну таємницю.

Як має діяти уповноважений (центральний) орган України в даній ситуації?

Чи можуть бути передані іноземній державі такі документи?

Задача 5. 17.07.2023 року уповноваженим (центральним) органом України було прийняте рішення про направлення запиту про проведення обшуку, а 25.07.2023 року надіслано запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. Запит про міжнародну правову допомогу було погоджено у письмовій формі окружним прокурором.

Чи була в цьому випадку дотримана процедура направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

Якщо ні, то які порушення при цьому були допущені?

Які вимоги пред'являються до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?

Задача 6. У порядку надання міжнародної правової допомоги уповноваженим органом України до Польщі було направлено запит про проведення допиту, а також обшуку в помешканні громадянина Польщі Моравського, який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення на території України. Запит було задоволено, слідчі (розшукові) дії були проведені.

Проаналізуйте ситуацію. Чи були допущені порушення при наданні міжнародної правової допомоги?

Які процесуальні дії потребують спеціального дозволу?

Задача 7. Громадянин України Півник вчинив розбійний напад у м. Києві і зник з постійного місця проживання. Він був оголошений у міжнародний розшук. Через 8 місяців Півника затримали у м. Кустанай Республіки Казахстан і взяли його там під варту. Компетентні органи України звернулися до відповідних органів Республіки Казахстан про видачу громадянина України за вчинення розбійного нападу у м. Києві, про що було передано необхідні процесуальні документи.

Чи буде зарахований термін тримання Півника під вартою у Республіці Казахстан у загальний термін відбування його покарання в Україні?

Задача 8. Громадянин Республіки Польща Ксешинський був затриманий працівником поліції у м. Львові за запитом поліції м. Кракова. З метою вирішення питання про його видачу прокурор звернувся до суду з клопотанням про застосування до затриманого запобіжного заходу у вигляді тимчасового арешту. Суд відмовився застосовувати цю міру запобіжного заходу. Він врахував всі обставини перебування Ксешинського у м. Львові (наявність родичів, житла тощо) та обрав щодо нього запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. Окрім цього, поклав на Ксешинського обов'язок носити електронний засіб контролю. Через деякий час було встановлено, що Ксешинський порушує покладені на нього обов'язки і прокурор звернувся повторно до суду з клопотанням про зміну запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді тримання під вартою для видачі особи (екстрадиційного арешту) щодо Ксешинського.

Чи є правильне рішення суду щодо застосування до затриманого запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання та обов'язку носити електронний засіб контролю?

Чи має право прокурор на таке звернення і яке рішення може за таких обставин прийняти суд?

11. ***Порівняльний аналіз процедур екстрадиції:*** ознайомтесь з процедурою екстрадиції в різних країнах (наприклад, у США, Німеччині та Україні). Проаналізуйте ключові відмінності та проблеми, що виникають у процесі екстрадиції осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, між цими країнами.

12. ***Аналіз міжнародних угод про правову допомогу:*** оберіть одну з міжнародних угод про правову допомогу (наприклад, Європейську конвенцію про взаємну допомогу у кримінальних справах). Проаналізуйте її положення та підготуйте короткий огляд порядку надання правової допомоги відповідно до цієї угоди.

(денна, заочна форми здобуття вищої освіти)

I. Опрацюйте навчальні питання:

1. Форми міжнародної правової допомоги.
2. Використання у доказуванні даних, отриманих шляхом міжнародної правової допомоги.
3. Забезпечення прав особи, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію).
4. Порядок передачі засуджених осіб.
5. Організація роботи прокурора щодо міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.
6. Організація роботи судів щодо міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.

II. Опрацюйте нормативно-правові акти, які регулюють діяльність органів кримінальної юстиції у сфері міжнародного співробітництва, з визначенням назви документа та напрямку діяльності, який він регулює.

III. Опрацюйте рішення судів та Офісу Генерального прокурора та складіть за запропонованою формою аналітичну довідку:

Форма міжнародного співробітництва	Законодавчі прогалини	Найменування суду, його регіон, інстанція та реєстраційний № рішення/рішення Офісу Генерального прокурора	Шляхи перспективи) подолання проблеми (авторська точка зору)

Теми рефератів, доповідей:

1. Проблемні питання міжнародного співробітництва у сучасних умовах.
2. Процесуальний порядок та особливості тримання особи під вартою на території України в порядку міжнародної правової допомоги.
3. Форми міжнародного співробітництва та міжнародно-правової допомоги у сфері правоохоронної діяльності.
4. Україна як учасник міжнародного співробітництва з питань правоохоронної діяльності.
5. Система міжнародних регіональних органів у сфері співробітництва щодо протидії транснаціональній злочинності: структура, функції, повноваження.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття міжнародна правова допомога?
2. Розкрийте сутність та специфіку міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
3. Назвіть форми міжнародного співробітництва під час кримінального

провадження.

4. Вкажіть нормативно-правові акти, якими регулюються питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

5. Окресліть процесуальні рішення, які може прийняти центральний орган України за результатами розгляду запиту іноземної держави про міжнародну правову допомогу.

6. Протягом якого часу уповноважений (центральный) орган України надсилає матеріали, отримані під час виконання запиту, уповноваженому (центральному) органу запитуючої сторони після їх отримання від компетентного органу України?

7. Які процесуальні дії можуть бути проведені в порядку надання міжнародної правової допомоги?

8. Які права особи, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію)?

9. Проаналізуйте підстави та порядок видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадицію).

10. Назвіть підстави та порядок виконання вироків судів іноземних держав.

11. Які вироки судів іноземних держав не підлягають виконанню в Україні?

6. Індивідуальні завдання

Тематика курсових робіт

Кримінальний процес

1. Правові засади кримінальної процесуальної діяльності слідчого.

2. Арешт майна у кримінальному провадженні в світлі практики Європейського суду з прав людини.

3. Правові основи кримінального процесуального доказування: теорія та практика.

4. Проблеми правозастосовного тлумачення норм кримінального процесуального права.

5. Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України.

6. Забезпечення прав людини у кримінальному процесуальному законі: проблеми імплементації міжнародних стандартів.

7. Правове регулювання апеляційного провадження у кримінальному судочинстві України.

8. Реалізація приватного інтересу в кримінальному судочинстві України: теорія та практика.

9. Міжнародна практика судового контролю на досудовому розслідуванні.

10. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького Суду в діяльності сторони захисту.
11. Загальна характеристика процесу реформ кримінальної юстиції.
12. Проблеми забезпечення доступу до правосуддя в контексті кримінального процесуального закону.
13. Національна та міжнародна практика судового розгляду воєнних злочинів.
14. Реформа кримінального процесуального законодавства в Україні: проблеми та перспективи.
15. Роль прокурора у кримінальному провадженні: питання теорії і практики.
16. Проблемні питання досудового розслідування та судового провадження в умовах воєнного стану.
17. Застосування кримінальних процесуальних норм на стадії досудового розслідування в умовах воєнного стану.
18. Впровадження альтернативних форм вирішення спорів у кримінальному процесі: шляхи реформування.
19. Процесуальний статус керівника органу досудового розслідування: питання теорії та практики.
20. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на розвиток національного законодавства України
21. Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції у кримінальному провадженні: питання теорії та практики.
22. Аналіз практики ЄСПЛ щодо забезпечення права на справедливий суд.
23. Нормативне регулювання засад кримінального провадження.
24. Проблеми накладення грошового стягнення як заходу забезпечення кримінального провадження
25. Арешт майна в кримінальному процесі: правові аспекти та практичні виклики
26. Участь захисника під час досудового розслідування.
27. Забезпечення прав учасників кримінального процесу під час застосування заходів забезпечення провадження.
28. Проблеми кримінальної процесуальної діяльності в сучасних умовах цифровізації.
29. Видача особи (екстрадиція) у спрощеному порядку.
30. Права обвинуваченого в судовому провадженні: гарантії та захист.
31. Теорія та практика провадження за нововиявленими або виключними обставинами.
32. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: питання теорії та практики.
33. Проблеми екстрадиції у кримінальному провадженні України.
34. Права учасників спеціального досудового розслідування: гарантії та захисту.

35. Міжнародний досвід досудового розслідування в умовах збройних конфліктів.

36. Проблеми досудового розслідування в умовах воєнного стану: правове регулювання та практика.

37. Вплив судової практики Європейського суду з прав людини на кримінальний процес в Україні.

38. Відновне правосуддя в системі ювенальної юстиції.

39. Актуальні питання реалізації засади верховенства права у кримінальному провадженні.

40. Реформування органів кримінальної юстиції в рамках європейських стандартів.

** У разі написання здобувачем вищої освіти наукової роботи кримінально-процесуального спрямування та прийняття участі у конкурсі наукових робіт, тема наукової роботи, за бажанням здобувача освіти, може бути зарахована, як тема курсової роботи.*

Кримінальне право

1. Поняття і види звільнення від кримінальної відповідальності.

Задача 1.

О., маючи намір на умисне заподіяння смерті своєму чоловіку Л., на ґрунті неприязних з ним стосунків познайомилась з Б., який за 40 тис. грн погодився виконати її прохання та вбити Л. Тоді О. передала Б. 20 тис. грн завдатку за виконання замовлення, фотокартку Л. та повідомила місце можливого його перебування та номерні знаки автомобіля. Однак вбивство вчинено не було, оскільки Б. був працівником поліції, що діяв з метою викриття злочинної діяльності О.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Задача 2.

У холі готелю Б. випадково зустрів свою колишню коханку Г. та, бажаючи поновити стосунки, став вмовляти її повернутись. Однак Г. відповіла, що зустрічається зараз з іншим і не бажає поновлювати стосунки з Б. Глибоко вражений такою відповіддю Б. раптово схопив вазу, що стояла поруч, та зі словами: «Не будеш ти його ніколи!», щосили вдарив нею Г. по голові, від чого остання померла на місці.

Кваліфікуйте дії Б. Відповідь поясніть.

2. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України).

Задача 1.

Д., з метою вчинення крадіжки чужого майна, шляхом вільного доступу проник до охоронюваної території тракторної бригади ТОВ «Акрос», де, використовуючи різак по металу, таємно вилучив із приміщення тракторної бригади прогін для кран-балки довжиною 12 метрів, але був затриманий працівниками поліції безпосередньо під час вчинення злочину. Потенційна шкода, яка могла бути завдана ТОВ «Акрос», оцінена на суму 7 тис. грн.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Задача 2.

Ю. повернувся раніше з відрядження додому та застав свою дружину і свого друга під час статевих зносин. Сильно обурений такою поведінкою з боку дружини (з нею 15 років перебував у шлюбі) та друга (з ним дружили 10 років) він миттю вдарив кухонним ножом спочатку жінку, а потім свого друга. Від заподіяних тілесних ушкоджень обидва померли на місці.

Кваліфікуйте дії Ю. Відповідь поясніть.

3. Реалізація кримінального законодавства під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 України).

Задача 1.

А., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, вирішив зґвалтувати літню громадянку В. Задля цього він проник на територію домоволодіння, де проживала В., та, використовуючи справжній пістолет «ТТ», який носив із собою, наніс удар рукояткою в обличчя потерпілій, збивши її з ніг. Сівши на неї зверху, А. почав наносити удари кулаком в різні частини тіла В. Потерпіла чинила опір і голосно кричала. Побоюючись бути затриманим, А. залишив подвір'я.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив А.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Х. більше трьох років перебував із М. у цивільному шлюбі. Одного разу М. сказала йому, що чекає дитину від іншого чоловіка. Наступного дня, з метою помсти за зраду, Х. задушив М. Судово-медична експертиза встановила, що загибла вагітною не була.

Кваліфікуйте дії Х. Відповідь поясніть.

4. Реалізація кримінального законодавства під час звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 України).

Задача 1.

П., гуляючи парком, знайшов поліетиленовий пакет з набоями в кількості 1500 одиниць до малокаліберної рушниці та приніс його додому, де і зберігав. Згодом, маючи на меті збути їх, П. направився до пункту прийому металобрухту. Він намагався продати або обміняти їх на продукти харчування та спиртне, але був затриманий працівниками поліції. Згідно висновку балістичної експертизи вилучені патрони є бойовими припасами до нарізної спортивної та промислово-мисливської вогнепальної зброї, калібру 5,6 мм.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив П.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Ш. у відсутність чоловіка, який перебував у тривалому відрядженні, підтримувала статеві зв'язки з К. Через певний час вона завагітніла та, побоюючись розправи з боку чоловіка, вирішила позбавитися дитини. Про свій намір вона повідомила свою подругу Б., яка погодилася за певну винагороду їй допомогти. Коли дитина народилася, то Б. прийняла пологи, а наступного дня вони втопили дитину у ванні, а труп закопали.

Кваліфікуйте дії Ш. і Б. Відповідь поясніть.

5. Реалізація кримінального законодавства під час звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 України).

Задача 1.

Х. для власного вживання придбав у невстановленої слідством особи наркотичний засіб. Увечері цього ж дня поведінка Х. викликала підозру у працівників митних органів при проходженні ним митного контролю в міжнародному пункті пропуску «Конотоп» Сумської митниці. У процесі особистого огляду й огляду речей Х. було виявлено та вилучено скляну пляшку з речовиною темного кольору. Згідно висновку хімічної експертизи, дана речовина є особливо небезпечним наркотичним засобом – опієм ацетильованим, в перерахунку на суху речовину, вагою 120 г.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив Х.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Р. і К., домовились вбити П. Придбавши отруту, призначену для труїння гризунів, К. підсипав її до кави, а Р. запропонував П. випити цей напій. Спробувавши каву з отрутою, П. почав блювати. Ніяких інших шкідливих

наслідків не настало. Судово-медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатний для отруєння людини.

Кваліфікуйте дії Р. та К. Відповідь поясніть.

6. Реалізація кримінального законодавства під час звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 України).

Задача 1.

Ш., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та грубо порушуючи громадський порядок, підійшов до М., наступив йому на взуття, спровокував сварку, в ході якої наніс удар кулаком в щелепу, зламавши її та заподіявши М. тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив М.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Під час побутової сварки дружина Т. вдарила свого чоловіка ножом для гостріння олівців (довжина леза 5 см) в живіт. При наданні медичної допомоги у лікарському закладі було встановлено, що внаслідок проникаючого поранення черевної порожнини ніякі внутрішні органи у чоловіка пошкоджені не були. Через три доби його було виписано з лікарні.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

7. Поняття, ознаки та принципи покарання.

Задача 1.

Д., перебуваючи у своєму житловому будинку з громадянкою Р., забажав вступити з нею в статевий зв'язок. Коли він повалив Р. на підлогу, вона закричала, що є неповнолітньою. Усвідомивши, що може бути притягнутим до кримінальної відповідальності за зґвалтування неповнолітньої, Д. припинив свої дії.

Чи є в діях Д. добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні?

Якщо є, то на якій стадії вчинення умисного кримінального правопорушення вона відбулася?

Задача 2.

С. протягом певного часу схилив Є. до вступу з ним у статевий зв'язок, але остання не погоджувалась. Тоді С. з метою досягнення своєї мети освідчився їй та запропонував укласти шлюб, а після весілля емігрувати до однієї з країн дальнього зарубіжжя для постійного проживання. Подумавши декілька днів, Є. погодилась, після чого добровільно вступила з С. у статеві відносини. Після цього С. зник, виключивши телефон. Є. звернулась до поліції із заявою про її зґвалтування, в якій зазначила, що вчинила дії сексуального характеру з С. не добровільно, а під впливом обману.

Кваліфікуйте дії С. Відповідь поясніть.

8. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Задача 1.

Л., перебуваючи в позашлюбних стосунках із М., попередньо домовилась з ним про вчинення вбивства її чоловіка Д. Як потім повідомила Л., стосунки були напружені, а у разі розірвання шлюбу, все майно залишалось Д. Увечері, в під'їзді будинку, де мешкало подружжя Л. і Д., М. наніс п'ять ударів важким предметом по голові чоловікові, зовнішньо схожому на Д. Від нанесених травм чоловік помер. Потім з'ясувалося, що потерпілим виявився випадковий громадянин Т.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив М.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

У нічному клубі Р. познайомився з Д. і запропонував провести її додому. По дорозі у безлюдному місці він раптово напав на Д., повалив її на землю та, вчинив дії сексуального характеру, пов'язані із вагінальним проникненням в тіло Д. За заявою Д. проти Р. було розпочато кримінальне провадження, однак через місяць після цього вони одружилися.

Кваліфікуйте дії Р. Відповідь поясніть.

9. Актуальні проблеми реалізації кримінально-правових норм щодо призначення покарання.

Задача 1.

Пізно ввечері З., скориставшись відсутністю відвідувачів у кафе, погрожуючи мисливським ножем, який носив із собою, вчинив напад на касира Ш., прагнучи заволодіти виручкою у касі, однак грошей там не виявилось. Після такої невдачі З. швидко вибіг з кафе та зник у невідомому напрямку.

Визначте стадію вчинення умисного кримінального правопорушення.

Скільки кримінальних правопорушень вчинив З.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Старшокласники 17-річні М. і С. періодично вели розмови на сексуальні теми в присутності 13-річної Л., демонструючи при цьому відеоролики порнографічного характеру з допомогою мобільних телефонів. Помітивши, що це викликає інтерес у Л., одного разу вони запропонували їй пройти з ними до занедбаного будинку, де Л. погодилась на стимулювання статевих органів М. і С.

Кваліфікуйте дії винних осіб. Відповідь поясніть.

10. Актуальні проблеми реалізації кримінально-правових норм щодо звільнення від покарання та його відбування.

Задача 1.

К., запропонувала М., за 3 тис. доларів США вбити її чоловіка, на що останній погодився. Після чого К. передала М. гроші, фотокартку чоловіка та вказала на можливе місце його знаходження. Увечері цього ж дня М. зустрів чоловіка К., дістав пістолет і двічі натиснув на спусковий гачок, але постріли не відбулися, тому що патрони були відвологлими.

Чи можна вважати дії К. та М. закінченим кримінальним правопорушенням?

Скільки кримінальних правопорушень вчинив М.?

Якщо декілька, то чи всі вони були закінченими?

Задача 2.

Р., з метою вчинення дій сексуального характеру, що пов'язані з проникненням в тіло потерпілої, напав на двадцятирічну М. Для подолання опору потерпілої Р. кілька разів вдарив М., заподіявши останній умисне легке тілесне ушкодження із короткочасним розладом здоров'я. Через це посягання у М. виникло хронічне психічне захворювання.

Кваліфікуйте дії Р. Відповідь поясніть.

11. Поняття, ознаки реалізації кримінального законодавства України.

Задача 1.

Маючи не зняту та не погашену судимість за вчинення крадіжок, А. і Л. знову вчинили чотири крадіжки з проникненням у житло, в ході яких заволоділи грошима у розмірі понад 390 тис. грн, коштовностями та цінними речами.

Про яку форму співучасті у кримінальному правопорушенні йдеться?

Задача 2.

Подружжя Т. через мережу Інтернет продавали довірливим громадянам під виглядом ліків розфасовані в упаковку крейду, заробивши на цьому 50 тис. грн.

Кваліфікуйте дії подружжя Т.

12. Механізм реалізації кримінального законодавства: поняття та сутність.

Задача 1.

В. запропонував неповнолітнім К. (14 років) та І. (15 років) вчинити крадіжку з магазину електронної техніки. Вночі, під'їхавши до магазину, В. залишився на вулиці біля автомобіля, а К. та І. розбили скло у вікні, проникли в приміщення магазину, звідки винесли два телевізори та десять мобільних телефонів і віддали їх В. Після цього В. продав викрадене на ринку за 130 тис. грн, і через декілька днів віддав К. та І. по 10 тис. грн кожному.

Визначте форму співучасті у кримінальному правопорушенні та види співучасників.

Задача 2.

К., побачивши на вулиці неповнолітнього М., який тримав в руках мобільний телефон «Samsung» останньої моделі вартістю 40,5 тис. грн, в якому знаходилася сім-картка оператора «КиївСтар» вартістю 150 грн і флеш-картка фірми виробника «Transcend» об'ємом 512 Гб вартістю 850 грн. К. вихватив мобільний телефон і втік у невідомому напрямку.

Кваліфікуйте дії К.

13. Елементи механізму реалізації кримінального законодавства.**Задача 1.**

М., знаючи, що його знайомі П. та О. займаються викраденням автомобілів, при зустрічі пообіцяв, що придбає у них викрадений автомобіль марки «Лексус». Через тиждень П. запропонував М. придбати в нього за ціною значно нижчу за ринкову викрадений автомобіль марки «Лексус».

Визначте форму співучасті у кримінальному правопорушенні та види співучасників.

Чи можна говорити про те, що у даному випадку йдеться про причетність до кримінального правопорушення.

Задача 2.

Комірник ДП «Пі Джі Трейд» Д. дочекався, коли комірники складів № 1 та № 3 підуть додому та зачинять свої склади, а потім зімітував перед охоронцем підприємства свою затримку накопиченням невідкладної роботи у своєму складі. Після чого, у період з 23 год. 00 хв. до 1 год. 30 хв., достовірно знаючи, що комірники складів залишають ключі від своїх складів у побутовому приміщенні на вішалці, проник через вікно до складу. Він викрав продукцію (блендери, станки для гоління, комбайни) на суму 250 тис. грн.

Кваліфікуйте дії Д.

14. Співвідношення реалізації кримінального законодавства України з кримінально-правовою кваліфікацією.**Задача 1.**

З метою вчинення крадіжки Д., О. та Р. проникли через вікно до квартири громадянки М. Коли вони виходили з помешкання з викраденими речами, то до приміщення зайшла сімдесятирічна господиня. Д. миттєво вихопив з кишені мисливського ножа та вдарив жінку в живіт. Остання від отриманого поранення померла на місці.

Визначте роль кожного із співучасників у вчиненні кримінального правопорушення (кримінальних правопорушень).

Задача 2.

В., перебуваючи в магазині техніки та користуючись тимчасовою відсутністю продавця Ж., здійснив крадіжку мобільного телефону останнього

(марка «Apple» остання модель). З'ясувалося, що телефон у Ж. був майже новий, оскільки він користувався ним лише кілька днів.

Кваліфікуйте дії В.

15. Актуальні проблеми та кваліфікація закінченого кримінального правопорушення.

Задача 1.

Б. домовився з громадянином іноземної держави П. про збут в Україні наркотичних засобів. Отримавши від останнього 70 г героїну, Б. передав його студентам одного із закладів вищої освіти К., В. та А. для подальшої реалізації серед знайомих. Ці троє студентів, розділивши героїн на однакові дози, почали продавали його студентам закладів освіти міста.

Визначте форму співучасті у кримінальному правопорушенні та види співучасників.

Задача 2.

К., знаходячись на прибудинковій території за місцем проживання, на ґрунті особистих неприязних відносин зі своїми родичами вилив з пластикової пляшки бензин на вхідні двері та підлогу приміщення, при цьому запалив сірник і висловлював погрози в їх бік.

Кваліфікуйте дії К.

16. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця при співучасті.

Задача 1.

Б., маючи намір викрасти з приміщення фірми комп'ютери та ксерокс, попрохав свого друга С. допомогти йому в цьому. Приїхавши вночі до будівлі фірми на автомобілі С., вони вийшли із салону. Проте С. відмовився йти далі разом з Б. і вчиняти крадіжку, відповівши, що він буде чекати його тут. Б. виніс з приміщення фірми техніку та разом із С. вони завантажили її до салону автомобіля. У подальшому Б., після продажу викраденої техніки, розрахувався з С. за витрачене пальне.

Чи вчинене це кримінальне правопорушення у співучасті?

Якщо наявна співучасть у кримінальному правопорушенні, то визначте її форму та види співучасників.

Задача 2.

Н. і П. заздалегідь прибули на територію приватного підприємства «Авто», де був припаркований автомобіль Г. Після того, як Г. підійшов до свого авто, Н. і П. нанесли йому декілька ударів у голову, внаслідок яких останній втратив свідомість. Потім Н. і П. відкрили багажник його автомобіля, забрали сумку, в якій були 5 тис. доларів США, та помістили туди самого Г.

Кваліфікуйте дії Н. і П.

17. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації дій учасників організованої групи чи злочинної організації.

Задача 1.

К. познайомився з трьома малолітніми Х., Б. та Ш., які втекли з дому та займалися жебрацтвом. К. надав їм їжу та одяг, а потім умовив їх вчиняти крадіжки з магазинів. У той час, коли К. відволікав увагу продавців-консультантів, звертаючись до них з різними питаннями, Х., Б. та Ш. одягали на себе та ховали під одягом різні речі, вчиняючи в такий спосіб їх крадіжку з магазину. Протягом місяця малолітні обікрали вісім магазинів. Викрадені товари вони віддавали К., який їх реалізовував на ринку, незначну частину грошей він віддавав малолітнім та купував їм продукти харчування.

Чи можна за таких умов говорити про співучасть зазначених осіб у вчиненні кримінальних правопорушень?

Ким у даному випадку є К.?

Задача 2.

Р. придбав фінський ніж. Підчас його повернення додому його затримали поліцейські і вилучили ніж. Експертиза визнала ніж холодною зброєю. Адвокат вимагав кримінальне провадження закрити, обґрунтовуючи це тим, що ніж вільно продавався у магазині і відсутністю протиправного умислу у Р.

Кваліфікуйте дії гр. Р. Відповідь поясніть.

18. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації кримінального правопорушення, вчиненого в співучасті.

Задача 1.

Завідуючий складом побутової техніки Д. запропонував Б. та Р. вчинити крадіжку телевізорів і ноутбуків зі складу, пообіцявши відключити сигналізацію та залишити відімкнутими двері приміщення. Б. та Р. погодились на цю пропозицію. Про домовленість вчинити крадіжку Д. розповів своїй дружині, яка переконала останнього відмовитись від вчинення кримінального правопорушення. Д. погодився на умовляння дружини. Ввечері він як завжди включив сигналізацію та закрив приміщення, про що негайно повідомив Б. та Р. Однак ті не відмовились від наміру вчинити крадіжку та, зламавши замки, швидко винесли з приміщення складу телевізор та чотири ноутбуки.

Визначте роль Д., Б. і Р. у вчиненому кримінальному правопорушенні.

Чи наявна у діях Д. добровільна відмова у вчиненні кримінального правопорушення?

Варіант. Д. не повідомив Б. і Р. про свою відмову від участі в кримінальному правопорушенні та про те, що він не буде виконувати обіцяні дії.

Задача 2.

Приблизно біля 21 год. 00 хв. до бензостанції біля м. Житомир під'їхав автомобіль. З машини вийшли І. і К. Вони підійшли до каси станції і, погрожуючи обрізом мисливської рушниці касиру, викрали 5 тис. грн. Під час розшуку винних поліцейські затримали І., К. і П. Зі свідчень підозрюваних вдалось встановити, що напад готувався 2 місяця і винні особи планували пограбувати ще декілька бензостанцій.

Кваліфікуйте дії гр. І., К. і П. Відповідь поясніть.

19. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення при альтернативному й неконкретизованому умислі.

Задача 1.

В., Р. та П. домовились убити свого товариша по бізнесу Т., який заважав їм «відмивати» кошти, здобуті злочинним шляхом. На спільні гроші вони замовили вбивство Т., однак вбивця не зміг позбавити життя Т. у зв'язку з тим, що був затриманий поліцейськими за раніше вчинене кримінальне правопорушення. Дізнавшись про те, що вбивство не відбулося, спільники наступних спроб вбити Т. не зробили.

Чи підлягають В., Р. та П. кримінальній відповідальності?

Якщо «так», то на яких підставах?

Задача 2.

М. зберігав в сейфі мисливську рушницю в розібраному стані. Сейф він постійно тримав закритим, а ключі зберігав на роботі. Його син Р. (13 років) зламав замок та вбив К.

Кваліфікуйте дії гр. Р. і М. Відповідь поясніть.

20. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації позитивної посткримінальної поведінки (дійове каяття).

Задача 1.

До О., який ремонтував власний автомобіль, підійшли троє підлітків і запитали чи не купить він у них за зниженими цінами колеса до автомобіля. О. погодився. Після цього підлітки вночі зняли колеса з чужого автомобіля, а наступного дня принесли їх О., одержавши за це обумовлену суму грошей.

Чи можна за таких умов говорити про співучасть у кримінальному правопорушенні?

Якщо «так», то визначте форму співучасті у кримінальному

правопорушенні та види співучасників.

Задача 2.

Раніше судимий за зберігання вогнепальної зброї Л. був затриманий поліцейськими за співання непристойних пісень. Під час огляду його рюкзака було вилучено кухонний ніж і арбалет. Слідчий висунув версію, що зазначені предмети не є холодною зброєю.

Кваліфікуйте дії гр. Л. Відповідь поясніть.

21. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України при попередній кримінально протиправній діяльності.

Задача 1.

Водій А. віз директора заводу Р. на вокзал. Через несправність у двигуні вони зупинилися на півгодини. Пішов дощ. Побоюючись запізнитися на потяг, Р. наказав водієві їхати дуже швидко. Внаслідок перевищення швидкості на мокрому асфальті А. не впорався з керуванням при повороті, виїхав на тротуар і збив пішохода Д., який від заподіяних тілесних ушкоджень помер на місці пригоди.

Чи можна за таких умов говорити про співучасть у кримінальному правопорушенні?

Визначте роль А. і Р. у вчиненні кримінального правопорушення.

***Варіант.** Р. лише натякнув А., що можна було б їхати швидше.*

Задача 2.

Під час спецоперації «Зброя» було затримано трьох осіб, які протягом року вчиняли пограбування ювелірних магазинів. Під час обшуку в квартирі одного з них був вилучений пістолет-кулемет дореволюційних часів. Експертиза визнала цей пістолет вогнепальною зброєю, але колекційним зразком.

Кваліфікуйте дії винних осіб. Відповідь поясніть.

22. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.

Задача 1.

І. організував озброєну групу в складі п'яти осіб. Протягом 6 місяців вони здійснювали напади на інкасаторські машини з метою заволодіння грошима. Допомігав їм в отриманні інформації про рух автомобілів інспектор патрульної поліції К. Переховував злочинців Г., який раніше був засуджений за крадіжку та грабіж.

Визначте вид множинності кримінальних правопорушень.

Задача 2.

Н., К., М. домовились чинити напади на громадян. Для залякування вони застосовували пістолет «ГТ», який був непридатним для стрільби (зламана бойова пружина). Всього вони вчинили 5 нападів, забираючи у потерпілих майно, які ті мали при собі.

Кваліфікуйте дії гр. Н., К., М. Відповідь поясніть.

23. Актуальні проблеми та кваліфікація готування до кримінального правопорушення.

Задача 1.

К., працюючи на машинобудівному заводі, підмовив С. та Л. виносити із заводу різні запчастини та збувати їх на ринку. Для прикриття своєї злочинної діяльності вони відкрили фірму та, оформивши документи на дружину С., почали відраховувати певні суми грошей головному інженеру заводу та працівникові охорони Б. Займаючись такою кримінально протиправною діяльністю протягом року та не сплачуючи податки, вони своїми діями заподіяли державі збитки на суму 1 млн. 300 тис. грн

Чи є в діях винних осіб множинність кримінальних правопорушень?

Якщо «так», то визначте її вид.

Задача 2.

Л. з метою крадіжки проникнув у квартиру. Коли він почав складати речі у валізу, то випадково побачив заряджений револьвер. Разом з речами він забрав і той револьвер. Згодом з'ясувалось, що господар квартири зберігав вогнепальну зброю незаконно.

Кваліфікуйте дії гр. Л. Відповідь поясніть.

24. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації замаху на кримінальне правопорушення.

Задача 1.

Вироком суду К. засуджено за ч. 3 ст. 296 КК України за хуліганство, вчинене особою раніше судимою за хуліганство. Адвокат К. подав скаргу, в якій вказав, що в діях його клієнта відсутній рецидив кримінальних правопорушень, тому що раніше (у 2000 р.) він був засуджений за ч. 1 ст. 206 КК України (редакція до 1 вересня 2001 р.), яка відсутня в чинному Кримінальному кодексі.

Чи правомірною є скарга адвоката?

Задача 2.

М. був затриманий поліцейськими в момент, коли купив у невідомого саморобний фінський ніж і поклав його до кишені.

Кваліфікуйте дії гр. М. Відповідь поясніть.

25. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації сексуального насильства (ст. 153 КК України).

Задача 1.

Громадянин Б. під час полювання вчинив убивство через необережність одного з мисливців, за що був засуджений за ч. 1 ст. 119 КК України до покарання у виді позбавлення волі. Через рік після відбуття покарання Б. вчинив крадіжку з

проникненням у житло, відповідальність за яку передбачена ч. 3 ст. 185 КК України.

Чи є у діях Б. множинність кримінальних правопорушень?

Задача 2.

Б., С. і Д. організували групу, розробили план діяльності та придбали вогнепальну зброю. Після цього вони почали, використовуючи зброю для подолання опору, нападати на жінок та гвалтували їх.

Кваліфікуйте дії гр. Б., С. і Д. Відповідь поясніть.

26. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації домашнього насильства (ст. 126-1 КК України).

Задача 1.

Перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, С. почав чіплятися до незнайомого йому К., а потім став його бити, заподіявши легкі тілесні ушкодження. Не зупинившись на цьому, С. витягнув із кишені ніж та розмахуючи ним, погрожував К. У процесі боротьби К. вирвав ніж з рук С. і вдарив останнього у живіт. Від завданого удару С. помер.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації. Чи є в діях К. необхідна оборона? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

Ф. сів у таксі та, погрожуючи водію вогнепальною зброєю, примусив останнього слідувати за місто по вказаному ним маршруту. По ходу руху автомобіль був затриманий працівниками патрульної поліції.

Кваліфікуйте дії Ф. Відповідь поясніть.

Варіант. Ф. таємно вилучив таксі для того, щоб доставити до лікарні тяжко хворого Ж.

27. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації умисного вбивства при обтяжуючих обставинах (ст. 115 КК України).

Задача 1.

Повертаючись вночі додому, Ц. побачив на темних сходах силует людини, що повільно направляла на нього револьвер. Вважаючи, що його хочуть вбити, К. вихопив свій пістолет і кілька разів вистрілив у силует. Пораненим, якому були завдані тяжкі тілесні ушкодження, виявився приятель Ц., який просто хотів пожартувати, погрожуючи іграшковим пістолетом.

Чи є в діях Ц. обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

В., керуючи автомобілем, перевищив встановлену швидкість і виїхав на тротуар, де вчинив наїзд на пішохода С., заподіявши йому тяжке тілесне ушкодження. Маючи намір зникнути з місця події, щоб уникнути відповідальності, В. порушив правила дорожнього руху та зіткнувся на перехресті доріг з легковим автомобілем. При зіткненні пасажиру легкового автомобіля Б. було заподіяно середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Кваліфікуйте дії В. Відповідь поясніть.

Варіант. *Пішоходу С. було заподіяно легке тілесне ушкодження.*

28. Правотворчість: поняття, види, стадії.**Задача 1.**

К. на ґрунті ревнощів неодноразово погрожував своїй дружині В. розправою, бив та ображав її. Одного разу, прийшовши додому вночі в стані сильного алкогольного сп'яніння, він знову вчинив скандал та, погрожуючи розправою, став наближатися до дружини. Побоюючись за своє життя, вона схопила зі столу кухонний ніж і вдарила ним чоловіка у груди. Від отриманого поранення К. помер.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації. Чи є в діях В. обставини, що виключають кримінальну протиправність? Чи буде вона нести кримінальну відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

17-річний Т., взяв без дозволу автомобіль батька, керуючи яким, здійснив наїзд на пішохода М., який від заподіяних ушкоджень помер на місці пригоди.

Кваліфікуйте дії Т. Відповідь поясніть.

Варіант. *Т. було 15 років.*

29. Суб'єкти правотворчості у кримінально-правовій сфері.**Задача 1.**

Озброєний обрізом рушниці Н. зайшов до відділення банку та, погрожуючи працівниці банку Ч. зброєю, наказав передати йому всю готівку, яка була в касі банку. Побоюючись за своє життя, Ч. передала Н. 350 тис. грн.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації. Чи є в діях Ч. обставини, що виключають кримінальну протиправність? Чи буде вона нести кримінальну відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

Водій З., керуючи власним транспортним засобом, через власну неухважність вчинив наїзд на пішохода О., спричинивши йому тяжке тілесне ушкодження. На місці пригоди З. автомобіль не зупинив і допомоги потерпілому не надав.

Кваліфікуйте дії З. Відповідь поясніть.

Варіант. *Пішоход О. помер на місці події.*

30. Верховна Рада України як суб'єкт створення кримінального законодавства.

Задача 1.

Під час бойових дій рядовий К. відмовився виконувати наказ свого командира – капітана З., який вимагав розстріляти взятого в полон військовослужбовця.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації. Чи є в діях К. обставини, що виключають кримінальну протиправність? Чи буде він нести кримінальну відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

П., рухаючись на велосипеді вулицею міста, проїхав на червоне світло і вчинив наїзд на пішохода Е., спричинивши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Кваліфікуйте дії П. Відповідь поясніть.

Варіант. Пішоходу Е. було спричинено легке тілесне ушкодження.

31. Президент України як суб'єкт створення кримінального законодавства.

Задача 1.

До Деснянського районного суду м. Києва від прокурора Київської місцевої прокуратури надійшло клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК України К., підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, у зв'язку з примиренням з потерпілим. Потерпілий Д. вказав, що він згоден з клопотанням прокурора, йому відшкодовані матеріальні збитки і він не заперечує проти звільнення К. від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням.

Чи підлягає П. звільненню від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим?

Задача 2.

Біля 3 год, під час святкування Нового року, П. з балкону власної квартири запуслав феєрверки, чим порушив спокій інших громадян, що проживають в цьому будинку. Громадяни викликали працівників поліції, які затримали П.

Кваліфікуйте дії гр. П. Відповідь поясніть.

32. Конституційний Суд України як суб'єкт створення кримінального законодавства.

Задача 1.

В., маючи на меті вчинити вбивство О., незаконно придбав пістолет (вогнепальну зброю), який зберігав вдома. В подальшому він добровільно відмовився від здійснення свого наміру на позбавлення життя О., однак, пістолет продовжував возити в багажнику автомобіля.

Чи підлягає В. звільненню від кримінальної відповідальності за готування до

умисного вбивства З. та за незаконне придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї (ч. 1 ст. 263 КК України)?

Задача 2.

Б. знаходячись у приміщенні майстерні по ремонту та пошиттю одягу, грубо порушуючи громадський порядок, з мотивів явної неповаги до суспільства, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння брутально лявся в адресу власниці майстерні П. та в присутності інших громадян. При цьому спричинив потерпілій П. легкі тілесні ушкодження з короточасним розладом здоров'я. Продовжуючи хуліганські дії, він вчинив опір поліцейському К., який зайшов до майстерні та намагався затримати правопорушника.

Кваліфікуйте дії гр. Б. Відповідь поясніть.

33. Народ України як суб'єкт створення кримінального законодавства.

Задача 1.

До Печерського районного суду м. Києва надійшло клопотання колективу підприємства «Верес» про звільнення від кримінальної відповідальності С., підозрюваної у вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, у зв'язку з передачею її на поруки трудовому колективу.

Підозрювана С. свою вину визнала повністю, щиро покаялася у вчиненому, раніше не судима, вперше вчинила кримінальне правопорушення.

Чи є підстави для звільнення С. від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею на поруки?

Задача 2.

Охоронець фабрики Л. в селі Великий Березний Закарпатської області намагався схилити до статевих зносин робітницю цієї фабрики. Отримавши відмову, він підпалив запальничкою волосся жінки. Внаслідок цього потерпілій були завдані серйозні опіки голови, в тому числі вуха та частини обличчя.

Кваліфікуйте дії гр. Л. Відповідь поясніть.

34. Принципи правотворчості: поняття, види.

Задача 1.

В судовому засіданні захисник заявив клопотання про звільнення обвинуваченого Р. від кримінальної відповідальності у провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 122 КК України (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження), на підставі ст. 49 КК України. Як встановив суд, з моменту вчинення правопорушення минуло 6 років.

Яке рішення повинен прийняти судом?

Задача 2.

Б. на торгівельному ринку у м. Миколаєві придбав 85 г макової соломи з метою передати її своєму братові, який відбував покарання у ВТУ. Під час перевірки на контрольно-пропускному пункті ВТУ макову солому було виявлено у пакеті з продуктами харчування, які призначалися для засудженого.

Кваліфікуйте дії Б.

35. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України). Відмежування від одержання незаконної винагороди працівником державного підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України).

Задача 1.

Керівник підприємства Т. протягом п'яти місяців використовував кошти, призначені для виплати заробітної плати робітникам, на власні потреби.

До моменту повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 175 КК України, Т. виплатив робітникам заробітну плату у повному обсязі.

Чи є підстави для звільнення Д. від кримінальної відповідальності? Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2.

Мешканець Фастівського району Київської області Г. незаконно виростив мак на своїй присадибній ділянці. Після збору врожаю вимолотив зерно маку, а макову солому зберігав та виготовляв з неї ацетильований опій без мети збуту.

Варіант. Г. макову солому зберігав та виготовляв з неї ацетильований опій як для власного вживання так і з метою збуту.

Кваліфікуйте дії Г.

36. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України). Відмежування від зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України).

Задача 1.

Суд звільнив К. від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом, передбачене ч. 3 ст. 289 КК України, зазначивши у рішенні, що К. вчинив злочин вперше, повернув автомобіль власнику і повністю відшкодував завдані збитки. Під час заволодіння транспортним засобом К. погрожував потерпілому застосувати насильство, небезпечне для життя чи здоров'я.

Чи правильним є рішення суду? Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2.

Г. та Д. за попередньою змовою займались незаконним виробництвом наркотичних засобів з метою збуту. Невдовзі Г. та Д. щиро покаялись, здали вироблені наркотичні засоби до поліції, вказали джерело їх придбання.

Чи можливе звільнення від кримінальної відповідальності Г. та Д.?

37. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації розбою (ст. 187 КК України) і вимагання (ст. 189 КК України) як кримінальних правопорушень проти власності.

Задача 1.

М., який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України, під час розгляду справи в суді звернувся з клопотанням про його звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 49 КК України, так як з моменту вчинення ним діяння пройшло 6 років.

В судовому засіданні прокурор виступив з запереченням проти звільнення, мотивуючи тим, що інкримінований М. злочин відноситься до корупційних.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 2.

На місці роботи слідчо-оперативної групи (виявлено чоловіка з ножовими пораненнями) старший слідчий майор поліції О., прагнучи продемонструвати свою владу місцевій громаді, витягнув з кобури табельну вогнепальну зброю та почав лякати її застосуванням оточуючих, вимагати негайно «видати злочинця», запевняючи, що «пересаджає» половину села, а також вдарив в обличчя громадянина, який спробував йому заперечити.

Кваліфікуйте дії О. Відповідь поясніть. Чи вчинив О. корупційне кримінальне правопорушення?

38. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації хуліганства (ст. 296 КК України).

Задача 1.

К. на ґрунті ревнощів неодноразово погрожував своїй дружині В. розправою, бив та ображав її. Одного разу, прийшовши додому вночі в стані сильного алкогольного сп'яніння, він знову вчинив скандал та, погрожуючи розправою, став наближатися до дружини. Побоюючись за своє життя, вона схопила зі столу кухонний ніж і вдарила ним чоловіка у груди. Від отриманого поранення К. помер.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації. Чи є в діях В. обставини, що виключають кримінальну протиправність? Чи буде вона нести кримінальну відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

Заступник начальника відділу карного розшуку одного з УП ГУНП м. Києва С. на початку цього року звернувся по телефону до директора приватного підприємства, мотивуючи останнього надати йому грошову винагороду в розмірі 15 тис. грн за вчинення в інтересах такого підприємця відповідних дій з використанням наданої цьому поліцейському влади. Директор приватного підприємства, усвідомлюючи протиправність дій С., узяв певний час на обмірковування зазначеного звернення.

Кваліфікуйте дії С. Відповідь поясніть.

39. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації згвалтування (ст. 152 КК України).

Задача 1.

Ю. у складі злочинної організації, створеної з метою вчинення особливо тяжких злочинів, займався збутом наркотичних засобів в особливо великих розмірах. Згодом він добровільно заявив поліції про участь в злочинній організації та активно сприяв розкриттю її діяльності.

Чи є підстави для звільнення Д. від кримінальної відповідальності на підставі ч. 2 ст. 255 КК України? Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2.

Відповідальний за прийняття та збереження доказів в УП ГУНП у Черкаській області капітан поліції Р. безвідповідально ставився до виконання своїх обов'язків, давав ключі від службової кімнати з речовими доказами без записів у відповідній книзі обліку. Внаслідок цього низка речових доказів на суму 127 тис. грн зникла.

Кваліфікуйте дії Р. Відповідь поясніть. Чи вчинив Р. корупційне кримінальне правопорушення?

40. Актуальні проблеми реалізації кримінального законодавства України у частині кваліфікації тілесних ушкоджень.

Задача 1.

Л. добровільно здав до Солом'янського управління поліції Головного Управління Національної поліції в м. Києві, вогнепальну зброю, яку зберігав протягом двох років за місцем проживання без передбаченого законом дозволу.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2.

До кабінету головного спеціаліста однієї з державних організацій К. зайшов бізнесмен Д., який попросив К. швидко «вирішити» в його особистих інтересах питання, яке перебувало в компетенції вказаної службової особи, але потребувало кропіткої та багатоденної роботи, та за це запропонував 1 тис. доларів США. При цьому К. надав свою згоду.

Кваліфікуйте дії К. та Д. Відповідь поясніть.

Варіант. *К. був державним службовцем категорії «Б» і Д. про це знав.*

** У межах вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» може бути проведений тренінг, відповідно до Програми тренінгу, схваленого на спільному засіданні кафедр кримінального процесу та кримінального права від 26 липня 2023 року, протокол № 36, із залученням здобувачів ступеня вищої освіти магістра.*

7. Методи навчання

Основними *формами проведення занять* з навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна, індивідуальна робота. Після закінчення вивчення навчальної дисципліни складається екзамен.

Методи навчання:

Контекстне навчання – в умовах максимально наближених до реальних інтегруються різні види діяльності здобувача (навчальна, наукова та практична).

Імітаційне навчання – використання ігрових та імітаційних форм навчання.

Проблемне навчання – через поданий навчальний матеріал, що містить проблемні питання, здобувач стимулюється на здійснення самостійного пошуку знань.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати їх на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою бесіди викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання. Види лекцій, які використовуються під час викладання дисципліни: проблемна лекція, лекція із попередньо запланованими помилками, лекція – бесіда, лекція – диспут, лекція-візуалізація.

Рольова гра – пояснення фабули (змісту та умов гри); підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовку учнів-експертів, ведучого.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – *самостійна робота*, до якої належать опрацювання навчальних запитань, вирішення ситуаційних завдань, підготовка та написання рефератів, доповідей. *Індивідуальна робота* – написання курсових робіт за обраною темою.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)																Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>																<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>
t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12	t13	t14	t15	t16	Екзаме н	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40 балів	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	відмінно	A	відмінне виконання
85–89	добре	B	вище середнього рівня
75–84		C	загалом хороша робота
66–74	задовільно	D	непогано
60–65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59		Fx	необхідне перескладання
1–34	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5, при цьому 2 – незадовільно і потребує перескладання. При визначенні рейтингу компетентності здобувача вищої освіти враховуються бали, які він отримав під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу (при цьому кількість балів має становити не менше 50% від всієї кількості семінарських та практичних занять). Остаточний бал визначається як сума всіх отриманих під час проведення навчальних занять балів розділена на кількість отриманих балів (при цьому «2» та «н» не враховуються) та помножена на коефіцієнт 12. При наявності трьох невідпрацьованих пропусків або негативних

балів здобувач до підсумкового контролю не допускається. Максимальна кількість балів за поточну роботу не повинна перевищувати – 60.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань теоретичної частини та встановлення умінь та навичок з практичної частини. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль – 40.

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни виставляється здобувачам вищої освіти за сумарною кількістю набраних балів, отриманих в результаті поточного та підсумкового контролів.

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Під час проведення занять з навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» використовуються: мультимедійні проектори, персональні комп'ютери, планшети, програмне забезпечення (IBM i2, ArcGIS), яке дозволяє ефективно та змістовно демонструвати належну інформацію під час занять. Крім того використовується програмне забезпечення: ZOOM, VIBER, MOODLE та інші, за допомогою якого можна проводити дистанційне навчання з навчальної дисципліни.

Системотехнічне забезпечення навчальної дисципліни складається із:

–апаратних засобів (персональних комп'ютерів, мережевого обладнання, джерел безперебійного живлення, серверів, обладнання для відео конференц зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах.

–інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

–програмного забезпечення загального призначення, яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

Веб-ресурси навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості», що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити: навчальну та робочу навчальну програму, сілабус, тематичні плани); мультимедійні лекційні матеріали; пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів; електронні бібліотеки чи посилання на них; бібліографії.

10. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

1. Актуальні питання забезпечення права на захист під час кримінального провадження.
2. Актуальні питання реалізації засади розумних строків у кримінальному процесі.
3. Актуальні питання реалізації у кримінальному процесі недоторканності сфери приватного життя, житла чи іншого володіння особи, таємниці спілкування.
4. Актуальні проблеми реалізації засад забезпечення права на свободу і особисту недоторканність та недоторканність права власності.
5. Амністія та помилування: проблемні питання.
6. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція) як форма міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.
7. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.
8. Види рішень Європейського суду з прав людини.
9. Види умисних вбивств, їх характеристика.
10. Виклик підозрюваного, порядок опублікування та вручення процесуальних документів щодо його виклику при здійсненні спеціального досудового розслідування.
11. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами. Відкриття кримінального провадження за нововиявленими та виключними обставинами.
12. Вирішення питання про клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування. Строки його розгляду.
13. Пряма та зворотна дія кримінального процесуального закону.
14. Територіальна та екстериторіальна дія кримінального процесуального закону.
15. Відкриття касаційного провадження.
16. Роль міжнародних стандартів у реформуванні кримінального процесу.
17. Відновне правосуддя: загальна характеристика, поняття, мета та принципи.
18. Впровадження єдиної електронної системи роботи з даними і матеріалами досудових розслідувань.
19. Врахування правових позицій Верховного Суду у діяльності органів досудового розслідування. Їх значення.
20. Дія кримінального процесуального закону в часі, у просторі і щодо осіб.
21. Прогалини та колізії в кримінальному процесуальному законодавстві.
22. Порядок застосування, зміни та скасування запобіжних заходів.
23. Критерії класифікації джерел кримінального процесуального права.
24. Процесуальні форми міжнародного співробітництва.

25. Доктринальні та практичні проблеми вбивства: поняття та види. Проблеми кваліфікації.
26. Доктринальні та практичні проблеми добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця при співучасті.
27. Доктринальні та практичні проблеми затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення.
28. Особливості застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах воєнного стану.
29. Доктринальні та практичні проблеми звільнення від покарання та його відбування.
30. Доктринальні та практичні проблеми зґвалтування.
31. Доктринальні та практичні проблеми крайньої необхідності.
32. Доктринальні та практичні проблеми кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості.
33. Доктринальні та практичні проблеми необхідної оборони.
34. Доктринальні та практичні проблеми обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
35. Доктринальні та практичні проблеми призначення покарання.
36. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація вчиненого при провокації кримінального правопорушення.
37. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація готування до кримінального правопорушення.
38. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення при альтернативному й неконкретизованому умислі.
39. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій виконавця.
40. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій організатора.
41. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій підбурювача.
42. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій пособника.
43. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій співучасників при ексцесі виконавця.
44. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація дій учасників організованої групи чи злочинної організації.
45. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.
46. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація закінченого кримінального правопорушення.
47. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення.
48. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація кримінального правопорушення, вчиненого в співучасті.

49. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація кримінального правопорушення, вчиненого групою осіб і групою осіб за попередньою змовою.
50. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація невдалої співучасті.
51. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація позитивної посткримінальної поведінки (дійове каяття).
52. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація посереднього виконавства.
53. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація посягання при «відхиленні дії».
54. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація причетності до кримінального правопорушення, її відмінність від співучасті.
55. Доктринальні та практичні проблеми, кваліфікація співучасті зі спеціальним суб'єктом.
56. Доктринальні та практичні проблеми, особливості кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Відмежування від зловживання владою або службовим становищем.
57. Доктринальні та практичні проблеми, особливості кваліфікації розбою (ст. 187 КК України) і вимагання (ст. 189 КК України) як кримінальних правопорушень проти власності.
58. Доктринальні та практичні проблеми, особливості кваліфікації тілесних ушкоджень.
59. Домашнє насильство: поняття, види, особливості кваліфікації.
60. Особливості визначення підслідності в умовах воєнного стану.
61. Загальнотеоретичні і прикладні проблеми реалізації засад кримінального провадження.
62. Законодавчі та прикладні проблеми виконання завдань кримінального провадження.
63. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення.
64. Заперечення на касаційну скаргу.
65. Запит про міжнародну правову допомогу. Зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу.
66. Запровадження електронного кримінального судочинства: сучасний стан та перспективи розвитку.
67. Застосування практики Європейського суду з прав людини при забезпеченні виконання завдань кримінального провадження органами кримінальної юстиції.
68. Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні засади верховенства права.
69. Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні засади законності.
70. Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні засади рівності перед законом і судом.
71. Застосування судами України Конвенції та практики Європейського суду з прав людини як джерела права.

72. Застосування судової практики під час проведення слідчих (розшукових) дій.
73. Процесуальний порядок відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування. Електронна копія кримінального провадження.
74. Значна шкода для потерпілого при крадіжці (ч. 3 ст. 185 КК України).
75. Роль слідчого суді, суду у здійсненні контролю за законністю та обґрунтованістю застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
76. Касаційний розгляд. Письмове касаційне провадження.
77. Кваліфікаційна характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
78. Колізії та конкуренція норм в кримінальному законодавстві України: проблеми їх вирішення.
79. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та її місце в європейській системі захисту прав людини.
80. Концептуалізація загальних дефініцій та правової природи міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
81. Строки в кримінальному провадженні, їх поновлення та продовження в умовах воєнного стану.
82. Крайня необхідність: поняття, ознаки.
83. Кримінальна відповідальність: спірні питання.
84. Кримінальне судочинство: поняття та його правове регулювання.
85. Кримінальні правопорушення, при вчиненні яких неможлива стадія готування.
86. Медіація як форма відновного правосуддя. Медіація між потерпілим та правопорушником.
87. Методологічні проблеми кримінального права на сучасному етапі його розвитку.
88. Міжнародно-правові акти ООН у сфері відновного правосуддя.
89. Міжнародно-правові основи відновного правосуддя.
90. Моделі регламентації обсягу перевірки судового рішення вищою судовою інстанцією. Межі та обсяг касаційного розгляду.
91. Напрями удосконалення законодавчого регулювання механізму міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
92. Судовий розгляд як стадія кримінального процесу: завдання, загальні положення.
93. Насильство, небезпечне для життя чи здоров'я особи під час розбою (ст. 187 КК України).
94. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень: сутність і проблемні питання.
95. Недоліки та перспективи реформування норм кримінального процесуального законодавства, які регулюють діяльність органів кримінальної юстиції.
96. Процесуальний порядок утворення міжвідомчих слідчих груп.

97. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, як правові підстави регламентування умов і меж застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу в діяльності Національної поліції України.

98. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння: теоретичні та практичні проблеми.

99. Основні етапи виникнення та розвитку кримінального процесуального законодавства України.

100. Особливості початку досудового розслідування в умовах воєнного стану.

101. Особливості здійснення кримінального судочинства судом присяжних.

102. Особливості початку досудового розслідування при виявленні ознак кримінального правопорушення на території дипломатичних представництв чи консульських установ.

103. Норми кримінального процесуального права, їх структура та зміст.

104. Норми міжнародного права та їх роль в регулюванні кримінального провадження.

105. Переїняття кримінального провадження як форма міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.

106. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції.

107. Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану.

108. Підстави та процесуальний порядок закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи в умовах воєнного стану.

109. Медіація як найпоширеніша форма відновного правосуддя. Медіація між потерпілим та правопорушником.

110. Міжнародно-правові основи відновного правосуддя

111. Повноваження персоналу органу пробації. Судова доповідь.

112. Повноваження суб'єктів розслідування.

113. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

114. Поняття кримінально-процесуального закону, його сутність і значення в кримінальному судочинстві.

115. Поняття та елементи системи кримінального законодавства України.

116. Поняття, зміст, система нововиявлених та виключних обставин.

117. Процесуальний порядок затримання особи без ухвали слідчого судді та обрання міри запобіжного заходу в умовах воєнного стану.

118. Поняття, суть та елементи медіації.

119. Порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України.

120. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Звернення судового рішення до виконання.

121. Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги.

122. Права особи, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію) в іноземну державу.
123. Право на захист у спеціальному досудовому розслідуванні.
124. Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини.
125. Практика Європейського суду з прав людини у сфері захисту права на приватне, сімейне життя та житло.
126. Практика Європейського суду з прав людини у сфері свободи та особистої недоторканності.
127. Практика Європейського суду з прав людини: правові основи її застосування у кримінальному судочинстві.
128. Предмет незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї.
129. Кримінальне процесуальне право в системі інших галузей права.
130. Проблеми вдосконалення системи кримінальних покарань в Україні.
131. Проблеми Загальної частини Кримінального кодексу України та шляхи їх розв'язання.
132. Проблеми нормативної регламентації ступеню обов'язковості правових позицій Верховного Суду для судів нижчої інстанції.
133. Проблеми Особливої частини Кримінального кодексу України та шляхи їх розв'язання.
134. Проблеми реалізації засади змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів.
135. Проблеми реалізації кримінального законодавства України.
136. Проблеми та особливості кваліфікації тілесних ушкоджень.
137. Проблемні аспекти дії кримінального процесуального закону за колом осіб та шляхи їх вдосконалення.
138. Проблемні питання вбивства: поняття, види та кваліфікації.
139. Проблемні питання кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності.
140. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.
141. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
142. Проблемні питання кваліфікації умисних вбивств.
143. Проблемні питання міжнародного співробітництва у сучасних умовах.
144. Проблемні питання провадження в суді касаційної інстанції.
145. Проблемні питання реалізації презумпції невинуватості під час кримінального провадження.
146. Прогалини в кримінальному законодавстві України та способи їх усунення.

147. Процесуальний порядок та особливості тримання особи під вартою на території України в порядку міжнародної правової допомоги.

148. Розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.

149. Роль Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики.

150. Роль постанов Верховного Суду у регулюванні кримінальних процесуальних правовідносин.

151. Система оскарження й перевірки судових рішень у кримінальному судочинстві України та засади, на яких вона ґрунтується.

152. Підготовче провадження: завдання, порядок, строки. Рішення, що приймаються у підготовчому судовому засіданні.

153. Співвідношення понять «джерело кримінального процесуального права» та «джерело кримінального процесуального законодавства».

154. Суб'єкти, порядок та строки звернення із заявами про перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.

155. Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими та виключними обставинами.

156. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.

157. Організація роботи судів щодо міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.

158. Третя особа у кримінальному процесі, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

159. Тілесні ушкодження: види, ознаки, відповідальність за заподіяння.

160. Умисне вбивство з корисливих мотивів: підстави кваліфікації.

161. Умисне вбивство, вчинене за обтяжуючих обставин: співвідношення із суміжними кримінальними правопорушеннями.

162. Учасники кримінального судочинства: проблемні питання реалізації їх повноважень.

163. Форми відновного правосуддя та їх характеристики.

164. Формула кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.

165. Організація роботи прокурора щодо міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.

Вирішення ситуативних завдань.

Задача 1. В чергову частину Оболонського УП ГУНП у м. Києві по телефону надійшло повідомлення громадянки К. про те, що з квартири в якій вона проживає разом з чоловіком вчинена крадіжка. Для перевірки вказаної інформації на місце події виїхала слідчо-оперативна група. По прибуттю на місце події було встановлено, що на входних дверях до квартири є сліди взлому, а в квартирі

безлад. К. пояснила, що з квартири були викраденні гроші в сумі 10000 грн. та золоті вироби, які належать особисто їй.

Однак її чоловік гр-н С. давати будь-які пояснення відмовився і вказав, що про крадіжку його жінка повідомила без поради з ним, сам він не заінтересований в кримінальному провадженні по факту крадіжки і заперечив щодо проведення слідчим огляду місця події в квартирі, яка на праві власності належить йому, так як придбав квартиру до оформлення шлюбу з гр-кою К., з якою проживає в даній квартирі протягом останніх 20 років, тому відповідно до засади кримінального провадження недоторканність житла чи іншого володіння особи, ніхто не має права без його дозволу зайти в квартиру. Пояснивши це недовірою до працівників поліції.

Як повинен вчинити слідчий? Якими засадами кримінального процесу він повинен керуватися при прийнятті рішення?

Задача 2. Суддя Київського апеляційного суду ухвалою від 12.08.2023 року повернув апеляційну скаргу гр. В. на ухвалу Святошинського районного суду м. Києва від 10.07.2023 року, зазначивши в судовому рішенні про те, що зазначені в апеляційній скарзі гр. В. висловлювання на адресу прокурорів, суддів та суду є образливими, а апеляційна скарга, що містить такі висловлювання, є неприйнятною. Учасники справи зобов'язані виявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу. Заяви та скарги, що подаються до суду, мають відповідати вимогам чинного законодавства. У тексті цих документів не можна використовувати образливі та лайливі слова, символи, зокрема, для надання особистих характеристик учасникам справи, іншим учасникам судового процесу, їх представникам і суду. У протилежному випадку такі дії суперечать основним засадам кримінального провадження.

Разом з тим заборона зловживання процесуальними правами є загальноправовим принципом і поширюється на всі види судочинства.

Проаналізуйте практику ЄСПЛ та Верховного Суду щодо прийнятого рішення суддею Київського апеляційного суду. Вкажіть, які засади кримінального провадження не були дотриманні гр. В. під час звернення з апеляційною скаргою? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 3. Під час судового розгляду кримінального провадження по обвинуваченню А. у вчиненні злочину передбаченого ч. 2 ст. 122 КК України, суддя місцевого суду при дослідженні доказів обмежився тільки показами обвинуваченого. Суддя зазначив, що з метою процесуальної економії немає необхідності досліджувати інші докази, оскільки з обвинувального акта та з показань самого обвинуваченого встановлені всі обставини справи. Захисник обвинуваченого, після ухвалення вироку, подав апеляційну скаргу, щодо скасування вироку суду першої інстанції, оскільки родичі обвинуваченого бачили, що під час наради до нарадчої кімнати заходила секретар судового засідання. З письмових пояснень секретаря судового засідання вбачається, що вона на прохання судді принесла останньому ліки, які він вживав у чітко визначений час і

відтермінування їх прийняття могло призвести до негативного результату лікування від серцевої недостатності.

***Які засади кримінального провадження були порушені у цій ситуації?
Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції***

Задача 4. Під час досудового розслідування слідчі провели обшук у квартирі гр. Л., де він проживав із дружиною та двома дітьми. Під час обшуку були вилучені не лише предмети та документи, які були зазначені в ухвалі слідчого судді про дозвіл на проведення обшуку, але й особисті речі членів сім'ї, у тому числі електронні пристрої, що містили особисту інформацію.

Під час обшуку слідчі також без дозволу власників оглядали листування на мобільних телефонах гр. Г. та його дружини, мотивуючи це необхідністю виявлення додаткових доказів, що мають значення у кримінальному провадженні.

Після завершення обшуку К. подав скаргу до суду на незаконність обшуку та порушення його права на приватне життя. Суд першої інстанції відхилив скаргу, вважаючи, що дії поліції були законними.

К. вирішив звернутися до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), стверджуючи, що його права, передбачені статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, були порушені.

Оцініть дії слідчого з точки зору пропорційності та необхідності втручання в особисте життя К. та його сім'ї. Які підстави можуть бути визнані законними для обмеження права на приватне життя в кримінальному провадженні?

Обґрунтуйте можливість звернення К. до ЄСПЛ з урахуванням умов задачі.

Задача 5. Після оскарження судового рішення в апеляційному порядку і залишення апеляційної скарги без задоволення, а рішення – без змін, прокурор подав касаційну скаргу, в якому поставив питання про притягнення до відповідальності громадянина С. за більш тяжкий злочин.

Чи можливо погіршення правового становища засудженого в касаційному провадженні?

Задача 6. Ухвалою слідчого судді Святошинського районного суду м. Києва до підозрюваного Н. за вчинення злочину передбаченого ч. 4 ст. 189 КК України було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Підозрюваний Н. оскаржив ухвалу слідчого судді в апеляційному порядку, аргументуючи своє звернення тим, що слідчий суддя безпідставно не визначив розмір застави як альтернативи триманню під вартою та стверджує, що він насильства до потерпілого не застосовував. Суд апеляційної інстанції залишив ухвалу слідчого судді без змін. На ухвалу слідчого судді та ухвалу апеляційного суду підозрюваний подав касаційну скаргу.

Яке рішення слід буде ухвалити за такою скаргою?

Задача 7. Вироком суду першої інстанції громадянина П. було визнано винуватим та засуджено за ч. 4 ст. 185 КК України до 6 років позбавлення волі. На

вирок потерпіла В. подала апеляційну скаргу з мотивів обрання обвинуваченому необґрунтовано м'якого покарання, яке не відповідає тяжкості злочину та особі засудженого. Розглянувши скаргу, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що аргументи, наведені у скарзі, заслуговують на увагу, своїм вирок суд обрав до П. покарання у вигляді 7 років позбавлення волі. На цей вирок засуджений звернувся з касаційною скаргою з проханням скасувати вирок апеляційного суду та залишити без змін вирок суду першої інстанції. Вирішуючи питання про відкриття касаційного провадження, суд касаційної інстанції ознайомився зі скаргою та наданими до неї документами та вважає, що підстав для задоволення скарги немає.

Чи правильне рішення суду касаційної інстанції?

Задача 8. У касаційній скарзі засуджений С. наголосив на істотному порушенні ст. 290 КПК України через не відкриття стороні захисту медичних документів, на яких ґрунтується висновок судово-медичного експерта.

Яке рішення повинен ухвалити суд касаційної інстанції?

Задача 9. Батько К. звернувся до батька Л. з пропозицією врегулювати за допомогою медіатора конфлікт щодо нанесення легких тілесних ушкоджень громадянину В., які завдав його син К. Пропозицію Л. прийняв та запропонував звернутися до Українського центру медіації. К. заперечував і наполягав на залученні медіатором сусіда К. та Л., який знає ситуацію, яка склалася, і перебуває в добрих відносинах з К. і Л., не має судимості, раніше був працівником прокуратури.

Яким вимогам повинен відповідати медіатор? Хто вправі звертатися і куди щодо застосування Програми відновного правосуддя?

Задача 10. Під час раптово виниклої сварки на подвір'ї ліцею неповнолітня Тамара Т. умисно завдала удару, що завдав фізичного болю неповнолітньому Віктору Д. внаслідок якого той впав. Під час падіння Віктор Д. впустив з руки коштовні окуляри, що належали неповнолітньому Дмитру А., скло в яких при падінні розбилося. Побачивши це Дмитро А. наблизився до неповнолітньої Тамари Т. та болісно штовхнув її, що призвело до падіння та непоправного знівечення обличчя осколками розбитого скла.

Що є метою відновних підходів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки та нетяжкі злочини.

Чи є обов'язковою умовою їх застосування розпочате кримінальне провадження? Чи може бути застосовано процедуру відновного правосуддя в цій задачі? Якщо так, то назвіть його суб'єктів та порядок їх дій.

Задача 11. Під час судового засідання у кримінальному провадженні за участю обвинуваченого у вчиненні вперше нетяжкого злочину неповнолітнього С. та потерпілого П. (за участю їх адвокатів) у присутності судді, секретаря судового засідання, прокурора та представника органу пробації, обвинувачений визнав факт вчинення ним кримінального правопорушення та разом з потерпілим надав згоду

на участь у Програмі відновлення для неповнолітніх, а також виявив бажання скласти відповідну угоду для затвердження її судом.

Оцініть ситуацію з позиції можливості реалізації програми відновного правосуддя.

Визначте послідовність дій зазначених у умовах задачі учасників судового засідання.

Задача 12. 20.12.2022 року Святошинський районний суд м. Києва постановив обвинувальний вирок щодо громадян Ісландії Йонсона та Ізельсона за вчинення ними діяння, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене групою осіб), а 03.01.2023 року від уповноваженого органу Ісландії надійшов запит до Офісу Генерального прокурора про передачу засуджених для відбування покарання на батьківщині.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Задача 13. У зв'язку з чисельними скаргами керівництву Київського правового університету, на порушення студентами правил проживання в гуртожитку, який належить закладу вищої освіти, декан факультету спільно з комендантом та комірником гуртожитку провели огляд кімнат без участі осіб, які в них проживають та склали відповідний акт, в якому вказали, що під час перевірки у тумбі Глібова було знайдено 5 пляшок горілки та саморобний пристрій для обігріву кімнати, а у шафі Красюка – близько 3 кілограмів речовини рослинного походження. В результаті було складено акт, який підписали декан факультету, комендант гуртожитку та комірник.

Чи законні дії зазначених осіб? Обґрунтуйте відповідь.

Назвіть гарантії недоторканності житла особи.

Які підстави та умови передачі засуджених для відбування покарання до іноземної держави?

Задача 14. З Чехії в Україну був направлений запит компетентних органів цієї держави з клопотанням про вилучення та передачу ряду документів для долучення їх у кримінальне провадження. У процесі вилучення документів було встановлено, що деякі із них містять державну таємницю.

Як має діяти уповноважений (центральний) орган України в даній ситуації?

Чи можуть бути передані іноземній державі такі документи?

Задача 15. 17.07.2023 року уповноваженим (центральним) органом України було прийняте рішення про направлення запиту про проведення обшуку, а 25.07.2023 року надіслано запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. Запит про міжнародну правову допомогу було погоджено у письмовій формі окружним прокурором.

Чи була в цьому випадку дотримана процедура направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

Якщо ні, то які порушення при цьому були допущені?

Які вимоги пред'являються до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?

Задача 16. У порядку надання міжнародної правової допомоги уповноваженим органом України до Польщі було направлено запит про проведення допиту, а також обшуку в помешканні громадянина Польщі Моравського, який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення на території України. Запит було задоволено, слідчі (розшукові) дії були проведені.

Проаналізуйте ситуацію. Чи були допущені порушення при наданні міжнародної правової допомоги?

Які процесуальні дії потребують спеціального дозволу?

Задача 17. Громадянин України Півник вчинив розбійний напад у м. Києві і зник з постійного місця проживання. Він був оголошений у міжнародний розшук. Через 8 місяців Півника затримали у м. Кустанай Республіки Казахстан і взяли його там під варту. Компетентні органи України звернулися до відповідних органів Республіки Казахстан про видачу громадянина України за вчинення розбійного нападу у м. Києві, про що було передано необхідні процесуальні документи.

Чи буде зарахований термін тримання Півника під вартою у Республіці Казахстан у загальний термін відбування його покарання в Україні?

Задача 18. К. перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті особистих неприязних відносин, які виникли раптово, під час сварки з гр. С., в квартирі, яка належить останньому, умисно завдав кулаками С. чотирьох ударів у ділянку правого та лівого ока, семи ударів у ділянку ребер зліва, близько чотирьох ударів у ділянку ребер справа, заподіявши потерпілому тяжкі тілесні ушкодження. Від отриманих травм потерпілий помер в лікарні.

За вироком Оболонського районного суду м. Києва К. було засуджено за вчинення злочину передбаченого ч. 2 ст. 121 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі на строк 8 років. Однак захисник гр-на К. звернувся з апеляційною скаргою на оскарження вироку першої інстанції. У своїй апеляційній скарзі захисник зазначив, що суд першої інстанції прийняв не обґрунтоване та незаконне рішення, так як у вироку суду посилається на докази зібрані під час огляду місця події, а саме в квартирі в якій мешкав потерпілий. Захисник просить суд визнати докази отримані під час огляду місця події як недопустимі докази, так як проникнення до квартири і її огляд був проведений без дозволу власника житла та його близьких родичів. Адже до поліції на лінію 102 зателефонував саме К. і повідомив про вчинений злочин.

Однак Київський апеляційний суд залишив вирок суду першої інстанції без змін.

Чи дотримана в даному випадку працівниками поліції засада недоторканності житла чи іншого володіння особи? Чи законне рішення суду першої та апеляційної інстанцій? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 19. Громадянин України Д., який постійно проживав у м. Трускавець Львівської обл., гостював у родичів у м. Кракові. В ресторані він заподіяв громадянину Польщі умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого. У Польщі він затриманий не був і повернувся додому.

За законодавством якої держави може бути притягнутий до відповідальності Д.?

Задача 20. За запитом французької сторони компетентними органами України було передано органам розслідування Франції спідницю потерпілої громадянки України Івашкевич, яку згвалтував у м. Марсель гр. Франції Монтеск'є. Після завершення розслідування і судового розгляду французька сторона не повернула в Україну затребувану річ.

Чи має право французька сторона на такі дії?

Чи може українська сторона відмовитися від наданого одягу, який у даному випадку порядок правовідносин?

Задача 21. З однією із іноземних держав, з якою укладено договір про правову допомогу у кримінальних справах, поступив запит на проведення ряду слідчих (розшукових) дій на території України, у тому числі вилученні деяких документів.

Чи мають компетентні органи України у даній ситуації проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії?

Чи можуть бути вилучені документи, вказані у запиті, якщо за українським процесуальним законодавством на проведення такої слідчої (розшукової) чи процесуальної дії має бути дозвіл суду? Якщо так, то як повинні діяти представники компетентних органів щодо виконання цього запиту іноземної держави?

Задача 22. Українські прикордонники затримали за десять морських миль від берегів Чорного моря іноземну шхуну, яка в територіальних водах України займалася незаконним рибним промислом.

За законодавством якої держави повинно вирішуватися питання про відповідальність іноземних громадян за вчинення цього суспільно небезпечного діяння?

Задача 23. Під час спільного навчання воєнно-морських флотів декількох держав на крейсері іноземної держави, який стояв в акваторії порту м. Одеса, виник конфлікт між військовими моряками двох країн. Матрос українського флоту Г. заподіяв іноземному матросу тяжкі тілесні ушкодження.

За законодавством України чи іноземної держави буде вирішуватися питання про кримінальну відповідальність Г.?

Задача 24. Під час побутової сварки дружина Т. вдарила свого чоловіка ножом для гостріння олівців (довжина леза 5 см) в живіт. При наданні медичної допомоги у лікарському закладі було встановлено, що внаслідок проникаючого

поранення черевної порожнини ніякі внутрішні органи у чоловіка пошкоджені не були. Через три доби його було виписано з лікарні.

Кваліфікуйте дії Т.

Задача 25. К. з Т. напоїли Б. і, скориставшись його станом сп'яніння, відвезли на дачу Т., де утримували протягом тижня. Вони вимагали від Б. оформити договір дарування автомобіля на К. в рахунок боргу, який Б. повинен був повернути К. Борг Б. повернув.

Кваліфікуйте дії К. та Т.

Задача 26. Народний депутат України Т. на пленарному засіданні Верховної Ради України умисно проголосував замість іншого народного депутата України. Крім того, було встановлено, що за минулий рік цей депутат не в повному обсязі задекларував об'єкти нерухомості, що належали йому на праві власності. Згідно з витягом з відповідного державного реєстру Т. має у власності шість земельних ділянок, які розташовані на території відповідної сільської ради області. Сукупна грошова оцінка вказаних земельних ділянок становить 985 тис. гривень. Зазначені об'єкти нерухомості (земельні ділянки) відсутні у декларації Т.

Кваліфікуйте дії Т.

Задача 27. До Печерського районного суду м. Києва надійшло клопотання колективу підприємства «Верес» про звільнення від кримінальної відповідальності С., підозрюваної у вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, у зв'язку з передачею її на поруки трудовому колективу. Підозрювана С. свою вину визнала повністю, щиро покалася у вчиненому, раніше не судима, вперше вчинила кримінальне правопорушення.

Чи є підстави для звільнення С. від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею на поруки?

Задача 28. Вироком суду за ч. 2 ст. 121 КК України М. засуджений до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи максимальне в межах санкції покарання, суд в якості обставин, які його обтяжують покарання, вказав на те, що М. вчинив тяжкий злочин, внаслідок якого настали тяжкі наслідки у виді смерті потерпілого, вину не визнав, не дивлячись на її повну доведеність органами досудового слідства, щиро не покався у вчиненому злочині.

Чи відповідає вимогам закону призначене М. покарання?

Задача 29. Я. було засуджено за готування до кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України, до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи таке покарання, суд зазначив у вирoku, що Я. готувався до вчинення особливо тяжкого злочину, свою вину не визнав, незважаючи на її повне доведення органами досудового слідства, не розкався у тому, що хотів вчинити вбивство.

Чи відповідає вимогам закону призначене Я. покарання?

Задача 30. Восени 2021 року, громадянка України О. під час перебування в РФ, маючи проросійські погляди та підтримуючи агресію РФ проти України, вступила у злочинну змову зі співробітниками розвідки МО РФ, які запропонували О. передавати відомості щодо розташування та руху військової техніки та військовослужбовців ЗСО України.

В подальшому, у період з 24 лютого 2022 року по жовтень 2022 року, О. надавала представникам РФ допомогу в проведенні підривної діяльності проти України, здійснювала відправлення інформації про місце розташування військової техніки ЗСО України в Харківській області до Росії. За наданими координатами російські війська з території РФ здійснювали обстріли з ракетних установок як військових об'єктів ЗСО, так і цивільних об'єктів.

При спробі виїхати з України до Польщі О. була затримана співробітниками СБУ.

На території якої держави вчинено кримінальне правопорушення?

Задача 31. Під час спільного навчання воєнно-морських флотів декількох держав на крейсері іноземної держави, який стояв в акваторії порту м. Одеса, виник конфлікт між військовими моряками двох країн. Матрос українського флоту Г. заподіяв іноземному матросу тяжкі тілесні ушкодження.

За законодавством України чи іноземної держави буде вирішуватися питання про кримінальну відповідальність Г.?

Задача 32. Громадянин України М. з метою ухилитись від призову на військову службу під час мобілізації в умовах воєнного стану за підробленими документами виїхав до іноземної держави на сезонні сільськогосподарські роботи.

В одному з місцевих барів після вживання спиртних напоїв М. посварився з відвідувачами й умисно заподіяв одному з них середньої тяжкості тілесні ушкодження. За вчинення цього злочину місцевий суд іноземної держави засудив його до покарання у вигляді позбавлення волі строком на три роки та штрафу.

Після сплати штрафу суддя визначив відбування покарання умовним з іспитовим строком на один рік і М. був переданий представникам правоохоронних органів України.

Як вирішується питання про відповідальність українських громадян за вчинення кримінальних правопорушень за межами України?

Чи буде враховано невідбуте покарання за вироком іноземного суду при визначенні М. остаточного покарання за кримінальне правопорушення, вчинене на території України?

Задача 33. Громадяни України П. та С., перебуваючи в іноземній державі, шляхом обману заволоділи автомобілем свого співвітчизника Ш. Щоб уникнути відповідальності, вони повернулися в Україну. За цей злочин їх було притягнуто до кримінальної відповідальності на підставі національного законодавства. Обоє було засуджено до максимального строку покарання, передбаченого санкцією ч. 3 ст. 190 КК – восьми років позбавлення волі.

П. та С. оскаржили вирок, посилаючись на порушення принципу справедливості відповідальності, передбаченого Загальною декларацією прав людини і Міжнародним пактом про громадянські та політичні права. Вони наполягали на призначенні їм покарання в межах санкції кримінально-правової норми законодавства іноземної держави, оскільки кримінальне законодавство цієї країни за такий злочин передбачає покарання у вигляді штрафу й ув'язнення на значно менший строк ніж за законодавством України.

Яким правовий порядок вирішення даного питання?

Задача 34. 3 травня 2022 року Диканський районний суд Полтавської області визнав винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК, та засудив громадянку України С., яка після окупації Криму військами РФ переїхала в червні 2014 року до міста Диканька і на протязі 2014-2021 років публічно заперечувала здійснення Російською Федерацією агресії проти України та під час спілкування із місцевими мешканцями висловлювала підтримку дій РФ як в АР Крим, так і на Донбасі, а також публічно закликала до підтримки рішень та дій РФ, направлених на приєднання території Криму до Російської Федерації.

Чи являється вчинене С. діяння протиправним, а вирок суду щодо С. законним?

Задача 35. Під час шторму у відкритому морі на палубі сухогрузу зірвало кріплення двох контейнерів з особливо цінним вантажем. Капітан, побоюючись того, що контейнери можуть пошкодити судно, а закріпити їх під час шторму не вдасться, віддав наказ скинути їх у море.

Чи правомірні дії капітана? Чи зміниться ситуація, якщо матроси відмовляться виконати цей наказ, вважаючи його незаконним? Відповідь поясніть.

Задача 36. Неповнолітні З. та Г. вночі у дворі жилого будинку намагались здійснити крадіжку коліс з автомобіля Н.. Почувши у дворі підозрілий шелест, Н. вийшов на балкон і з 2-го поверху двічі вистрілив з мисливської рушниць в напрямку З., наказавши йому при цьому підняти руки. Г. утік, а З. підняв руки і почав просити Н. не стріляти, оскільки він нічого не зробив. Але Н. ще двічі вистрілив у З., який стояв з піднятими руками, спричинивши йому тяжкі тілесні ушкодження, в результаті чого йому було ампутовано руку.

Чи повинен Н. нести кримінальну відповідальність за спричинення шкоди здоров'ю З.? Відповідь поясніть.

Задача 37. Від'їжджаючи у відпустку, Т. для захисту своєї квартири від злодіїв приладнав над дверима гантель вагою 8 кг. яка падала на того, хто відчиняв двері. У його відсутність лопнула труба з холодною водою, затопило три нижні поверхи і начальник ЖЕКу дав вказівку інженеру з техніки безпеки відчинити квартиру для ліквідації аварії. Коли слюсар відчинив двері, то дістав тяжке поранення, оскільки пристрій спрацював.

Варіант. Пристрій спрацював, коли до квартири проникли злодії, які намагались її обікрасти. При цьому одному з них було спричинено тяжкі тілесні ушкодження, від яких він у лікарні помер.

Задача 38. В., маючи на меті вчинити вбивство О., незаконно придбав пістолет (вогнепальну зброю), який зберігав вдома. В подальшому він добровільно відмовився від здійснення свого наміру на позбавлення життя О., однак, пістолет продовжував возити в багажнику автомобіля.

Чи підлягає В. звільненню від кримінальної відповідальності за готування до умисного вбивства З. та за незаконне придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї (ч. 1 ст. 263 КК) ?

Задача 39. В судовому засіданні захисник заявив клопотання про звільнення обвинуваченого Р. від кримінальної відповідальності у провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 122 КК, на підставі ст. 49 КК. Як встановив суд, з моменту вчинення кримінального правопорушення минуло 6 років.

Яке рішення повинен прийняти судом? Чи є підстави для звільнення С. від кримінальної відповідальності ?

Задача 40. За скоєння крадіжки В. був притягнений до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 185 КК. Під час розслідування кримінального правопорушення він втік і переховувався від слідства. Через три роки В. вчинив грабїж. А через шість років був затриманий співробітниками поліції.

Як має бути вирішено питання про кримінальну відповідальність В. за вчинені кримінальні правопорушення?

Задача 41. Д., будучи військовослужбовцем строкової служби, не з'явився вчасно з відпустки без поважних причин до розташування військової частини. В подальшому він добровільно з'явився до військової прокуратури Полтавського гарнізону Центрального регіону України.

Обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 407 КК, Д. в судовому засіданні заявив клопотання про звільнення його від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Своє клопотання він мотивував тим, що подав рапорт про зарахування на службу до Об'єднаної штурмової бригади Національної поліції «Лють». Його рапорт задоволений командуванням. У зв'язку з чим він перестав бути суспільно-небезпечним та обстановка навколо нього зазнала таких змін, що унеможливило вчинення ним нового кримінального правопорушення.

Чи є підстави для звільнення Д. від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки? Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 42. Військовослужбовець Збройних сил України Л. добровільно здав до Солом'янського управління поліції Головного Управління Національної поліції в м. Києві п'ять гранат, які привіз із зони бойових дій та зберігав протягом півроку за місцем проживання без передбаченого законом дозволу.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 43. В. було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 257 КК, до покарання у виді 12 років позбавлення волі, а за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК, - до 8 років позбавлення волі. На підставі ст. 70 КК судом призначене остаточне покарання у виді 15 років позбавлення волі.

Чи відповідає вимогам закону призначене В. покарання?

Задача 44. Я. було засуджено за готування до кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК, до покарання у виді 10 років позбавлення волі. Призначаючи таке покарання, суд зазначив у вирокі, що Я. готувався до вчинення особливо тяжкого злочину, свою вину не визнав, незважаючи на її повне доведення органами досудового слідства, не розкався у тому, що хотів вчинити вбивство.

Чи відповідає вимогам закону призначене Я. покарання?

Задача 45. Суд визнав В. винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 150 КК, та призначив йому покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки. Проте, враховуючи особу винного та інші обставини кримінального провадження, суд дійшов висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання і прийняв рішення про застосування до В. ст. 75 КК, поклавши на нього обов'язок періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації. Протягом іспитового строку засуджений один раз без поважних причин не з'явився для реєстрації.

Яке рішення повинен прийняти суд після закінчення іспитового строку?

Задача 46. Під час відбування покарання у виді позбавлення волі на 3 роки за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 301 КК, Ш. захворів на психічну хворобу, що позбавило його можливості усвідомлювати свої дії. Відповідно до ст.ст. 84, 92–95 КК засудженого звільнили від покарання за хворобою із застосуванням примусового заходу медичного характеру. Через 1 рік і 10 місяців Ш. одужав.

Яке рішення повинен прийняти суд, якщо: а) Ш. захворів після відбуття 1 року призначеного покарання; б) прийнято Закон України «Про амністію», в якому передбачалось, зокрема, звільнення від покарання у виді позбавлення волі осіб, не відбула частина строку покарання яких на день набрання цим Законом чинності становила менше шести місяців.

Задача 47. Ц. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 258 КК, та був засуджений до довічного позбавлення волі. Але протягом 15 років вирок стосовно Ц. не було виконано. У зв'язку з цим Ц. звернувся до суду з проханням звільнити його від відбування покарання на підставі перебігу строків давності виконання обвинувального вироку.

Чи може суд за таких умов звільнити Ц. від відбування покарання?

Задача 48. С. було засуджено за ч. 2 ст. 190 КК – до трьох років позбавлення волі, за ч. 1 ст. 201 КК – до шести років позбавлення волі.

В якому порядку може бути погашена судимість С.? Чи впливає на обчислення строку погашення судимості дострокове звільнення від покарання?

Задача 49. І. був засуджений вироком суду за кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 286 КК, до п'яти років позбавлення полі з позбавленням права керувати транспортними засобами строком на два роки. У порядку помилування І. достроково був звільнений від відбування покарання строком один рік і шість місяців.

Яким чином слід обчислювати строк погашення судимості І.?

Задача 50. Л. умисно та систематично вчиняв відносно своєї дружини психологічне насильство, що призвело до психологічних страждань останньої, погіршення стану здоров'я, психоемоційного навантаження. Під час досудового розслідування слідчий направив Л. до міської ради для проходження програми для кривдників. Під час судового розгляду суд продовжив даний обмежувальний захід до 6 місяців та заборонив відвідувати, а також проводити своє дозвілля у місцях, де здійснюється продаж спиртних напоїв на розлив.

Дайте правову оцінку ситуації.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими (укр/рос) : Конвенція ООН від 12 серп. 1949 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_153.

2. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі : Конвенція від 18 жовт. 1907 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_222.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : Конвенція Ради Європи від 04 лист. 1950 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.

4. Конвенція про захист цивільного населення під час війни (укр/рос) : Конвенція ООН від 12 серп. 1949 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_154.

5. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

6. Кримінальний кодекс України : прийн. 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийн. 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>.
9. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02 черв. 2011 р. № 3460-VI. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-17>.
10. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січ. 2021 р. № 1150-IX. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1150-20>.
11. Про введення воєнного стану в Україні : указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/64/2022>.
12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 груд. 2006 р. № 3477-IV. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
13. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану : Закон України від 03 берез. 2022 р. № 2111-IX. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2111-20>.
14. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2201-IX. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2201-20>.
15. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 лист. 2015 р. № 794-VIII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/794-19>.
16. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3782-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3782-12>.
17. Про затвердження Змін до Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 трав. 2021 р. № 393. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0966-21>.
18. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03 лист. 2015 р. № 1339. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1392-15>.
19. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень :

наказ Міністерства юстиції України від 08 жовт.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0705-98>.

20. Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13 лип. 2016 р. № 654. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1087-16>.

21. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лип. 2017 р. № 575. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0937-17>.

22. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0443-20>.

23. Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час досудового розслідування : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01 жовт. 2018 р. № 806/3105/5. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1190-18>.

24. Про затвердження Інструкції про порядок здійснення міжнародного співробітництва з питань взаємної правової допомоги, видачі правопорушників (екстрадиції), передачі (прийняття) засуджених осіб, виконання вироків та інших питань міжнародного судового співробітництва у кримінальному провадженні під час судового провадження : наказ Міністерства юстиції України від 19 серп. 2019 р. № 2599/5. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0956-19>.

25. Про затвердження Інструкції щодо роботи з технічними засобами фіксування судового засідання : наказ Державної судової адміністрації України від 06 черв. 2022 р. № 156. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0156750-22>.

26. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : наказ Офісу Генерального прокурора від 30 черв. 2020 р. № 298. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0298905-20>.

27. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші

події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 лют. 2019 р. № 100. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0223-19>.

28. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03 серп. 2017 р. № 676. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17>.

29. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 трав. 2020 р. № 405. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0491-20>.

30. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовт. 2015 р. № 1698-VII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.

31. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.

32. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

33. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 черв. 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0918-17>.

34. Про організацію роботи органів прокуратури України у сфері міжнародного співробітництва : наказ Офісу Генерального прокурора від 12 верес. 2023 р. № 258. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0258905-23>.

35. Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України : постанова Кабінету Міністрів України від 19 лист. 2012 р. № 1104. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1104-2012-%D0%BF>.

36. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

37. Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. №4038-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4038-12>.

Рішення Європейського суду з прав людини:

1. Рішення Європейського суду з прав людини від 4 квіт. 2019 р. у справі «Ходжич проти Хорватії». URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-xodzhich-proti-horvati%D1%97-pres-reliz/>.

2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Богомол проти України» (Заява № 15528/11) від 10 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h68.

3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Герасютін та інші проти України» (Заява № 23698/20) від 29 верес. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i23.
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Клещевніков та інші проти України» (Заява № 48458/13) від 29 верес. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i24.
5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Купінський проти України» (Заява № 5084/18) від 10 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i45.
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «М.М. та З.М. проти України» (Заява № 4669/20) від 03 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h64.
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Свіргунець проти України» (Заява № 38262/10) від 20 груд. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h61.
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Цмокалов проти України» (Заява № 15524/13) від 03 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h67.
9. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шановський проти України» (Заява № 61431/15) від 13 жовт. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h55.
10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Сукачов проти України» (Заява № 14057/17) від 30 січ. 2020 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_f12.
11. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Філозофенко проти України» (Заява № 72954/11) від 09 січ. 2020 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_e78.
12. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Єльник проти України» (Заява № 10444/13) від 06 лют. 2020 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_e87.
13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Іванко проти України» (Заява № 46850/13) від 05 берез. 2020 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_e80.
14. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лебедев та інші проти України» (Заява № 33994/20) від 22 лип. 2021 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_g66.
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Купінський проти України» (Заява № 5084/18) від 10 лист. 2022 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i45.

Основна література

1. Азаров Ю. І., Шелякін О. С. Домашній арешт у кримінальному провадженні : монографія. Київ : Кафедра. 2020. 179 с.
2. Актуальні проблеми кримінальної юстиції та підготовки правоохоронців : матеріали наук.-практ. семінару (Одеса, 6 листоп. 2020 р.). Одеса: Гельветика. 2020. 89 с.
3. Андрушко А. А. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте. 2020. 560 с.
4. Атаманов О. М. Повідомлення про підозру особі, місцезнаходження якої не встановлено або яка перебуває за межами країни : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2021. 309 с.
5. Безпала В. В. Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону як підстава для скасування чи зміни судового рішення : дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.09. Київ, 2020. 238 с.
6. Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання : монографія. Львів. 2020. 255 с.
7. Бойко О. В. Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному судочинстві України : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ. 2021. 270 с.
8. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / [М. В. Гуцалюк, В. Д. Гавловський, В. Г. Хахановський та ін.] ; за заг. ред. О. В. Корнейко. 2-е вид., допов. Київ. 2020. 103 с.
9. Гловюк І. В., Стоянов М. М., Завтур В. А. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні : навч.-практ. компендіум. Одеса : Гельветика. 2020. 420 с.
10. Горпинюк О. П. Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у кримінальних провадженнях в Україні : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС. 2020. 223 с.
11. Дізнання в Національній поліції : навч. посіб. Київ : 7БЦ. 2022. 316 с.
12. Досудове розслідування кримінальних проступків : метод. рек. [С. С. Чернявський, М. С. Цуцкірідзе, Р. М. Дударець та ін.]. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2020. 230 с.
13. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Т. 1 / [П. Пушкар, Р. Бабанли] ; за заг. ред. П. Пушкаря та Р. Бабанли. Київ : Норма права. 2022. 168 с.
14. Застосування положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в контексті затримання уповноваженою службовою особою в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України: метод. рек. / [М. С. Цуцкірідзе, В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко та ін.]. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2022. 113 с.
15. Калінніков О. В. Досудове розслідування у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного (in absentia) в Україні та країнах Європи

(порівняльно-правове дослідження) : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ. 2021. 314 с.

16. Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни : наук.-практ. посіб. / [А. А. Вознюк, І. В. Жук, О. В. Таран та ін.] : за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе, В. В. Чернея, А. А. Вознюка. Київ : Норма права. 2023. 322 с.

17. Конюшенко Я. Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Факт. 2020. 476 с.

18. Кримінальне процесуальне право України : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури. 2020. 216 с.

19. Кримінальний захист. Київ : Дакор. 2021. 208 с.

20. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях : навч. посіб. / [Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю. І. Азаров та ін.]. 5-е вид., переробл. і допов. Київ : КНТ. 2020. 431 с.

21. Кримінальний процес України : навч. посіб. / за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк. Київ : Юрінком Інтер. 2021. 448 с.

22. Кримінальний процес : навч. посіб. / [О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін.]. Харків : Право. 2020. 296 с.

23. Кримінальний процес : підручник / [І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін.]; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. Ч. 2. 260 с.

24. Кримінальний процес : підручник / [І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін.]; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. Ч. 3. 316 с.

25. Кулик М. Й., Терещенко Ю. В., Симчук А. С. Процесуальний аналіз особливостей проведення обшуку в умовах воєнного стану. «Актуальні питання у сучасній науці» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»). 2023. Випуск № 10 (16). С. 341-351.

26. Кулик М. Й., Кравець Ю. І. Помилки слідчого під час підготовки, прийняття та реалізації процесуальних рішень на стадії досудового розслідування. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). Видавничий дім «Гельветика». Випуск 17, 2023. С. 25-35.

27. Мовчан Р.О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права. 2022. 244 с.

28. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ : Професіонал. 2020. 864 с.

29. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. За редакцією Ігоря Копотуна. К.: 2022. 784 с.

30. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С. В. Ківалова та С. І. Кравченка. Одеса : Фенікс, 2020. 924 с.

31. Несінов О. М. Апеляційне оскарження вироку суду : практ. посіб. Київ : Норма права, 2021. 290 с.
32. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / [А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан та ін.] ; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. 278 с.
33. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України / [Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г. та ін.]. 2-е вид. Дніпро-Львів-Одеса-Харків, 2022. 58 с.
34. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством : науково-практичний poradnik / [М. С. Цуцкірідзе, Д. О. Пилипенко, С. В. Гайду та ін.]. Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. 77 с.
35. Особливості розслідування фактів сексуального насильства в умовах збройного конфлікту : пам'ятка. Київ, 2023. 36 с.
36. Процесуальні особливості розслідування за нововиявленими обставинами після звільнення тимчасово окупованих територій Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим : наук.-практ. рек. / [М. С. Цуцкірідзе, С. С. Вітвіцький, О. О. Волобуєва та ін.]. Київ : 7БЦ, 2022. 36 с.
37. Саченко А. П. Практика Європейського суду з прав людини. Кримінальний аспект. Харків : Право, 2021. 208 с.
38. Симоненко Н. О., Савченко А. В., Горбачевський В. Я. Кримінально-правова характеристика зґвалтувань : навч. посібник. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2022. 90 с.
39. Січко С. О. Загальні положення досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.
40. Стандарти розслідування воєнних злочинів. Незаконне позбавлення волі та катування : метод. рек. / [Пашковський М. І., Крапивін Є. О., Яворська В. В. та ін.]. Київ : Офіс Генерального прокурора. 2023. 104 с.
41. Степанова Г. М., Григорчук Н. П. Сучасна характеристика інституту медіації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1 С. 292–295.
42. Судове провадження : навч.-метод. посіб. / [Ю. П. Алєнін, І. В. Гловюк, Н. Г. Габлей та ін.]. Одеса, 2020. 147 с..
43. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник / М. А. Макаров, А. С. Симчук, М. Й. Кулик, Ю. В. Терещенко, С. В. Харченко. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. 656 с.
44. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні / за ред. І. Гловюк, Н. Лашук. Львів : БОНА, 2021. 386 с.
45. Тарасюк С. М. Теоретичні та практичні проблеми забезпечення конституційних прав особи при проведенні в її житлі чи іншому володінні слідчих (розшукових) дій : монографія. Київ, 2021. 226 с.

46. Теорія доказового права : наук.-практ. посіб. за заг. ред. М. М. Ясинка. Київ : Алерта, 2021. 426 с.
47. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. 8-ме вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2020. 452 с.
48. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина : підручник. 9-те вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2021. 438 с.
49. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. 20-те вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2023. 1120 с.
50. Тетерятник Г. К. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: теоретико-методологічні та праксеологічні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2021. 500 с.
51. Тетерятник Г. К. Окремі питання правового регулювання кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 48. С. 98–101 (Серія «Юриспруденція»).
52. О. Ю. Хабло, О. В. Бойко Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному судочинстві України : монографія. Київ : Видавничий центр «Кафедра», 2022. 216 с.
53. Хабло О. Ю. Забезпечення презумпції невинуватості під час інформування громадськості у засобах масової інформації про розгляд кримінальних проваджень. Монографія . Communication as a factor of transparency of social interaction: psychological, historical, legal, economic and political dimensions. [Scientific Editors Jacek Mrozek, Oksana Koval, Krystyna Ziółkowska]. Елк. Zakład Poligraficzny UWM w Olsztynie. 2022. 450 с.

Додаткова література

1. Алгоритм дій працівників Національної поліції з суб'єктами, які здійснюють заходи щодо захисту дітей, постраждалих від насильства: метод. рек. для роботи навч. полігону «Кризова кімната, дружня до дитини» на базі ДДУВС. Дніпро. 2020. 138 с.
2. Babanina V., Ivashchenko V., Grudzur O., Yurikov O. Criminal protection of children's life and health: international experience. *Revista Cuestiones Politicas*. 2021. Vol. 39. Num. 71. P. 350–365.
3. Babanina V., Kuznetsov V., Lisova N., Vartyletska I.. Protección de las relaciones crediticias en el derecho penal de Ucrania. *Jurídicas CUC*. 2022. № 18 (1). P. 85–108.
4. Бегма А. П., Муляр Г. В., Ховпун О. С. Кримінальні проступки як новела кримінального кримінально-процесуального законодавства. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 365–368.
5. Берназюк Я. О. Особливості забезпечення єдності судової практики та відступу від правових позицій верховного суду (на прикладі вирішення публічно-

правових спорів). *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2020. № 2 (90) С. 77–89.

6. Бойко О. В. Право на справедливий судовий розгляд як конвенційний стандарт кримінального провадження. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 43. С. 172–175 (Серія «Юриспруденція»).

7. Бойко О. В. Розумні строки кримінального провадження в практиці Європейського суду з прав людини. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2020. № 3 (43). С. 83–90.

8. Бровко Н. І., Сімакова С. І. Інститут кримінальних проступків як механізм спрощеного порядку досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 298–301.

9. Використання спеціальних знань з метою подолання протидії проведенню слідчих (розшукових) дій : метод. рек. [О. В. Александренко та ін.] Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2023. 30 с.

10. Волобуєв А. Ф., Орлова Т. А., Кримінальні проступки: забезпечення якісного розслідування. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 3 (72). С. 183–187.

11. Деменчук М. О. Механізми забезпечення єдності судової практики Верховним Судом. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 66–70.

12. Калінніков О. В. Міжнародний та міждержавний розшук як обов'язкова умова здійснення спеціального досудового розслідування (in absentia). *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 115–127.

13. Качмар Б. М. Механізм забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (кримінальний процесуальний аспект) / наук. ред. М. О. Карпенко. Харків : Право, 2020. 181 с.

14. Копитова О. Продуктивність субсидіарного характеру судової правотворчості під час судового правозастосування. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 317–322.

15. Користін О. Є., Цюприк І. В., Свиридчук Н. П. Оцінювання ризиків розвитку системи кримінальної юстиції України. *Наука і правоохоронна*. 2021. № 2. С. 108–115.

16. Кримчук С. Г. Теоретико-правові та прикладні основи здійснення повідомлення про підозру в кримінальному провадженні : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2020. 223 с.

17. Невінчаний М. О. Виникнення та розвиток ідеї створення Міжнародного кримінального суду як постійного органу міжнародної кримінальної юстиції. *Молодий вчений*. 2021. № 5.

URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/634>.

18. Організація роботи слідчо-оперативної групи : навч. посіб. / [Л. Д. Удалова, Ю. В. Сухомлин, А. С. Симчук та ін.]. Київ, 2020. 503 с.

19. Сиза Н. П. Реалізація змагальності сторін під час судового розгляду в кримінальному провадженні України. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2020. Вип. 2 (46). С. 70–76.

20. Хабло О. Ю. Обґрунтування підстав застосування запобіжних заходів: конвенційні стандарти та вітчизняна практика. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 270–278.

21. Черняхівський Б. В., Юсупов В. В. Проведення обшуку під час розслідування несанкціонованого доступу до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури : метод. рек. Київ, 2021. 50 с.

22. Cherniavskiy S., Babanina V., Vartyletska I., Mykytchyk O. Peculiarities of The Economic Crimes Committed with the Use of Information Technologies. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. № 10 (1). P. 420–431.

23. Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. № 12 (2). P. 227–245.

24. Yurikov O. Counteracting planning, preparation, resolution and management aggressive war on the territory of Ukraine. *Legal sciences and their role in the development of the legal culture of a modern man* : monograph. Riga : Baltija Publishing, 2022. С. 180–197.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України : [сайт]. URL: <https://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
3. Судова влада України : [сайт]. URL: <https://court.gov.ua/>.
4. Верховний Суд : [сайт]. URL: <http://supreme.court.gov.ua/supreme/>.
5. Вища рада правосуддя : [сайт]. URL: <https://hcj.gov.ua/>.
6. Офіс Генерального прокурора: [сайт]. URL: <https://www.gp.gov.ua>.
7. Національна асоціація адвокатів України : [сайт]. URL: <https://unba.org.ua>.
8. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури : [сайт]. URL: <https://vkdkka.org>.
9. Урядовий портал : [сайт]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
10. Портал МВС : [сайт]. URL: <https://mvs.gov.ua/uk>.
11. Міністерство оборони України : [сайт]. URL: <http://www.mil.gov.ua>.
12. Міністерство юстиції : [сайт]. URL: <https://minjust.gov.ua/>.
13. Служба безпеки України : [сайт]. URL: <https://ssu.gov.ua/>.
14. Рада національної безпеки і оборони України : [сайт]. URL: <http://www.rnbo.gov.ua>.
15. Національне антикорупційне бюро України : [сайт]. URL: <https://nabu.gov.ua/>.
16. Державне бюро розслідувань : [сайт]. URL: <https://dbr.gov.ua/>.
17. Європейський суд з прав людини : [сайт]. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>.
18. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>.

19. Верховна Рада України. Відділ інформаційних ресурсів та відкритих заходів : [сайт]. URL: <http://lib.rada.gov.ua>.

20. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» : [сайт]. URL: <http://www.library.ukma.edu.ua>.

21. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : [сайт]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

22. Бібліотека Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ : [сайт]. URL: <https://dduvs.in.ua/biblioteka/>.

23. Бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ : [сайт]. URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/elektronnyi-kataloh>.

24. Бібліотека Національної академії внутрішніх справ : [сайт]. URL: <https://dn.naiu.kiev.ua/mod/url/view.php?id=798&lang=en>.

25. Загальна бібліотека Одеського державного університету внутрішніх справ : [сайт]. URL: <https://oduvs.edu.ua/zagalna-biblioteka/>.

26. Наукова бібліотека Харківського національного університету внутрішніх справ : [сайт]. URL: <http://lib.univd.edu.ua>.

Професор
кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

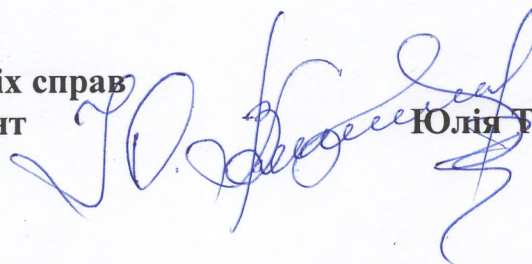
Вікторія БАБАНІНА

Професор
кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Ганна СТЕПАНОВА

Доцент
кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Юлія ТЕРЕЩЕНКО